

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Markus Lindholm

Virtuaalivaluutat henkilöverotuksessa

Luonnollisen henkilön virtuaalivaluuttojen tuloverotus

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Talousoikeus
Pro gradu -tutkielma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Markus Lindholm		
Tutkielman nimi:	Virtuaalivaluutat henkilöverotuksessa: luonnollisten henkilöiden virtuaalivaluuttojen tuloverotus		
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Juha Lindgren		
Valmistumisvuosi:	2023	Sivumäärä:	103

TIIVISTELMÄ: Teknologian kehitys ja digitalisaatio tuovat mukanaan uusia ilmiöitä, joihin verotuksen on sopeuduttava ja vastattava. Virtuaalivaluutat ovat ilmiö, jonka syntyminen teknologian kehitys on mahdollistanut. Virtuaalivaluutat on alun perin kehitetty vaihdannan välineeksi korvaamaan perinteisiä vaihdannan välineitä. Nykyään ne toimivat kuitenkin sijoituskohteina. Verotuksen näkökulmasta virtuaalivaluutat ovat kasvava uusi ilmiö. Tämän tutkielman tarkoituksena on tarkastella, miten tuloverolain mukaan luonnollisen henkilön virtuaalivaluutoista saatuja tuloja verotetaan. Tutkielmassa käsitellään virtuaalivaluuttojen luovutukset, louhinta, virtuaalivaluuttojen korkotili, jakautuminen ja cashback. Tutkimusmenetelmänä on lainopillinen menetelmä. Oikeuslähteinä on käytetty kotimaista verolainsäädäntöä erityisesti tuloverolakia ja lakia verotusmenettelystä. Myös oikeuskirjallisuutta, valmisteluaineistoa ja viranomaisohjeita on käytetty tutkielman lähteenä.

Verotuksessa virtuaalivaluutaksi katsotaan laki virtuaalivaluutan tarjoajista 2.1 §:n mukainen digitaalinen arvo. Tutkielmassa tarkastellaan virtuaalivaluuttoja myös verotusmenettelyn näkökulmassa. Sivullisten tiedonantovelvollisuus ei tällä hetkellä koske virtuaalivaluuttoja ja täten verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuus sekä muistiinpanovelvollisuus korostuvat. Verohallinnolla ei ole tehokkaita keinoja valvoa ilmoittamisvelvollisuuden toteutumista. Louhinnasta saatu tulo on louhijan veronalaistuloa. Verohallinnon tulkinnan mukaan PoW-louhinnasta saatu tulo on TVL 61 §:n mukaista ansiotuloa ja PoS-louhinnalla saatu tulo TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa. Tutkielmassa katsotaan, että kumpikin protokolla perustuu varallisuuden kerryttämään tuloon ja ne tulisi katsoa TVL 32 §:n mukaiseksi pääomatuloksi.

Cashbackistä saadut tulot ovat verovelvollisen verovapaata tuloa, jos niiden saaminen ei ole vaadi verovelvolliselta virtuaalivaluutan säilyttämistä palveluntarjoajan palvelussa. Muutoin ne ovat verovelvollisen pääomatuloa. Air dropissa Verohallinnon tulkinnan mukaan on kyse tuloverolain mukaisesta veronalaisesta tulosta mutta oikeuskirjallisuudesta nousee esille eriävä näkemys, jonka mukaan vastikkeettomat air dropit kuuluvat lahjaverotuksen piiriin. Virtuaalivaluuttojen myynteihin ja vaihtoihin sovelletaan TVL 45-50 §:ien luovutusvoittosäännöksiä. Virtuaalivaluuttojen alkuperäinen käyttötarkoitus vaihdannan välineenä kuitenkin hankaloituu, kun niiden käyttö realisoii hankintapäivän jälkeen tapahtuneen arvon muutoksen. Tutkielman edessä tuli kuitenkin ilmi, että luovutusvoittosäännökset sopiva hyvin virtuaalivaluuttojen verotukseen, jos ne katosotaan sijoituskohteeksi.

AVAINSANAT: vero-oikeus, tuloverolaki, laki verotusmenettelystä, lohkoketjut, virtuaalivaluutat

Sisälllys

1	Johdanto	7
1.1	Tutkielman kuvaus	7
1.2	Tutkimusongelmat ja tutkielman rajaus	9
1.3	Tutkimusmenetelmä	10
1.4	Rakenne	12
2	Virtuaalivaluutat	14
2.1	Lohkoketju	14
2.2	Virtuaalivaluutta käsitteenä	17
2.2.1	Proof of Work	19
2.2.2	Proof of Stake	20
2.2.3	Kolikkoannit (ICO)	21
2.3	Virtuaalivaluuttoja säilyttäminen	23
2.4	Laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista ja sen määritelmä virtuaalivaluutoista	24
2.5	Virtuaalivaluutat maksuvälineenä	27
3	Verotusmenettely	30
3.1	Ilmoittamisvelvollisuus	30
3.2	Muistiinpanovelvollisuus	34
3.3	Arvioverotus	38
3.4	Menettelyn ja tiedonsaannin haasteet	40
4	Virtuaalivaluutoista saadut tulot	44
4.1	Tulolähdejako	44
4.2	Tulolajijako	46

4.3	Louhinnasta saatu tulo	48
4.4	Virtuaalivaluuttojen korkotili	54
4.5	Air Drop	55
4.6	Virtuaalivaluutan jakautuminen	58
4.7	Cashback	60
5	Virtuaalivaluutat luovutusvoittoverotuksen näkökulmasta	62
5.1	Luovutusvoittoverosäännösten soveltaminen virtuaalivaluuttoihin	62
5.2	Verovelvollisuus	65
5.3	Luovutuksen tapahtuminen	67
5.4	Luovutushinnan määräytyminen	68
5.5	Hankintamenon määräytyminen	73
5.5.1	Louhinta	73
5.5.2	Vastikkeellinen saanto	75
5.5.3	Vastikkeeton saanto	75
5.5.4	Kolikkoannit (ICO)	77
5.5.5	Osinkona saadun virtuaalivaluutan hankintahinta	79
5.5.6	Cashback	80
5.5.7	Hankintameno-olettama ja hankinta-ajankohta	80
5.6	Virtuaalivaluuttojen luovutusjärjestys	83
5.7	Jaksotus	85
5.8	Luovutusvoiton ja veron määrän laskeminen	86
5.9	Vähennyskelpoinen tappio	88
5.10	Arvonmenetys	92

6	Yhteenveto ja johtopäätökset	93
	Lähteet	96

Kuviot

Kuva 1. Vertaisverkossa verkon osapuolet ovat yhteydessä toisiinsa ja jokaisella on kopio tilikirjasta.

Kuva 2. Perinteisessä verkossa tieto kulkee keskitetyn tahon kautta.

Kuva 3. Lohkoon tallennetaan tiiviste edellisestä lohkoista sekä kyseessä olevasta lohkoista itsestään.

Kuva 4. Jakautumisessa päivityksen jälkeen lohkoketjuja on kaksi; uusi päivitetty lohkoketju ja vanha lohkoketju.

Kuva 5. Ylempänä luovutusvoiton laskeminen hankintameno-olettamalla ja alhaalla luovutusvoiton tai -tappion laskeminen todellisilla kustannuksilla.

Lyhenteet

Fifo	First in first out
NFT	Non fungible Token
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KPL	Kirjanpitolaki (30.12.1997/1336)
KVL	Keskusverolautakunta
PoS	Proof of Stake
PoW	Proof of Work
TVL	Tuloverolaki (30.12.1992/1535)
VML	Laki verotusmenettelystä (18.12.1995/1558)
VSVL	Varainsiirtoverolaki (29.11.1996/931)
VVL	Varallisuusverolaki (30.12.1992/1537)
VVTL	Laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista (572/2019)

1 Johdanto

1.1 Tutkielman kuvaus

Teknologinen kehitys on vaikuttanut siihen, mitä yhteiskunnassa on käytetty vaihdannan välineenä. Erilaiset hyödykkeet toimivat vaihdannan välineenä ennen erilaisten metallirahojen keksimistä. ¹ Teknologian kehittyessä metallien saatavuus ja työstäminen helpottui ja täten antoi mahdollisuuden luoda metallirahoja, jotka helpottivat kaupan käyntiä. Maailman teollistuessa uudet innovaatiot pankki-, kommunikaatio- ja logistiikkaloilla mahdollistivat paperirahan ja tehokkaan pankkitoiminnan. ² Digitalisaation myötä rahajärjestelmää on sähköistetty. Virtuaalivaluutat ovat osa tätä teknologista kehitystä ja seurausta digitalisaatiosta.

Virtuaalivaluutat olivat varsin tuntematon ilmiö vielä 2010-luvun alussa. Niiden käyttö ja kehittäminen keskittyi aluksi vain muutamien alan harrastajien pariin ja taloudellinen arvo oli varsin pieni. ³ Lohkoketjupohjaisten tarkoituksena oli luoda uudenlainen vaihdannan väline, joka ei ole keskitettyjen instituutioiden hallinnassa. Bitcoin nimisen virtuaalivaluutan hinnan nousu nosti virtuaalivaluutat ilmiönä julkisuuteen sekä ihmisten tietoisuuteen ja teki siitä sijoituskohteen.

Virtuaalivaluuttamarkkinoiden arvo on kasvanut merkittävästä lähivuosina, ja virtuaalivaluutat ilmiönä sekä sijoituskohteena ovat nousseet laajempaan suosioon. Vuoden 2020 alussa virtuaalivaluuttamarkkinoiden arvo oli 178 miljardia euroa. Vuoden 2022 alussa markkinan arvo oli kasvanut 2,1 biljoonaan. ⁴ Virtuaalivaluutoille ominaista ovat kuitenkin nopeat arvonmuutokset ja vuoden 2022 marraskuussa virtuaalivaluuttojen markkina-arvo oli laskenut alle yhteen biljoonaan. ⁵

---

¹ Pohjola, 2014, s. 188

² Ammous, 2018, s. 23–25

³ Ammous, 2018, s. xviii

⁴ Verohallinto, 2022a

⁵ CNBC, 2022

Suomalaisten tekemät sijoitukset virtuaalivaluuttoihin on lisääntyneet. Myös muut virtuaalivaluuttoihin liittyvät ilmiöt kuten louhinta ja virtuaalivaluuttojen korkotilit ovat Suomessa nyt ajankohtaisia ja suosittuja. Vuonna 2020 suomalaisten tekemien virtuaalivaluuttojen luovutusten luovutushinnat yhteensä olivat 174 miljoonaa euroa.⁶ Verohallinnon tilastojen mukaan vuonna 2021 luovutushintojen yhteismäärä oli kasvanut 2,1 miljardiin euroon. Arvioiden mukaan noin 150 000 suomalaista olisi myynyt virtuaalivaluuttoja vuoden 2021 aikana. Tuloveroa virtuaalivaluuttojen luovutuksista kerättiin kaiken kaikkiaan vuonna 2021 yhteensä 140 miljoonaa euroa.⁷

Virtuaalivaluuttojen luovutusten määrän ja luovutushintojen kasvu näin lyhyessä ajassa kertoo monien virtuaalivaluuttojen arvon nopeasta noususta lyhyessä ajassa mutta myös ilmiön valtavirtaistumisesta. Erilaisia virtuaalivaluuttaprojekteja ja palveluntarjoajia on markkinoitu laajasti. Myös media on kirjoittanut virtuaalivaluuttoihin sijoittamisella rikastumisesta, markkinoiden tapahtumista sekä virtuaalivaluutoista liittyvästä harmaan talouden ilmiöistä sekä rahanpesusta. Suosion kasvu on johtanut sääntelyn tarpeeseen, jotta väärinkäytöksiä voitaisiin estää.

Verotuksen näkökulmasta virtuaalivaluutat tuovat esille uusia haasteita. Alun perin virtuaalivaluutat kehitettiin vaihdannan välineiksi korvaamaan instituutioihin perustuvia perinteisiä valuuttoja.⁸ Tällä hetkellä tunnetuimmat virtuaalivaluutat toimivat kuitenkin enemmän sijoituskohteina kuin varsinaisena valuuttana ja niiden myymisestä voidaan saada merkittäviä tuloja. Virtuaalivaluuttoihin ilmiönä liittyy myymisen lisäksi muita käyttötapoja, kuten esimerkiksi louhiminen, air dropit ja korkotilit. Tuloverolaille tällaiset ilmiöt ovat aikaisemmin tuntemattomia ja vaativat olemassa olevan lain tulkintaa. Erityisesti oikeuskäytännön merkitys korostuu.

---

⁶ Verohallinto, 2022b

⁷ Verohallinto, 2022b

⁸ Ammous, 2018, s. xxvii

1.2 Tutkimusongelmat ja tutkielman rajaus

Tutkielman tarkoituksen on tarkastella, miten virtuaalivaluuttojen myynneistä saatuja voittoja ja tappiota verotetaan tuloverolain (jatkossa TVL) mukaan. Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan, kuinka virtuaalivaluuttoihin liittyvistä ilmiöistä, kuten louhinnasta, virtuaalivaluuttojen korkotileistä ja air dropeista, saatuja tuloja verotetaan. Tutkielmassa pyritään myös vastaamaan kysymykseen, kuinka tehdyt tulkinnat sopivat virtuaalivaluuttojen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen vaihdannan välineenä.

Tutkielmassa keskitytään käsittelemään nimenomaan virtuaalivaluuttoja, jotka ovat keskenään identtisiä. Tarkasteluin ulkopuolelle jäävät siis non fungible tokenit (jatkossa NFT), jotka eivät ole virtuaalivaluuttojen tavoin keskenään samanarvoisia, sillä NFT ovat yksilöityjä ja sidottuja johonkin omaisuuteen, esimerkiksi digitaaliseen taideteokseen. Perusteena tälle rajaukselle on, että kaikkia lohkoketjuun ja virtuaalivaluuttoihin liittyviä virtuaalivarojen muotoja ei ole tarpeen käydä läpi, jotta kokonaisuus pysyy yhtenäisenä. Keskenään identtisillä virtuaalivaluutoilla on myös merkittävää taloudellista merkitystä Verohallinnon tilastojen perusteella.

Tutkielmassa painotetaan merkittävästi virtuaalivaluuttojen myyntien ja vaihtojen verotusta, mutta virtuaalivaluuttoihin liittyvien muiden ilmiöiden tarkastelu on myös tarpeen, sillä virtuaalivaluuttojen hankintahintojen määräytyminen riippuu siitä, millä saannoilla virtuaalivaluutat on saatu ja näillä saannoilla voi olla veroseuraamuksia.⁹ Kaikkia virtuaalivaluuttoihin liittyviä ilmiöitä ei kuitenkaan tarkastella, sillä ilmiöitä on paljon ja uusia muotoja syntyy teknologisen kehityksen seurauksena. Tutkielmassa on keskitytty käsittelemään yleisimmät ilmiöt, joista löytyy Verohallinnon ohjeistusta tai vero-oikeudellista keskustelua.

---

⁹ Verohallinto, 2020b

Tutkielmassa käsitellään ilmiöistä luovutuksia, louhintaa, air droppeja, cashbackejä, virtuaalivaluuttojen korkotilejä sekä virtuaalivaluuttojen jakautumista. Muita ilmiöitä sivutaan sen mukaan, mikäli se on luovutusten tarkastelun näkökulmasta tarpeellista. Louhinnasta käsitellään vain kahta yleisintä protokollaa, koska ne katsotaan taloudellista merkitykseltään ja yleisyytensä perusteella relevanteiksi. Virtuaalivaluuttojen korkotilien osalta tarkastelussa ei pureuduta kyseiseen ilmiöön syvällisesti, vaan sitä pyritään tarkastelemaan nykyisen lainasäädännön ja olemassa olevan oikeuskirjallisuuden valossa sekä luomaan yleiskuva ilmiöstä. Perusteena tälle rajaukselle on lähdeaineiston niukkuus ja laajuusongelma, että tutkielma pysyy rajattuna eikä käsiteltävä aihe leviä liian mittavaksi. Korkotilit sisällytetään kuitenkin tutkielmaan, koska ne ovat virtuaalivaluuttojen yleistyessä nousseet esille julkisessa keskustelussa ja vero-oikeuden näkökulmasta ne muodostavat mielenkiintoisen tarkastelukohteen, josta tarvitaan tutkimusta.

Aihe on rajattu koskemaan virtuaalivaluuttoja henkilöverotuksessa. Täten aiheen ulkopuolelle on rajattu laki elinkeinotoiminnan tulon verottamisesta mukaan määritellyt liike- ja ammattitoiminnasta saadut tulot. Syynä rajaukselle on erot siinä, kuinka virtuaalivaluutoista saatuja tuloja verotetaan. Tällöin tutkielmasta ei tule liian laajaa ja tarkastelu voidaan kohdentaa syvemmin virtuaalivaluuttoihin henkilöverotuksessa. Verohallinnon julkaisemien tietojen mukaan Suomessa suurella joukolla yksityishenkilöitä on myyntivoittoja ja -tappioita, jotka katsotaan verotettavan TVL:n mukaisesti ja täten on perusteltua tarkastella ilmiötä nimenomaan henkilöverotuksen näkökulmasta sen taloudellisen merkityksen takia.¹⁰

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkielmassa tarkastellaan virtuaalivaluuttojen verotusta lainopillisesta näkökulmasta. Lainoppi on oikeustieteellinen tutkimusmenetelmä, jossa tarkastellaan voimassa olevaa

---

¹⁰ Verohallinto, 2022b

oikeutta. Lainopissa tarkoituksena on tulkita ja systematisoida oikeutta.¹¹ Systematisoinnilla pyritään luomaan ja järjestelmään käsitejärjestelmiä, jotta monimutkaisia oikeudellisia ilmiöitä voidaan käsitellä.¹² Tulkinnassa pyritään selventämään järjestelmän sisältöä antamalla merkityksiä siinä oleville oikeussäännöille.¹³ Oikeuslähteet ovat lainopissa se, josta tulkintaa ja systematisointia tehdään. Oikeuslähteitä ovat lait, valmisteluaineisto, oikeustapaukset ja viranomaislähteet. Oikeustapaukset ja lainvalmisteluaineisto ovat heikosti velvoittavia oikeuslähteitä, kun taas lait ovat vahvasti velvoittavia oikeuslähteitä. Oikeuskirjallisuus katsotaan sallituksi oikeuslähteeksi.¹⁴

Tutkielman tutkimusongelmat huomioon ottaen lainopillinen menetelmä soveltuu niihin vastaamiseen, koska kyse on voimassa olevan lainsäädännön soveltumisesta ja tulkinnasta uudesta ilmiöstä saatavan tulon verotukseen. Tutkielman kannalta keskeisiä oikeuslähteitä ovat tuloverolaki ja laki verotusmenettelystä. Virtuaalivaluutan määrittelyn kannalta oleellista on myös tarkastella lakia virtuaalivaluuttojen tarjoajista. Tämän lisäksi hyödynnetään viranomaislähteitä, oikeuskirjallisuutta ja oikeustapauksia. Tällä hetkellä suoraan virtuaalivaluuttoihin ja erityisesti niiden myyntiin liittyviä oikeustapauksia on muutamia, mutta muita ilmiöitä ei ole käsitelty kovinkaan laajasti.

Verohallinto on julkaissut erillisen virtuaalivaluuttoja koskevan syventävän ohjeen. Tutkielmassa pohjaututaan tähän Verohallinnon ohjeeseen siltä osin, kun oikeuskäytännöstä ja oikeuskirjallisuudesta ei löydy tulkintaa virtuaalivaluuttojen verotuksen osalta. Verohallinnon ohje on kattava, mutta se jättää käsittelemättä joitain virtuaalivaluuttoihin liittyviä ilmiöitä, joista on kuitenkin vero-oikeudellista keskustelua. Virtuaalivaluutat ovat suhteellisen tuore innovaatio ja niiden esiinmarssi verotuksen kentälle on ollut nopeaa. Täten Verohallinnon ohjeessa esitetyt tulkinnat ja niiden perustelut tulee kuitenkin asettaa kriittisen tarkastelun alle, sillä ne ovat tehty varsin epäselvässä oikeustilassa.

---

¹¹ Hirvonen, 2011, s. 21–22

¹² Aarnio, 1978, s. 74–78

¹³ Aarnio, 1978, s. 99–101

¹⁴ Hirvonen, 2011, s. 41–43

Oikeuskirjallisuudessa virtuaalivaluuttoja ilmiönä on käsitelty esimerkiksi Antti Lehtimaja, joka on kirjoittanut teokseen *Taxation of Crypto Assets Suomea käsittelevän osuuden*.

1.4 Rakenne

Tutkielma jakautuu kuuteen lukuun. Ensimmäisessä luvussa käydään läpi tutkielman taustaa, tutkimusongelmat, tutkimusmenetelmä, tutkielman aiheen rajaus sekä rakenne. Toisessa luvussa tarkastellaan virtuaalivaluuttojen taustaa, lohkoketjun toimintaa ja virtuaalivaluuttojen takana olevaa teknologiaa, virtuaalivaluuttoja ilmiönä sekä niiden oikeudellista sääntelyä. Samalla pyritään erittelemään ilmiöitä, joiden verotusta käydään läpi myöhemmissä kappaleissa ja käsitellään virtuaalivaluuttoja maksuvälineenä.

Kolmannessa luvussa perehdytään siihen, miten verotusmenettelyn näkökulmasta virtuaalivaluuttoja käsitellään. Virtuaalivaluuttojen luovutukset poikkeavat monen muun omaisuuserän luovutuksesta nimenomaan verotusmenettelyn osalta ja tästä syystä sen tarkastelu on tarpeellista erityisesti, kun käsitellään henkilöiden tuloverotusta, jossa veroilmoituksen tekeminen on pitkälle automatisoitu ja verovelvollisen omaa roolia on vähennetty. Neljännen luvun alussa käydään läpi tulolähdejaottelu, sillä aihe on rajattu TVL:n alaisiin tuloihin. Virtuaalivaluutoissa tulolajilla on suuri vaikutus siihen, kuinka tuloja verotetaan ja tästä syystä tarkastellaan tulolajijakoa. Lisäksi luvussa käydään läpi, miten tuloverolain ja Verohallinnon syventävän ohjeen mukaisesti verotetaan muita virtuaalivaluutoista saatuja tuloja kuin luovutusvoittoja. Tarkastelussa on erityisesti tulojen jakautuminen tulolajijaottelun mukaisesti ansio- ja pääomatuloksi.

Viidennessä luvussa käydään läpi oikeuskäytäntöä ja perusteluja sille, miksi virtuaalivaluuttojen myynteihin sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säännöksiä. Erityisesti keskitytään KHO 2019:42 tapaukseen ja sen perusteluihin, sillä päätöksessä perustellaan,

miksi virtuaalivaluuttojen myynnistä saadut tulot eivät ole juoksevia pääomatuloja, vaan kyseessä on varallisuuden luovutus. Luvussa lisäksi tarkastellaan, kuinka virtuaalivaluuttojen luovutuksia verotetaan tuloverolain mukaisesti. Lisäksi arvioidaan myös sitä, kuinka hyvin luovutusverotuksen säädökset ja nykyinen tulkinta sopivat virtuaalivaluuttojen verotukseen.

Kuudennessa luvussa käydään läpi tutkimuksen tulokset ja tehdään niiden perusteella johtopäätöksiä virtuaalivaluuttojen verotuksesta Suomessa. Luvussa pohditaan nykytilan lisäksi jatkossa esille mahdollisia muutoksen tai selvityksen tarpeita. Lopuksi esitetään mahdollisia jatkotutkimuskohteita.

2 Virtuaalivaluutat

2.1 Lohkoketju

Virtuaalivaluutat perustuvat lohkoketjuteknologiaan. Lohkoketjuteknologiaa on kuvailtu avoimeksi ja julkiseksi virtuaaliseksi tilikirjaksi tai rekisteriksi, joka pitää sisällään tiedot käyttäjien välisistä transaktioista. Ketjun ylläpito poikkeaa perinteisestä tavasta käsitellä transaktioita, koska se ei ole salattu ja keskitetty kuten perinteisillä instituutioilla. Lohkoketjuun tallennettuja tietoja voi tarkastella kuka tahansa mistä tahansa. Järjestelmän julkista saatavuutta parantaa myös se, että sitä ylläpidetään hajautetusti vertaisverkossa.¹⁵

Vertaisverkon ylläpitämä tarkoittaa sitä, että lohkoketjun ylläpitoon osallistuu useita eri tahoja monesta paikasta, jotka vahvistavat ja käsittelevät transaktioita. Vertaisverkossa kuka tahansa jäsen pystyy tekemään muutoksia tietoihin. Tätä mahdollisuutta muutosten tekoon on kuitenkin rajattu verkon sillä, että verkossa vaaditaan konsensusta muutoksista. Konsensus voidaan vahvistaa esimerkiksi matemaattisin menetelmin. Tällöin yksittäinen taho ei voi manipuloida lohkoketjua.¹⁶

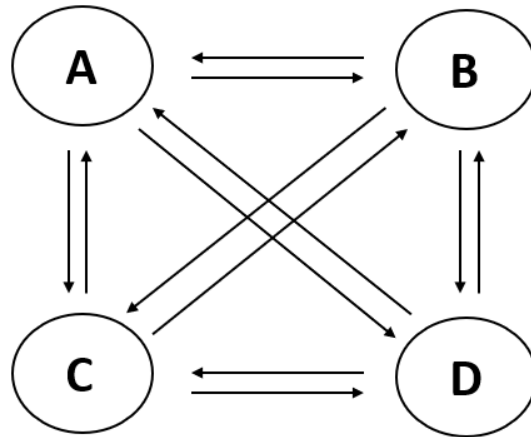
Konsensusvaatimukset on määritelty verkon säännöillä. Tällä tavoin voidaan korvata luottamusta varmistaneet keskitetyt instituutiot. Perinteisesti kirjausten luotettavuuden ja sen, että valuuttayksiköt käytetään vain kerran, on hoitanut instituutio esimerkiksi pankki. Vertaisverkossa kirjausten varmistaminen luotettavasti tehdään useiden verkon toimintaan osallistuvien toimijoiden toimesta. Vertaisverkon toiminnalla voidaan välttää mahdolliset väärinkäytökset, jotka syntyvät siitä, ettei luotettava taho ole

---

¹⁵ Johansson ja muut, 2019, s. 28

¹⁶ Johansson ja muut, 2019, s. 29

vahvistanut, ettei maksaja ole käyttänyt kyseessä olevaa lukumäärää virtuaalivaluuttoja muuhun käyttöön.¹⁷

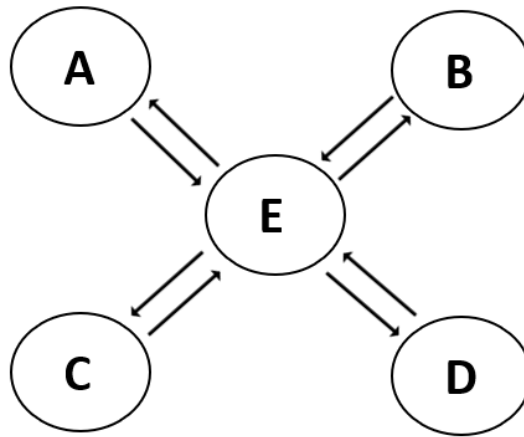

Kuvio 1. Vertaisverkossa verkon osapuolet ovat yhteydessä toisiinsa ja jokaisella on kopio tilikirjasta.

Lohkoketju koostuu useista lohkoista, jotka ovat liitetty toisiinsa. Lohkoihin kirjataan tiedot transaktiotapahtumista. Ketju on hajautettu siten, että siihen osallistuvat useat tahot ja kuka tahansa voi tarvittaessa tarkastella sinne kirjattuja transaktioita. Koska transaktioiden tiedot sisältävä tilikirja on jaettu avoimesti, sen tuhoaminen ja hävittäminen on perinteisiin menetelmiin nähden vaikeaa, sillä kenellä tahansa voi olla avoin tilikirja hallussaan.¹⁸ Kuviossa 1 on kuvattu vertaisverkon toimintaperiaate, jossa jokainen jäsen osallistuu ylläpitoon. Jokaisella jäsenellä A-D on kopio tilikirjasta. Kuviossa 2 on taas kuvattu perinteinen malli, jossa osat ovat yhteydessä keskitetyn instituution E:n kautta ja tilikirjaa ei ole muilla osapuolilla.

¹⁷ Keskitalo, 2022a, s. 46–47

¹⁸ Lehtimaja, 2022, s.71

Kuvio 2. Perinteisessä verkossa tieto kulkee keskitetyn tahon kautta.

Transaktiotapahtuma kirjataan lohkolle siten, että kun siirto tapahtuu, se kuulutetaan vertaisverkolle. Vertaisverkko ja sitä ylläpitävät louhijat huomioivat tiedon, ja kirjaavat tapahtuman lohkolle. Lohkoja muodostuu lohkoketjusta ja sen protokollasta riippuen suhteellisen tasaisin väliajoin. Esimerkiksi Bitcoin-virtuaalivaluutassa lohkoja luodaan noin kymmenen minuutin välein. Kun lohko on luotu, se liitetään ketjuun. Useat päällekkäiset lohkot vahvistavat toisiaan.¹⁹ Transaktioiden lisäksi lohkoon sisällytetään tiiviste edellisen lohkon transaktioista sekä tiiviste kyseessä olevan lohkon transaktioista (ks. kuvio 3). Tällä tavalla varmistetaan, ettei ketjussa olevia lohkoja voi muokata ilman, että muokkaa myös muita lohkoja. Tällä tavoin lohkot ovat vahvasti sidottuja toisiinsa.

20

---

¹⁹ Kuutti, 2017, s. 2

²⁰ Hautamäki ja muut, 2019, s.7–11

Kuvio 3. Lohkoon tallennetaan tiiviste edellisestä lohkosta sekä kyseessä olevasta lohkosta itsestään.

Lohkon sisällön oikeellisuus on varmistettu sillä, että vertaisverkon ylläpidosta palkitaan ylläpitäjää. Ylläpidosta on mahdollista saada virtuaalivaluutta sekä myös osuuden siirtokuluista eli siirtopalkkion. Palkkiota vertaisverkon ylläpidosta ei saa, jos transaktioiden tiedot ovat väärin. Tällä tavoin vältytään tahalliselta väärin tietojen sisällyttämiseltä, koska ylläpitoon kuluu rahaa esimerkiksi louhintaan tarvittavan laitteiston ja sähkön takia ja virheellisiä tietoja ei siten ole taloudellisesti kannattavaa edes yrittää sisällyttää lohkoihin.²¹

2.2 Virtuaalivaluutta käsitteenä

Virtuaalivaluutalla tarkoitetaan useimmiten liikkeelle laskettuja virtuaalisia keskenään samanlaisia poletteja. Näiden polettien luotettavuus varmistetaan virallisten instituutioiden sijasta vertaisverkkoon ja kryptografiaan pohjautuvan lohkoketjuteknologian avulla. Liikkeelle laskettujen käyttötarkoituksena on arvon säilyttäminen ja vaihdannan välineenä toimiminen.²² Virtuaalivaluutat ovat syntyneet tarpeesta luoda keskitetyistä instituutioista vapaa hajautettu ja avoin rahajärjestelmä, jossa yksittäisellä taholla ei ole

²¹ Bernstein, 2020, s. 32

²² Scott ja Pernice, 2021, s. 2

merkittävää valtaa.²³ Virtuaalivaluutat toimivat kuitenkin myös sijoituskohteena ja niillä käydään kauppaa virtuaalivaluuttapörsseissä.²⁴

Virtuaalivaluutan käsite on syntynyt Satoshi Nakamoton julkaiseman vertaisverkkoon pohjautuvat valuutan suunnitelmasta, vaikkei Nakamoto julkaisussaan suoraan itse käyttänyt käsitettä virtuaalivaluutta (eng. cryptocurrency). Ilmiön tuoreuden takia käsite ei ole kuitenkaan täysin vakiintunut suomen kielessä. Virtuaalivaluutan sijasta käytettäväksi on suositeltu kryptovaluutan käsitettä, koska se korostaa ilmiön takana olevan lohkoketjuteknologian roolia virtuaalisuuden sijasta.²⁵ Virtuaalivaluuttojen nykyisen todellisen luonteen vuoksi myös virtuaalivaran tai kryptovaran (eng. crypto assets) käsitettä on ehdotettu käsiteeksi kuvaamaan virtuaalivaluuttoja, koska usein virtuaalivaluutat ovat enneminkin virtuaalisia esineitä tai varoja kuin varsinaisia valuuttoja tai vaihdannan välineitä. Lisäksi on kehitetty samaan teknologiaan pohjautuvia ratkaisuja, esimerkiksi NFT:t, jotka pyrkivät muistuttamaan muita omaisuuseriä kuin käteistä.²⁶

Tässä tutkielmassa käytetään kuitenkin virtuaalivaluutan käsitettä sen ilmiötä täsmällisesti kuvailevan merkityksen vuoksi. Lisäksi se erottelee muut lohkoketjuteknologiaa hyödyntävät virtuaalivarat kuten edellä mainitut NFT:t tutkielman aiheen pääkohdasta eli vaihdantaan kehitetyistä lohkoketjuteknologiaa hyödyntävistä rahan kaltaisesta omaisuudesta. Virtuaalivaluutta on myös Verohallinnon ja laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista käyttämä ilmaisu. Virtuaalivaluutan käsite sopii myös kryptovaluuttaa paremmin ilmiön kuvaajaksi lain näkökulmasta, koska laki ei vaadi virtuaalivaluutan pohjautuvan lohkoketjuteknologiaan.²⁷

---

²³ Nakamoto, 2008, s. 2–3

²⁴ Lehtimaja, 2022, s. 77

²⁵ Kuutti, 2017, s. 10

²⁶ Grym, 2018, s. 2–4

²⁷ Verohallinto, 2020

2.2.1 Proof of Work

Virtuaalivaluuttojen vahvistajana ei toimi mikään keskitetty instituutio, joten toiminnan takaamiseksi tarvitaan vertaisverkkoa, joka käsittelee transaktioita, takaa tehtyjen transaktioiden aitouden sekä tapahtuneet muutokset ja täten mahdollistaa virtuaalivaluutan käyttämisen. Vertaisverkon jatkuvan toiminnan takaamiseksi on kehitytty kanuste ylläpitää verkon toimintaa. Riippuen protokollasta, jolla vertaisverkkoa ylläpidetään, ylläpitäjät luovuttavat laitteistonsa laskentatehoa tai antavat omaa virtuaalivaluuttansa vakuudeksi vertaisverkon toiminnan varmistamiseksi saaden vastineeksi virtuaalivaluutaa.²⁸

Transaktioiden validointia, jossa louhija käyttää laitteistonsa laskentatehoa, kutsutaan Proof of Work -louhinnaksi (jatkossa PoW). Kun uusi lohko luodaan lohkoketjuun, siihen yhdistetty kryptologinen matemaattinen laskutoimitus jaetaan vertaisverkolle, jonka jäsenet alkavat kilpailla siitä, kuka laskutoimituksen ratkaistua ensimmäisenä. PoW -Louhintaan osallistunut saa palkkioksi uutta virtuaalivaluutaa, mikäli hänen tietokoneensa saa laskutoimituksen ratkaistua. Lisäksi PoW -louhintaan osallistumisesta maksetaan myös siirtopalkkiota louhijalle.²⁹

PoW vaatii laskutoimitusten ratkaisemiseen paljon laskutehoa tietokoneelta. Mitä suurempi on käytössä oleva laskuteho, sitä todennäköisempää on ratkaista laskutoimitus ja täten saada siirtopalkkio sekä louhittua virtuaalivaluutaa. Lohkoketjun kasvaessa myös sen validoimiseksi tarvitaan monimutkaisempia kryptologisia laskutoimituksia, jotka vaativat enemmän laskentatehoa. Tämän johtaa tehokkaiden tietokoneiden ja komponenttien käyttöön sekä lisäksi suureen energian kulutukseen.³⁰ Louhijat voivat toimia yhdessä muodostaen louhintapoolin, jolloin heidän yhdistettyä laskentatehoaan

---

²⁸ Lehtimaja 2022, s. 75

²⁹ Schinckus 2021, s 1-2

³⁰ Schinckus, 2021, s. 3-4

käytetään laskutoimituksen ratkaisemiseksi. Louhintapoolilla on tällöin korkeampi todennäköisyys ratkaista laskutoimitus ensimmäisenä ja saada louhintapalkkio. Louhintapalkkio jaetaan louhintapooliin osallistuneiden välillä heidän louhintapoolillensa antamansa laskentatehon suhteessa.³¹

2.2.2 Proof of Stake

Toinen tapa ylläpitää lohkoketjun toimintaa ja validoida tapahtuneita transaktioita on Proof of Stake -prokolla. Proof of Stake -protokollassa energiaa paljon kuluttavan tietokoneen laskentatehon sijasta transaktioiden validoimiseksi protokollaan osallistuvat lukitsevat virtuaalivaluuttaansa transaktion takuiksi. Algoritmi valitsee satunnaisesti tai esimerkiksi virtuaalivaluuttojen iän perusteella lukittujen virtuaalivaluuttojen perusteella joukosta takaamaan transaktiot.³² Valitun virtuaalivaluutan haltija saa lukitsemisesta palkkion.³³

Proof of Stake -protokollasta käytetään useita eri ilmaisuja kuten steikkaus, PoS tai lukitseminen.³⁴ Myös louhinta-sanaa käytetään joskus synonyymina proof of stake-protokollalle. Sopivan ja vakiintuneen suomenkielisen vastineen puutteessa tutkielmassa käytetään termiä Proof of Stake (jatkossa PoS). Perusteluna tälle valinnalle on se, että tekee selkeän eron PoW-protokollaan ja on yleisesti käytössä vieraskielisissä julkaisuissa sekä joissain suomenkielisissä lähteissä. Esimerkiksi Verohallinto käyttää PoS-termiä syventävässä ohjeessaan.³⁵

---

³¹ Keskitalo, 2022b, s. 3

³² Saleh 2021, s. 1161-1163

³³ Keskitalo, 2022a, s. 75

³⁴ Keskitalo, 2022c, 413

³⁵ Verohallinto, 2020

PoS-protokollalla on pyritty ratkaisemaan kahta virtuaalivaluutoista aiheutuvaa ongelmaa. Ensimmäinen ongelma on laskentatehohon perustuvan PoW-louhinnan energiankulutus. Vahvistaessaan transaktioita, PoW-protokolla kuluttaa paljon sähköä. Isossa skaalassa sen lisääntyvä energiankulutus nostaa kysymyksiä esille protokollan kestäväyydestä ympäristön näkökulmasta. PoS-protokollassa tämä ongelma on ratkaistu sillä, että transaktioiden aitouden takaaminen on monimutkaisten matemaattisten tehtävien ja laskentatehon sijasta toimitettu lukitsemalla jo olemassa olevaa virtuaalivaluutusta transaktioiden takeeksi.^{36 37}

Toinen ongelma, johon PoS -protokolla pyrkii vastaamaan, on virtuaalivaluutoista saatavien passiivisten tulojen puute. Lähtökohtaisesti virtuaalivaluuttoihin sijoittaminen perustuu niiden tulevaan arvonnousuun ja sijoittaja ei saa niistä passiivista tuloa kuten esimerkiksi osakkeista, joista irtoaa osinkoa. PoS -protokollan avulla sijoittaja voi saada tekemästään sijoituksesta tuloa lukitsemalla virtuaalivaluuttansa transaktioiden takuiksi ilman, että näiden virtuaalivaluuttojen arvo on noussut eikä sijoittaja joudu luopuman sijoituksestaan saadakseen tuloa.³⁸

2.2.3 Kolikkoannit (ICO)

Kolikkoanti, eli initial coin offering (ICO) on rahoitusmuoto, jossa yritys antaa siihen tehtävää sijoitusta vastaan omaa virtuaalivaluuttaansa sijoituksen tekijälle. Sijoitus voidaan tehdä joko virallisella fiat-valuutalla³⁹ tai toisella virtuaalivaluutalla. Kolikkoantien suosio

---

³⁶ Saleh, 2021, s.1157

³⁷ Saleh, 2021, s. 1162–1163

³⁸ Saleh, 2021, s. 1161

³⁹ Fiat-valuutalla tarkoitetaan valtion liikkeelle laskemaa rahaa, jonka arvo ei perustu hyödykesidonnaisuuteen, esimerkiksi kultakantaan, vaan siihen luottamukseen itse valuuttaan ja sen liikkeelle laskemaan hallintoon sekä kysyntään ja tarjontaan (kts. Quinones ja Nakamoto s. 23-25)

on lisääntynyt erityisesti start up -yritysten määrän lisääntymisen myötä, sillä se joustavana rahoitusmuotona sopii näiden yritysten tarpeisiin ja ei sitouta niitä samassa määrin vastuisiin kuin muut rahoitusmuodot.⁴⁰

Kolikkoanti vastaa luonteeltaan hieman arvopaperin listautumisantia.⁴¹ Kolikkoannilla voidaan kuitenkin katsoa myös olevan joukkorahoituksen piirteitä.⁴² Annin avulla voidaan kerätä rahoitusta virtuaalivaluuttaprojektille ja projektin onnistuessa annissa jaettujen virtuaalivaluuttojen arvo nousee ja täten sijoittajat saavat tuottoa sijoitukselleen. Kolikkoannin piirteet määrittävät sen, katostaanko se arvopaperianniksi vai joukkorahoitukseksi.⁴³ Kolikkoannissa saadun virtuaalivaluutalla voi olla erilaisia ominaisuuksia. Kolikkoannissa saatu virtuaalivaluutta voi oikeuttaa esimerkiksi liikkeellelaskijan tuotteiden ja palveluiden ostamiseen tai saamaan osuuden tulevista tuotoista hieman osingon tapaan. Saadun kolikon ainoa ominaisuus voi olla toimia vaihdannan välineenä ja ainoa tuotto-odotus on mahdollinen tuleva arvonnousu. Tällaisilla hyödykepoiteilla muita käyttötarkoituksia ei ole.⁴⁴ Näistä edellä mainituista vaihtoehdoista on myös olemassa hybridimalleja, joissa eri polettityyppien ominaisuudet yhdistyvät.⁴⁵

Suomen lainsäädännössä ei ole säännelty kolikkoanteja erikseen. Kolikkoantien luonne ja saatujen kolikkojen ominaisuudet vaikuttavat siihen, mitä säännöksiä kolikkoantiin tulisi soveltaa. Kolikkoanti voi lainsäädännön näkökulmasta vertautua esimerkiksi joukkorahoitukseen tai arvopaperin tarjoamiseen.⁴⁶ Kolikkoanteja tulisi aina tulkita tapauskohtaisesti ja painoarvoa tulisi antaa erityisesti sille, mitä sijoittaja saa vastineeksi sijoituksesta.⁴⁷ Jos vastikkeeksi saadun polettien on arvonnousun lisäksi muita tuotto-odo-

---

⁴⁰ Kauppi, 2019, s. 35

⁴¹ Johansson ja muut, 2019, s 112–113

⁴² Kauppi, 2019, s. 47

⁴³ Verohallinto, 2020

⁴⁴ Finanssivalvonta, 2017

⁴⁵ Kauppi, 2019, s. 42

⁴⁶ Johansson ja muut, 2019, s. 111

⁴⁷ Finanssivalvonta, 2017

tuksia, esimerkiksi osinkoa, arvopaperilainsäädännön soveltaminen on suhteellisen ongelmatonta. Hyödykepolettien osalta tilanne on hankalampi, jos tuotto-odotus perustuu pelkkään mahdolliseen arvonnouluun. Tällöin virtuaalivaluutta voidaan tulkita arvopaperiksi, mutta nykyisen lainsäädännön tulkinnan mukaan se on suhteellisen epätodennäköistä.⁴⁸

2.3 Virtuaalivaluuttoja säilyttäminen

Virtuaalivaluuttoja voidaan säilyttää virtuaalivaluuttalompakossa. Lompakkoon voidaan siirtää varoja ja käyttäjän on mahdollista lähettää varoja lompakosta. Käyttäjän voi luoda lompakon, joka muodostuu julkisesta ja yksityisestä avaimesta. Julkinen avain toimii lompakon julkisena osoitteena, johon voidaan osoittaa transaktioita. Yksityisen avulla käyttäjä voi siirtää ja hallinnoida tilillä olevia varoja. Avain on usein pitkä ja monimutkainen kirjainten ja numeroiden sarja, jonka avulla lompakkoa hallitaan.⁴⁹

Kahden eri avaimen käyttämisen ansiosta virtuaalivaluutat säilyttävät käyttäjän yksityisyyden huolimatta transaktioiden avoimuudesta. Lohkoketjusta voidaan tarkastella, mille julkiselle avaimelle transaktio on tapahtunut. Ketjusta ei voida päätellä yksityistä avainta. Yksityisestä avaimesta itsestään ei voida suoraan sanoa, kuka on lompakon omistaja, tosin jos yksityinen avain olisi julkisesti tiedossa, kuka tahansa tiedon haltija voisi käyttää lompakkoa.⁵⁰

Yhdellä henkilöllä voi olla useita virtuaalivaluuttalompakoita ja varoja voidaan siirrellä käyttäjän omien lompakoiden välillä. Lompakot ovat anonyymejä ja vastaanottajan yhteystietojen sijasta transaktioiden osoitteena käytetään lompakon julkista osoitetta. Mikäli käyttäjä hukkaa tai unohtaa yksityisen avaimensa, hän ei pääse enää käsiksi varoihin.

---

⁴⁸ Kauppi, 2019, s. 62

⁴⁹ Johansson ja muut, 2019, s. 222

⁵⁰ Nakamoto, 2008, s 6

Virtuaalivaluuttoja on myös mahdollista säilyttää lompakon lisäksi virtuaalivaluuttojen säilytyspalvelussa, jolloin käyttäjän virtuaalivaluutat eivät ole yksityisen avaimen muistamisen varassa.⁵¹

2.4 Laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista ja sen määritelmä virtuaalivaluutoista

Virtuaalivaluuttoihin liittyen ei ole Suomessa juurikaan omaa lainsäädäntöä. Virtuaalivaluuttojen käyttöä säädellään soveltamalla olemassa olevaa lainsäädäntöä. Ilmiön tuoreudesta ja sitä suoraan koskevan varsinaisen lainsäädännön puutteesta nousee esiin ongelmia siitä, mitä olemassa olevaa lainsäädäntöä tulee eri tilanteissa soveltaa. Esimerkiksi tutkielman kohdassa 2.2.3 käytiin läpi, että kolikkoanteihin sovellettava lainsäädäntö riippuu kolikkoannin luonteesta. Poikkeuksen virtuaalivaluuttojen sääntelyn perustumisen aikaisempaan olemassa olevaan lainsäädäntöön tekee laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista (jatkossa VVTL). VVTL koskee kuitenkin lähtökohtaisesti virtuaalivaluutan tarjoajia eikä sääntelee itse virtuaalivaluuttoa tai sen verotusta.⁵²

VVTL perustuu Euroopan Unionin viidenteen rahanpesudirektiiviin. Direktiivin asettamisen motiivina oli pyrkiä sääntelemään ei virallisten digitaalisten valuuttojen ja virallisen keskuspankkien liikkeelle laskeman fiat-raham vaihtamiseen perustuvien elinkeinonharjoittajien liiketoimintaa siten, että heidän toimintansa ei mahdollistaisi rahanpesua EU:n alueella. Direktiivin tavoitteena oli saada erilaisten virtuaalivaluuttojen vaihto- ja lompakkopalveluita tarjoavat tahot velvollisiksi tunnistamaan mahdollisia väärinkäytöksiä, kuten virtuaalivaluuttojen osittaisen nimettömyyden toteutettua terrorismin tukemista tai rikollista toimintaa.⁵³ Vaikka VVTL lähtökohtaisesti sääntelee virtuaalivaluuttojen

---

⁵¹ Johansson ja muut, 2019, s. 222

⁵² Hautamäki ja muut, 2019, s. 15

⁵³ EUVL, N:o L 156/43

tarjoajia eikä virtuaalivaluuttaa itsessään, on VVTL 2.1 §:ssä kuitenkin katsottu lain kanalta tarpeelliseksi määritellä virtuaalivaluutta seuraavasti:

virtuaalivaluutalla digitaalisessa muodossa olevaa arvoa:

a) jota keskuspankki tai muu viranomainen ei ole laskenut liikkeeseen ja joka ei ole laillinen maksuväline;

b) jota henkilö voi käyttää maksuvälineenä; ja

c) joka voidaan siirtää, tallentaa ja vaihtaa sähköisesti

VVTL virtuaalivaluutan määritelmässä huomionarvoista on se, ettei siinä erikseen mainita lohkoketjuteknologiaa. Lain määritelmän mukaan virtuaalivaluutan tulee kuitenkin olla digitaalisessa muodossa, mutta muuta tarkempaa rajausta lakiin ei ole sisällytetty.

⁵⁴ Lain mukaan virtuaalivaluuttana voidaan pitää siis myös sellaista lain edellytykset täyttävää instrumentti, joka ei hyödynnä lohkoketjua. Käytännössä nykyään virtuaalivaluutoiksi kutsuttavat instrumentit hyödyntävät lähes poikkeuksetta lohkoketjuteknologiaa.

⁵⁵ Lain määritelmä on kuitenkin haluttu jättää avoimeksi mahdollisen teknologisen kehityksen tuomien muutosten vuoksi. Laaja määritelmä virtuaalivaluutalle rajoittaa myös lain kiertämistä uusilla virtuaalivaluutan kaltaisilla konsepteilla. Hallituksen esityksessä 167/2018 lohkoketju kuitenkin mainitaan esimerkkinä sellaisesta digitaalisesta teknologiasta, johon virtuaalivaluutta voi perustua.

Lain 2.1 § a kohdassa määritellään, ettei virtuaalivaluutta voida pitää keskuspankin liikkeelle laskemaan valuuttaa, joka ei ole laillinen maksuväline. Keskuspankin liikkeelle laskemaan maksuvälinettä ei katsota siis virtuaalivaluutaksi, vaikka se olisikin sähköisessä muodossa ja hyödyntäisi lohkoketjua. Tämä mahdollistaa, että keskuspankin voi laskea

---

⁵⁴ HE 167/2018 vp, 2018, s. 83

⁵⁵ Johansson ja muut, 2019, s. 18

liikkeelle keskuspankin digirahan ilman, että se tulisi virtuaalivaluuttoja koskevan sääntelyn piiriin. VVTL 12 §:ssä säädetään, että mikäli virtuaalivaluuttoa katsotaan olevan arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:n mukainen rahoitusväline, siihen sovelletaan arvopaperimarkkinalakia. Arviointi tehdään liikkeelle lasketun poletin ominaisuuksien perusteella tapauskohtaisesti. Täten esimerkiksi kolikkoannissa liikkeelle laskettu virtuaalivaluutta voidaan katsoa arvopaperiksi ja se tulisi huomattavasti ankaramman sääntelyn piiriin esimerkiksi markkinoinnin ja tiedonjaon suhteen. Virtuaalivaluutta voi samankaltaisesti täyttää sekä arvopaperin, että virtuaalivaluutan määritelmän, jolloin sovellettavaksi tulevat sekä arvopaperimarkkinalain sekä VVTL:n säännökset.⁵⁶

Vaikka VVTL sääntelee lähtökohtaisesti virtuaalivaluuttojen sijasta virtuaalivaluuttojen tarjoajien liiketoimintaa ja sen sisältämää virtuaalivaluutan käsitettä voidaan pitää avoimena, Verohallinto käyttää virtuaalivaluuttalain määritelmää virtuaalivaluutoista käsitellessään verotusta. Verolainsäädännössä ei ole erikseen mainittu virtuaalivaluuttoja, joten oikeuskäytännöllä sekä Verohallinnon ohjeistuksella on virtuaalivaluuttojen suhteen merkittävä rooli verolakien soveltamisessa. Verohallinnon tulkinnan mukaan sellaiset virtuaalivaluutat, jotka täyttävät laki virtuaalivaluuttojen tarjoajista 2.1 §:n edellytykset, ja jotka eivät ole virallista valuutaa ovat virtuaalivaluuttoja. Tämän tulkinnan mukaan siis myös Verohallinto katsoo, ettei lohkoketjuteknologian käyttäminen ole edellytyksenä, jotta verotuksen näkökulmasta omaisuususerä katsottaisiin virtuaalivaluutaksi.⁵⁷

Verohallinto myös katsoo, ettei sillä ole merkitystä, onko virtuaalivaluutan arvo sidottu virallisen valuutan kurssiin tai johonkin hyödykkeeseen, esimerkiksi kultaan. Täten myös niin sanotut vakaavaluutat (eng. stable coins) eli virtuaalivaluutat, joita on mahdollista vaihtaa esimerkiksi kiinteään kurssiin viralliseksi valuutaksi, esimerkiksi dollareiksi, ovat

---

⁵⁶ Finanssivalvonta, 2021

⁵⁷ Verohallinto, 2020

Verohallinnon tulkinnan mukaan virtuaalivaluuttoja ja niihin sovelletaan luovutusvoittonverosäännöksiä.⁵⁸ Virtuaalivaluuttojen sekä muiden virtuaalivarojen hankinnassa tyypillistä on, että niitä hankintaan virallisiin valuuttoihin sidotuilla virtuaalivaluutoilla. Esimerkiksi Tether-vakaavaluutta on sidottu fiat-valuuttaan siten, että yhdellä Yhdysvaltain dollarilla on mahdollista saada yksi Tether ja täten sitä voidaan käyttää kaupankäynnissä muita virtuaalivaluuttoja paremmin, sillä sen arvo ei vaihtelee.⁵⁹

Tulkintaa voidaan pitää merkittävänä, koska asettaa kaikenlaiset virtuaalivaluutat ja -varat veronalaisiksi. Samalla tätä voidaan tosin pitää loogisena, vaikka se taloudellisessa mielessä vaikeuttaa virtuaalivaluuttojen käyttämistä maksuvälineenä. Perusteita ei tällä hetkellä laista tai oikeuskäytännössä erilaisten virtuaalivaluuttojen erilaiselle verotuskäytännölle ei ole löydettävissä. Virtuaalivaluuttojen käyttö maksuvälineenä tai vaihdannan välineenä rajoittuu, kun eroa sijoituskohteena ja maksuvälineenä toimivan virtuaalivaluutan välillä ei tehdä.

2.5 Virtuaalivaluutat maksuvälineenä

Taloustieteellisen määritelmän mukaan raha sellainen omaisuuden laji, joka on yleisesti yhteiskunnassa hyväksytty vaihdannan väline. Sen arvon tulee myös pysyä suhteellisen vakaana, jotta se voi toimia arvon säilyttäjänä sekä mittana. Rahana voi toimia esimerkiksi jokin käyttöhyödyke, jolla on vaihdannan välineenä toimimisen lisäksi myös muita käyttötarkoituksia. Tällaisia vaihdannan välineitä ovat olleet esimerkiksi jalometallit ja karja.⁶⁰ Nykyään käytössä oleva rahajärjestelmä perustuu paperirahaan, jota lähtökohdaisesti siirretään sähköisesti tilisiirroilla. Paperirahan arvo pysyy vakaana, sillä se on keskuspankin liikkeelle laskemaa ja se on laissa määritelty viralliseksi maksuvälineeksi.

---

⁵⁸ Verohallinto, 2020

⁵⁹ Tether, 2022

⁶⁰ Pohjola, 2014, s. 187–188

Maksun vastaanottaja voi luottaa siihen, että maksuksi saatu raha kelpaa maksuvälineeksi jatkossakin, sillä se on laajasti yhteiskunnan hyväksymä.⁶¹

Virtuaalivaluuttojen alkuperäinen tarkoitus oli toimia vaihdannan välineenä ilman kolmansia luottamusta luovia osapuolia vertaisverkon ja hajautetun tilikirjan perusteella.⁶² Virtuaalivaluuttojen toimintaperiaatteissa on pyritty ratkaisemaan rahan tarjontaan liittyviä ongelmia. Esimerkiksi Bitcoin-virtuaalivaluutan kokonaismäärä on ennalta määrätty ja sitä ei voida muuttaa jälkeenpäin. Tämän lisäksi sen tarjontaa on säädelty lounhinnan vaikeutumisella ajan kuluessa tai kolikkojen määrän lisääntymisen myötä.⁶³ Virtuaalivaluuttojen arvojen suuri vaihtelu on kuitenkin tehnyt niiden käytön vaihdannan välineenä vaikeaksi.⁶⁴ Virtuaalivaluuttojen hinnat muuttuvat herkästi esimerkiksi uutisten seurauksena eikä niiden taustalla ole valtion kaltaista säätelijää taustalla, joka pystyisi pitämään arvon vakaana.⁶⁵ Ongelmaa on pyritty ratkaisemaan esimerkiksi luvussa 2.4 mainituilla vakaavaluutoilla, joiden arvo on sidottu johonkin hyödykkeeseen, tai niitä voi vaihtaa vakaalla kurssilla fiat-valuuttaan.

Jotta vaihdannan väline voitaisiin katsoa oikeudellisessa ja taloustieteellisessä mielessä maksuvälineeksi se tulisi olla myös yleisesti käytössä. Edellä mainitut epävakaa hinnat tekevät yleistymisestä vaikeaa. Lisäksi yleistymiseen vaikuttavat virtuaalivaluuttojen käytöstä aiheutuvat veroseuraamukset. Virallisten valuuttojen käytöstä ostamiseen ei synny veroseuraamuksia ja täten niiden käyttö on kannattavampaa kuin virtuaalivaluuttojen.⁶⁶ Vakaavaluutoilla hintojen vaihtelu ei ole yhtä merkittävää kuin esimerkiksi Bitcoinilla mutta niiden käyttö realisoi aina veroseuraamuksen samalla tavalla kuin muilla virtuaalivaluutoilla. Taloustieteellisestä näkökulmasta virtuaalivaluutat voivat

---

⁶¹ Pohjola, 2014 s. 189–190

⁶² Bernstein ja muut, 2020, s. 29

⁶³ Ammous, 2018, s.242–246

⁶⁴ Keskitalo, 2022a, s. 228

⁶⁵ Quinones ja Nakamoto, 2021, s. 79–80

⁶⁶ Keskitalo, 2022a, s. 230

täyttää maksuvälineen käsitteen mutta oikeudellinen maksuvälineen käsite eroaa taloustieteen näkemyksestä.⁶⁷

Suomessa virtuaalivaluutan ei katsota olevan virallista valuutaa, sillä sitä ei ole säädetty Suomessa lailliseksi maksuvälineeksi. Suomessa lailliseksi maksuvälineeksi katsotaan Euroopan unionin lainsäädännön ja kotimaisessa metallirahalainsäädännön perusteella euro.⁶⁸ VVTL:n määritelmän mukaan virtuaalivaluutan käsitteen ydin on se, että sitä voidaan käyttää maksuvälineenä mutta se ei ole laillinen maksuväline. Maksun vastaanottajalla ei ole siis velvollisuutta vastaanottaa maksua virtuaalivaluutoissa samalla tavalla kuin maksua virallisessa valuutassa. Virtuaalivaluutoilla katsotaan olevan virallisessa valuutassa mitattavissa olevaa arvoa ja se katsotaan varallisuudeksi.⁶⁹

---

⁶⁷ Hedman ja Nieminen, 2017, s. 5

⁶⁸ Hedman ja Nieminen, 2017, s. 17

⁶⁹ Kts. KHO 2019:42

3 Verotusmenettely

3.1 Ilmoittamisvelvollisuus

Verovelvollisella on laki verotusmenettelystä (VML) 7.1 §:n mukaan velvollisuus ilmoittaa Verohallinnolle veronalaiset tulonsa, niistä tehtävät vähennykset, tiedot varoistaan ja veloistaan sekä muut verotukseen vaikuttavat tiedot. Verovelvollisen on toimitettava veroilmoitus jokaiselle verovuodelle. Sellaisen yksityishenkilön, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa, verovuoden pituus on yksi kalenterivuosi.⁷⁰

Henkilöverotuksessa verotuksen toimittamiseen tarvittavien tietojen kerääminen on toteutettu pitkälti hyödyntämällä sivullisen tiedonantovelvollisuutta.⁷¹ VML:n kolmannessa luvussa säädetään sellaisten sivullisten tiedonantovelvollisuudesta antaa Verohallinnolle verotuksen toimittamisen kannalta tarvittavia tietoja. Sivullisilta kerätään tietoa esimerkiksi verovelvollisten tuloista, menoista, vähennyksistä sekä omistetuista arvopapereista, rahasto-osuuksista ja asunto-osakkeista. Saamiaan tietoja Verohallinto hyödyntää muodostamalla ja lähettämällä VML 7.2 §:n mukaisen esitäytetyn veroilmoituksen verovelvolliselle.⁷²

Tiedonantovelvollisuus on jaettu yleiseen tiedonantovelvollisuuteen ja erityiseen tiedonantovelvollisuuteen.⁷³ Automatisoitu verotuksen käsittely on mahdollistettu siten, että sivulliset toimittavat sivullisen yleisen tiedonantovelvollisuuden johdosta tiedot au-

---

⁷⁰ Äimä, 2011, s. 170

⁷¹ Myrsky ja Svensk, 2016, s. 392–393

⁷² Rabinä ja muut, 2017, s. 186–187

⁷³ Rabinä, 2022, s. 605

tomaattisesti Verohallinnolle ilman erityistä pyyntöä tai kehotusta. Yleisestä tiedonantovelvollisuudesta ja sen laajuudesta on säädetty VML 15-18 §:issä. Tiedonantovelvollisuuden avulla saatuja tietoja voidaan käyttää myös valvontatietoina, joita ei varsinaisesti käytetä verotuksen perusteena, mutta niiden avulla veroviranomainen voi ennaltaehkäistä veronkiertoa ja estää harmaata taloutta.⁷⁴

Yleisen tiedonantovelvollisuuden kattavuus on laaja. Verohallinto voi rajoittaa yleistä tiedonantovelvollisuutta antamalla päätöksen, jossa tarkennetaan mitkä tiedot verovelvollisen on annettava Verohallinnolle automaattisesti. Verohallinto voi täten vaikuttaa siihen, mitä tietoja on toimitettava, kunhan pyydetyt tiedot ovat alun perin VML 15-18 §:n piirissä.⁷⁵ Menettely, jossa tietoja kerätään sivullisilta automaattisesti, on henkilöverotuksen massaluonteisuuden kannalta tarpeellinen ja samalla se vähentää verovelvollisen taakkaa ilmoittamisvelvollisuuden suhteen.⁷⁶ Kerättävien tietojen määrää on kuitenkin perusteltua rajoittaa, VML 15-18 §:ien piiriin kuuluu suuri määrä erilaista tietoa.⁷⁷

Esitäytetty veroilmoitus ei poista verovelvollisen VML 7 §:ssä määrättyä ilmoittamisvelvollisuutta. Verovelvollisen tulee VML 7.3 §:n mukaan tarkistaa esitäytetyn tiedot ja korjata mahdolliset virheelliset tiedot oikeiksi sekä antaa puuttuvat tiedot. Verohallinto voi myös pyytää verovelvollista esittämään lisätietoja asioiden selventämiseksi.⁷⁸ Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuteen kuuluu veroilmoituksen antamisen lisäksi velvollisuus VML 11 § antaa Verohallinnolle tai muutoksenhakuviranomaiselle sen pyytämät lisätiedot tarvittaessa esittämällä tositteensa, muistiinpanonsa, kirjanpitonsa tai muun aineistonsa.⁷⁹

---

⁷⁴ Rabinä, 2022, s. 611–619

⁷⁵ Isomaa-Myllymäki ja Lilja, 2018, s. 391-392

⁷⁶ Myrsky ja Rabinä, 2015, s. 91–92

⁷⁷ Isomaa-Myllymäki ja Lilja, 2018, s. 392

⁷⁸ Andersson, 2006, s. 84

⁷⁹ Rabinä ja muut, 2017, s. 114

Virtuaalivaluutat poikkeavat henkilöverotuksessa totutusta tavasta, sivullisten tiedonantovelvollisuuden vuoksi sivullisilla on merkittävä rooli tulojen, vähennysten, velkojen ja varojen ilmoittamisesta. VML 3 luvussa ei ole mainintaa virtuaalivaluuttojen tarjoajien velvollisuudesta antaa sivullisten yleisen tiedonantovelvollisuuden takia tietoja verovelvollisen tekemistä luovutuksista tai hallinnoimista virtuaalivaluuttavaroista. Sivullisilla ei ole myöskään velvollisuutta antaa tietoa muilla tavoilla kuten esimerkiksi louhinnasta tai jakautumisesta saatuja virtuaalivaluuttoja.

Verohallinto ei myöskään voi saada tietoa virtuaalivaluutoilla tehdyistä kaupoista varainsiirtoveroilmoitusten avulla. Varainsiirtoverolain 1 §:n mukaan varainsiirtoveroa on suoritettava varainsiirtoveroa kiinteistön ja arvopaperin luovutuksesta. Virtuaalivaluuttojen ei katsota verotuksen näkökulmasta olevan arvopapereita, eivätkä ne lähtökohtaisesti täytä VSVL 17 §:ssä määriteltyä arvopaperin määritelmää.⁸⁰ Täten virtuaalivaluutan luovuttamisesta ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa eikä tehdä varainsiirtoveroilmoitusta ja varainsiirtoilmoituksilla saatuja vertailutietoja tehdyistä kaupoista ei voida käyttää valvonnan tukena.

Virtuaalivaluuttojen tarjoajilla ei ole velvollisuutta ilmoittaa tietoja Verohallinnolle asiakkaidensa virtuaalivaluuttojen luovutuksista. Virtuaalivaluuttojen anonymiteetin vuoksi sivullisen tiedonantovelvollisuuden täyttäminen voisi ylipäättään osoittautua haastavaksi.⁸¹ Kun sivullisella ei ole velvollisuutta ilmoittaa tietoja automaattisesti veroviranomaiselle, korostuu jälleen verovelvollisen itsensä vastuu toimittaa oikeelliset tiedot. Sivullisten ilmoittamisvelvollisuuden puute virtuaalivaluutoissa aiheuttaa ongelman siitä, että luovutuksista saatavat luovutusvoitot jäävät kokonaan verottamatta, jos luovuttaja laiminlyö ilmoittamisvelvollisuutensa. Sivullisten ilmoittamisvelvollisuuden takia Verohallinnolla on jonkinasteinen tieto automaattisesti verovelvollisen muista tuloista, esimerkiksi julkisesti noteeratuista arvopaperikaupoista, vaikkei verovelvollinen itse täydentäisi tai korjaisi esitäytetylle veroilmoitukselle arvopaperikauppojen tietoja.

---

⁸⁰ Torkkel, 2020, s. 145-146

⁸¹ Lehtimaja, 2022, s. 76

Verohallinto voi kuitenkin pyytää VML 19 §:n mukaisen sivullisten erityisen tiedonantovelvollisuuden perusteella virtuaalivaluuttapörsseistä tietoaineistoja, joiden perusteella on mahdollista valvoa verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuden täyttämistä.⁸² Lisäksi Verohallinto voi sivullisen erityisen tiedonantovelvollisuuden piiriin luettavan VML 21 §:n mukaisesti kerätä vertailutietoja, joita voidaan käyttää muiden verovelvollisten verovalvontaan.⁸³ Verohallinto voi pyrkiä keräämään muita kautta tietoja, jotta virtuaalivaluutoista saatuja tuloja voidaan verottaa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi laajojen tietomateriaalien hankkimista tietopyynnöillä pankeilta tilisiirroista. Menettelyä ei kuitenkaan voida pitää vielä kovin onnistuneena ja tarvittavat keinot tehokkaaseen valvontaan puuttuvat, koska suuri osa kaupoista jäi ilmoittamatta vuonna 2021. Ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti koski kuitenkin merkittävässä määrin tappiollisia kauppvoja.⁸⁴ Kauppojen ilmoittamatta jättäminen voi olla tahallista mutta ilmiön tuoreuden ja sen suosion nopean kasvun takia osittain kyse voi olla myös siitä, ettei virtuaalivaluuttojen verotuskäytännöt ja verolakien soveltaminen näihin tuloihin ole toimijoille tuttuja.⁸⁵

Massaluontoiseen verotuksen käsittelyyn erityisen tiedonantovelvollisuuden perusteella lähettyt tietopyynnöt sopivat huonosti, sillä VML 19 §:n mukaan Verohallinnon tietopyyntöä lähettäessään kyettävä yksilöimään pyyntö esimerkiksi nimen, pankkitilin tai tilitapahtuman perusteella.⁸⁶ Verohallinto ei täten voi pyytää VML 19 § perusteella laajoja aineistoja virtuaalivaluuttojen luovutuksista virtuaalivaluuttapörsseiltä ilman, että tiedossa olisi jo riittävän tarkasti yksilöintitiedot niistä verovelvollisista, jotka ovat tehneet virtuaalivaluuttojen luovutuksia. VML 21 §:n mukainen vertailutietotarkastus ei edellytä yksilöintiä.⁸⁷

---

⁸² Verohallinto, 2022d

⁸³ Isomaa-Myllymäki ja Lilja, 2018, s. 394

⁸⁴ Verohallinto, 2022a

⁸⁵ Lee, 2015, s. 271–272

⁸⁶ Isomaa-Myllymäki ja Lilja, 2018, s. 392–394

⁸⁷ Rabinä, 2022, s. 690

Tehokkaan menettelyn puute louhintatulojen ja virtuaalivaluutoista saatujen luovutusten valvomiseksi luo riskin tahallisesta tulojen salaamisesta. Virtuaalivaluuttojen mahdollistama perinteisiä pankkipalveluita parempi anonymiteetti sekä transaktioiden jäljittämisen vaikeus tekevät virtuaalivaluutta otolliseksi rikolliselle toiminnalle.⁸⁸ Transaktioiden kansainvälinen luonne sekä toimiminen useamman maan lainkäyttövallan alaisuudessa mahdollistavat saadun tulon piilottamisen veroviranomasilta.⁸⁹ Virtuaalivaluuttalaki velvoittaa palveluntarjoajat rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi antamaan tietoa asiakkaidensa tunnistamiseksi Tullin ylläpitämään pankki- ja maksutietorekisteriin, mutta Verohallinnolla ei ole pääsyä näihin tietoihin.⁹⁰

3.2 Muistiinpanovelvollisuus

Verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuden lisäksi korostuvat myös muut verovelvollisen velvollisuudet. Jotta virtuaalivaluuttojen luovutuksista saadut tulot voidaan verottaa tuoverolain määräysten mukaisesti, on verovelvollisen kyettävä osoittamaan luovutusten määrä, luovutushinta, hankintahinta, kulut sekä luovutus- ja hankintapäivämäärät luotettavalla tavalla. VML 12 §:ssä on säädetty muistiinpanovelvollisuudesta, joka velvoittaa verovelvollisen pitämään toiminnastaan yllä sellaisia tietoja, joilla hän pystyy täyttämään VML 7 §:n mukaisen ilmoittamisvelvollisuutensa. VML 11 a §:ssä on säädetty velvollisuudesta säilyttää tositteet, jotka kohdistuvat veroilmoituksessa ilmoitettuihin tietoihin. Verohallinto on antanut erillisen päätöksen muistiinpanovelvollisuudesta, joka täydentää laissa määrätyn velvollisuuden luonnetta.⁹¹

Sellainen tulonhankkimistoimintaa harjoittava verovelvollinen, joka ei ole kirjanpitovelvollinen, on velvoitettu pitämään toiminnastaan muistiinpanoja.⁹² Luonnollinen henkilö

---

⁸⁸ Hendrickson, 2021, s. 201–206

⁸⁹ Lee, 2015 s. 272

⁹⁰ Lehtimaja, 2021, s. 282

⁹¹ Rabinä, 2022, s. 728

⁹² Rabinä ja Myrsky, 2015, 113–115

KPL 1.1 a §:n mukaan on kirjanpitovelvollinen, jos hän harjoittaa ammatti- tai liiketoimintaa. Ammatti- ja liiketoiminnaksi katsotaan sellainen toiminta, jossa itsenäisesti ansaintatarkoituksessa harjoitetaan jatkuvaa toimintaa, otetaan riskiä ja tarvitaan erilaisia tuotannon tekijöitä sekä rahoitusta.⁹³ Kaupankäynti virtuaalivaluutoilla voi olla ammatitointia, jos yleiset tunnusmerkit täyttyvät.

Virtuaalivaluuttoihin sijoittamiseen sovelletaan yleisiä periaatteita siitä, milloin toiminta katsotaan ammatitointiksi. Täten lähtökohtaisesti toiminnan tulkitseminen elinkeinotoiminnaksi, harrastustoiminnaksi tai tulonhankkimistoiminnaksi tehdään tapauskohtaisesta kokonaisvaltaisesta tarkastelusta kuten muussakin toiminnassa.⁹⁴ Verohallinto on virtuaalivaluuttoja koskevassa syventävässä ohjeessaan soveltavansa tarkasteluun yleisiä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä, eli jatkuvuutta suunnitelmallisuutta, aktiivisuutta, riskinottoa ja voittoa tavoittelua.⁹⁵

Vaikkei virtuaalivaluuttojen katsota lähtökohtaisesti olevan arvopapereita, virtuaalivaluuttoihin sijoittamisessa on paljon yhtäläisyyksiä arvopapereihin sijoittamisen kanssa. Verohallinnon näkemyksen mukaan yksityishenkilön laajakaan sijoitustoiminta arvopapereihin tulkitaan vain harvoin täyttävän elinkeinotoiminnan tunnusmerkit.⁹⁶ Käytännössä arvopaperisijoittamisen tapauksessa toiminnan tulkitsemiseksi elinkeinotoiminnaksi vaatisi esimerkiksi sijoitustoimintaa varten otettua merkittävää velkarahoitusta sekä suunnitelmallisuutta. Tapauksessa KHO 2000:67, sivutoimisesti arvopaperisijoittamista harjoittaneen henkilön sijoitustoimintaa ei katsottu elinkeinotoiminnaksi, kun hän ei pitänyt kirjanpitoa toiminnastaan ja rahoitti toimintaansa pääsääntöisesti säästöilään.

Johtuen virtuaalivaluuttoihin sijoittamisen ja arvopapereihin sijoittamisen luonteen samankaltaisuudesta, voisi samankaltainen tulkinta perusteltu virtuaalivaluuttojen osalta

---

⁹³ Leppiniemi ja Kaisanlahti, 2016, s. 8

⁹⁴ Verohallinto, 2019a

⁹⁵ Verohallinto, 2020

⁹⁶ Verohallinto, 2022f

erityisesti, kun kyse on sivutoimisesta sijoitustoiminnasta. Virtuaalivaluutoille tyypillinen voimakas hinnanvaihtelu voi johtaa, että tulon määrä voi sivutoimisestakin sijoitustoiminnasta olla merkittävä ja toiminnan luonteen perusteella sen tulkitsemista elinkeinotoiminnaksi ei voida pitää perusteltuna pelkästään sen seurauksena.

Muistiinpanojen tulee olla sellaiset, että niistä selviää tulot, tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet kulut, arvonlisäveron määrä, saadut tuet sekä veron perusteet. Muistiinpanoissa tulot kirjataan saaduiksi aikajärjestyksessä, kun ne on nostettu tai muuten saatu verovelvollisen hallintaan.⁹⁷ Virtuaalivaluuttojen tilanteessa omien kirjallisten muistiinpanojen lisäksi muistiinpanovelvollisuuden täyttämiseksi tositteiden säilyttämisen merkitys korostuu.⁹⁸

Tositteilla tarkoitetaan käytännössä virtuaalivaluutan välittäjäpalveluilta saatavia raporteja ja tositteita tehdyistä myynneistä ja ostoista sekä palveluntarjoajan perimistä välityspalkkioista. Näistä tositteista selviää usein luovutuspäivä, luovutushinta sekä hankintahinta. Ilman tositteita verovelvollisen on vaikea todistaa luovutus- ja hankintahintoja luotettavalla tavalla. Tositteiden säilyttäminen parantaa verovelvollisen oikeusturvaa.⁹⁹ Tarkempaa ohjeistusta siitä, millainen tosite on riittävä ei ole. Tämä sekä virtuaalivaluuttojen tarjoajien kansainvälinen luonne aiheuttaa sen, että niiden tarjoamat raportit ja tositteet saattavat vaihdella merkittävästi riippuen palveluntarjoajasta.

VML 11 a §:n 1 momentissa säädetään velvollisuudesta säilyttää tositteet kuusi vuotta verovuoden päättymistä seuraavan vuoden alusta. Pykälän toisessa momentissa on säädetty, ettei sellaisten tositteiden säilyttämiseen ole velvollisuutta, jotka veroviranomainen on merkinnyt esitetyille veroilmoitukselle, ellei Verohallinto ole toisin päättänyt. Verohallinto on päättänyt poiketen 11 a §:n 2 momentista, että omaisuuden luovutuk-

---

⁹⁷ Verohallinto, 2017

⁹⁸ Verohallinto, 2020

⁹⁹ Verohallinto, 2020

sen takia saaduista luovutusvoitoista ja -tappioista tulee säilyttää tositteet ja muu materiaali, vaikka ne olisivatkin merkitty esitäytetylle veroilmoitukselle. Velvollisuutta säilyttää virtuaalivaluuttojen luovutuksiin liittyvät tositteet voidaan siis suhteellisen vahvana, sillä velvollisuus näiden tositteiden säilyttämiseen on riippumatta siitä, onko Verohallinnolla mahdollisuutta merkitä niitä esitäytetylle vai ei.

VML 11 §:n mukaan verovelvollisen on Verohallinnon tai muutoksenhakuviranomaisen pyynnöstä toimitettava verotuksen tai muutoksenhaun käsittelyssä tarvittavat selvitykset, tiedot ja tositteet. Sivullisen tiedonantovelvollisuuden puuttuessa verovelvollisen muistiinpanot yhdistettynä toiminnasta virtuaalivaluuttapörsseistä saatavien raporttien kanssa ovat käytännössä tarpeen tehtyjen virtuaalivaluuttojen luovutusten oikean verotuskäsittelyn takaamiseksi. Mikäli Verohallinnolla ei ole käytössä sivullisilta tai ulkopuolisilta saatua aineistoa, valvonnan toteuttamiseksi sen on tarpeen pyytää VML 11 §:n mukaisesti verovelvollista esittämään muistiinpanot virtuaalivaluutoista pääsääntöisesti.

Verohallinto kehottaa verkkosivuillaan olevassa asiakasohjeessa ilmoittamaan virtuaalivaluuttojen luovutukset joko yksittäin tai virtuaalivaluuttakohtaisesti siten, että samasta virtuaalivaluutasta saadut voitot ilmoitetaan yhdellä erittelyllä ja tappiot toisella erillisellä erittelyllä. Samalla Verohallinto pyytää kuitenkin jo luovutuksia ilmoittaessa liittämään yksityiskohtaisen laskelman virtuaalivaluuttojen hankinnoista ja luovutuksista.¹⁰⁰ Verotuksen käsittelemiseksi tämä on käytännössä välttämätöntä.

Muistiinpanovelvollisuuden laiminlyömistä ei ole säädetty rangaistavaksi mutta sen laiminlyönti johtaa lähtökohtaisesti ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyöntiin, josta seurauksena voi olla veronkorotus¹⁰¹. Muistiinpanojen puutteellisuus tai muistiinpanovelvollisuuden laiminlyönti voi johtaa myös VML 27 §:n mukaiseen arvioverotukseen, jos

---

¹⁰⁰ Verohallinto, 2022c

¹⁰¹ Råbinä, 2022, s.857

tietoja ei voida käyttää verotuksen perusteena. Tilanteessa, jossa muistiinpanovelvollisuuden laiminlyönti johtaa arvioverotukseen, seurauksena voi olla myös VML 32 §:n mukainen veronkorotus.

3.3 Arvioverotus

VML 27 §:n mukaan verotus voidaan toimittaa arvioimalla tilanteessa, jossa verovelvollinen ei ole antanut veroilmoitusta tai sitä ei voida oikaistunakaan asettaa verotuksen perusteeksi. Lisäksi arvioverotus voidaan toimittaa, kun verovelvollisen ilmoittamaa tuloa ei voida muihin samalla alalla toimiviin verrattuna pitää oikean suuruisena ja on epäily, että verovelvollinen yrittää salata tulojaan.

Sivullisten tiedonantovelvollisuuden puutteen vuoksi henkilöverotuksessa arvioverotus on tärkeässä asemassa virtuaalivaluuttojen osalta tilanteessa, jossa verovelvollinen on jättänyt virtuaalivaluutoista saatuja tuloja ilmoittamatta. Koska henkilön tuloveroilmoitus katsotaan palautetuksi esitetytyn mukaisena, jos siihen ei ole tehty muutoksia tai jos verovelvollista ei ole velvoitettu palauttamaan muita tulolähdelomakkeita, arvioverotus tulee virtuaalivaluuttojen osalta ei tule kyseeseen niinkään puuttuvan veroilmoituksen vaan veroilmoituksesta puuttuvan tulon osalta. Arvioverotuksen toimittamiseksi on Verohallinnon kyettävä osoittamaan näyttöä siitä, että verovelvollisella on ollut veronalaisia tuloja verovuonna.¹⁰²

Arvioverotuksen tarkoituksena on pyrkiä käsittelemään verovelvollisen tulot ja menot oikean suuruisena. Arvioverotuksella ei rangaista verovelvollista. Veronkorotus voi kuitenkin olla ajankohtainen arvioverotuksen yhteydessä. Tavoitteena on oikean verotuksen takaaminen takaaman huolimatta verovelvollisen mahdollisesta laiminlyönnistä.¹⁰³

---

¹⁰² Rabinä, 2022, s. 863–865

¹⁰³ Rabinä, 2022. s 857

Samalla vahvistetaan verovelvollisten yhdenvertaista kohtelua, kun ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä ei saa hyötyä verrattuna sellaiseen verovelvolliseen, joka täyttää ilmoittamisvelvollisuuden.

Arvioverotus voi perustua esimerkiksi verovelvollisen aikaisempien verovuosien tietoihin, vertailutietoihin, verovelvollisen intressipiirissä toimivien verovelvollisten tietoihin tai muihin Verohallinnolla käytössä oleviin tietoihin.¹⁰⁴ Aikaisempien verovuosien tiedot eivät ole vahvin peruste arvioverotukselle yksityishenkilön virtuaalivaluuttojen luovutuksissa. Luovutusten määrä ei ole pääteltävissä aikaisempien vuosien perusteella, ja virtuaalivaluuttojen merkittävä hinnanvaihtelu tekevät aikaisempien vuosien tiedoista heikon perusteen luovutusten arvioimiselle. Aikaisemmat vuodet toimivat paremmin louhinnasta saatujen tulojen arviointiin.

Virtuaalivaluutoiden luovutusvoittojen arvioinnissa vahvemman perustan antaa virtuaalivaluuttapörseistä tai muilta virtuaalivaluutan tarjoajilta tietopyynnöillä saadut tietoa-aineistot. Myös esimerkiksi pankeista tai virtuaalivaluuttapörseistä saadut vertailutiedot voivat perustaa arvioverotukselle. Tällä hetkellä nämä tiedot ovat käytännössä ainoa keino, jolla Verohallinto voi arvioida verovelvollisen virtuaalivaluutoista saamien luovutusvoittojen ja -tappioiden määrää, jos verovelvollinen laiminlyö ilmoittamisvelvollisuutensa.

Verohallinto voi määrätä veronkorotuksen VML 32 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, jos veroilmoitus tai muu ilmoitus taikka muu säädetty tieto, asiakirja tai selvitys on annettu puutteellisena tai virheellisenä taikka on jätetty kokonaan antamatta. Jos verovelvollinen ilmoittaa virtuaalivaluutoista saamiensa tulojen määrän virheellisesti, jättää tulot kokonaan ilmoittamatta tai ilmoittaa vähennyksenä tulojenhankkimisesta sellaisia kuluja, jotka ovat vähennyskelvottomia. Veronkorotuksen suuruus on VML 32 a §:n 1 momentin mukaan 2 % lisätyn tulon määrästä. Lisätyllä tulolla tarkoitetaan aiheet-

---

¹⁰⁴ Råbinä ja muut, 2017, s. 195

toman vähennysvaatimuksen tai ilmoittamatta jääneen tulon määrää. Esimerkiksi tilanteessa, jossa Verohallinto poikkeaa virtuaalivaluuttojen hankintamenosta, ilmoitetun hankintamenon ja Verohallinnon käyttämän hankintamenon erotus katsottaisiin lisätyksi tuloksi. Lisäystä tulosta saa tehdä siihen kohdistuneet tulo-hankkimiskulut.¹⁰⁵ VML 32 a §:n 3 momentin mukaan arvioverotuksessa veronkorotuksen määrä on 5 % lisätyn tulon määrästä.

3.4 Menettelyn ja tiedonsaannin haasteet

Verotusmenettelyn näkökulmasta virtuaalivaluutoista saatujen tulojen verottamisessa painottuu verovelvollisen velvollisuus ilmoittaa tulonsa ja vähennyksensä itse, sillä hänellä on tähän huomattavasti paremmat edellytykset tarvittavan tiedon suhteen kuin Verohallinnolla.¹⁰⁶ Verohallinto pystyy valvomaan verovelvollisten ilmoittamien tulojen määrää tietopyynnöillä virtuaalivaluuttapalveluita tarjoavilta tahoilta saamallaan tietoa-aineistoilla. Tämä ei kuitenkaan ole yhtä tehokas tapa, kuin sivullisten yleinen tiedonantovelvollisuus, sillä virtuaalivaluuttojen tarjoajat eivät ole velvollisia automaattisesti lähettämään tietoa Verohallinnolle.

Ratkaisuna tiedonsaannin ongelmaan on pyrkiä luomaan järjestelmä, jossa tiedot tapahtuneista virtuaalivaluuttojen luovutuksista lähetettäisiin automaattisesti virtuaalivaluuttojen tarjoajien toimesta veroviranomaisille. Verovelvolliset ovat tottuneet henkilön tuloverotuksessa malliin, jossa suurin osa tuloihin liittyvästä tiedosta siirtyy esitäytetylle sivullisten tiedonantovelvollisuuden vuoksi automaattisesti.¹⁰⁷ Menettelyn merkittävä poikkeaminen yleisistä käytännöistä paitsi vaarantaa osittain virtuaalivaluutoista saatujen tulojen verotuksen mutta voi myös laskea veronmaksuymönteisyyttä, jos vilpittö-

---

¹⁰⁵ Verohallinto, 2018a

¹⁰⁶ Verohallinto, 2020

¹⁰⁷ Rabinä, 2022, s.560

mässä mielessä toimivalle verovelvolliselle aiheutuu tilanteen epäselvyydestä aiheutuvista ilmoituspuutteista tai virheellisestä ilmoittamisesta määrättäviä seuraamusmaksuja tai muita seuraamuksia.

Sivullisten yleisen tiedonantovelvollisuuden ulottaminen koskemaan virtuaalivaluuttojen luovutuksia mahdollistaisi tiedon saamisen kotimaisilta toimijoilta. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin virtuaalivaluuttojen kansainvälisyys. Kotimaisia toimijoita on markkinoilla vähän. Finanssivalvonnan rekisteriin virtuaalivaluuttojen tarjoajista rekisteröitynyt yhteensä yhdeksän yhtiötä.¹⁰⁸ Merkittävimmät ja isoimmat virtuaalivaluuttapörssit ja toimijat kansainvälisiä ja verotuksen kannalta merkittävää olisi saada tietoaineistot automaattisesti Verohallinnolle vuosittain nimenomaan kansainvälisiltä toimijoilta. Verovelvollisen sekä veronsaajan kannalta paras ratkaisu oli menettely, jossa virtuaalivaluuttojen tarjoajat ovat velvollisia toimittamaan Verohallinnolle tiedot tapahtuneista luovutuksista ja Verohallinto siirtäisi tiedon automaattisesti esitäytetylle. Euroopan komissio on jättänyt vuoden 2022 joulukuussa ehdotuksen hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta, jonka tarkoituksena on automatisoida raportointia ja tiedonvaihtoa.¹⁰⁹

Direktiivin muutoksessa tarkoituksena on luoda järjestelmä, jossa virtuaalivaluuttapalvelujen tarjoajat, kuten virtuaalivaluuttapörssit, olisivat velvollisia keräämään ja raportoimaan tietoja automaattisesti virtuaalivaluuttapalvelujen käyttäjistä, jotka tekevät myyntejä ja ostoja, toimivaltaiselle viranomaiselle, joka toimittaa tiedot eteenpäin palvelunkäyttäjän sille unionin jäsenvaltion viranomaiselle, joka on toimivaltainen palvelunkäyttäjän kotipaikan mukaan.¹¹⁰ Tämä järjestelmä vastaisi virtuaalivaluuttojen kansainvälisyyden ongelmaan ja samalla tiedot saataisiin automaattisesti esimerkiksi Verohallinnolle. Ehdotuksessa virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajat olisivat nimenomaan velvollisia antamaan tiedon automaattisesti viranomaisille. Tämä mahdollistaisi Verohallin-

---

¹⁰⁸ Finanssivalvonta, 2022, haettu 17.02.2023

¹⁰⁹ COM (2022) 707 s. 1–4

¹¹⁰ COM (2022) 707, s. 11

non tiedonsaannin siten, että sen olisi mahdollista siirtää virtuaalivaluuttapörseiltä saadut tiedot virtuaalivaluuttojen luovutuksista esitetyille veroilmoitukselle.¹¹¹ Järjestelmä loisi yhtenäisen menettelyn Euroopan Unionin alueelle, missä kohtelisi palveluntarjoajia eri jäsenvaltioissa yhdenmukaisesti. Samalla ehdotettu menettely torjuisi virtuaalivaluutoilla harjoitettua veronkiertoa ja täten parantaisi myös virtuaalivaluuttojen mainetta.¹¹²

Erityisesti louhinnasta saatujen tulojen verottamiseen liittyy ongelma tulon tahallisuudesta tai tahattomasta ilmoittamatta jättämisestä. Louhintaan liittyvä erikoispiirre on se, että siitä saatua virtuaalivaluutusta verotetaan louhinnasta itsestään ja myöhemmin mahdollisesta arvonususta myyntihetkellä.¹¹³ Mikäli louhija ei myy louhimiaan virtuaalivaluuttoja, vaan pitää niitä hallussaan virtuaalivaluuttalompakossaan, Verohallinto ei tällaisessa tilanteessa saisi tietoa louhintatuloista, vaikka virtuaalivaluuttapörssit olisivat velvollisia ilmoittamaan tapahtuneet virtuaalivaluuttojen luovutukset Verohallinnolle, koska virtuaalivaluutusta ei ole myyty.

Virtuaalivaluuttoja voidaan myös myydä suoraan virtuaalivaluuttalompakosta ilman virtuaalivaluuttapörssiä tai -kauppapaikkaa. Sivullisten yleinen tiedonantovelvollisuus tai virtuaalivaluuttapörssien muu raportointivelvollisuus jättäisi ulkopuolelle nämä kahden osapuolen suoraan virtuaalivaluuttalompakosta tapahtuvat kaupat ja mahdollistaisi veroseuraamisen välttämisen. Tilanne vastaa hieman arvopapereista tuttua tilannetta, jossa arvopaperit jaetaan julkisesti noteerattuihin, joilla käydään kauppaa pörssissä ja julkisesti noteeraamattomiin arvopapereihin, joilla tehdyt kaupat tehdään pörssin ulkopuolella.

---

¹¹¹ COM (2022), 707, s. 14

¹¹² Valtiovarainministeriö, 2023, s. 12-13

¹¹³ Verohallinto, 2020

Sivullisten tiedonvelvollisuuden avulla saadaan tieto kotimaassa julkisesti noteeratuista arvopapereista.¹¹⁴ Tietoa noteeraamattomien arvopaperien Verohallinto ei saa sivullisten yleisen tiedonantovelvollisuuden kautta. Noteeraamattoman arvopaperin ostaja on kuitenkin velvollinen VSVL 15 §:n mukaisesti maksamaan varainsiirtoveronveron ja täten myös tekemään varainsiirtoveroilmoituksen.¹¹⁵ Tällöin Verohallinto saa tiedon tapahtuneesta noteeraamattoman arvopaperin kaupasta myyjän lisäksi ostajalta ja voi hyödyntää ostajan antamia tietoja, jos myyjä laiminlyö ilmoittamisvelvollisuutensa tai ilmoittaa virheellisiä tietoja.

Virtuaalivaluutoissa ei kuitenkaan ole jakoa listaamattomiin ja listattuihin arvopapereihin, vaan lähes kaikkia virtuaalivaluuttoja voi myydä sekä pörssissä, että suoraan lompakosta. Varainsiirtoverovelvollisuuden ulottaminen ei täten toisi ratkaisua tiedonsaantiin sellaisissa tilanteissa, joissa virtuaalivaluutat myydään suoraan virtuaalivaluuttalompakosta toiseen. Lisäksi muutos, että varainsiirtoveroa tulisi maksaa virtuaalivaluutoista, monimutkaistaisi niiden verotusta ja vaikeuttaisi yksityishenkilön toimintaa, kun tuloverotuksen lisäksi olisi huomioitava varainsiirtovero. Samalla tämä johtaisi suureen määrään varainsiirtoveroilmoituksia, jotka Verohallinnon tulisi käsitellä. Voidaankin katsoa, että varainsiirtoveroilmoitukset eivät olisi toimiva tapa saada tietoa virtuaalivaluuttojen myynneistä, koska virtuaalivaluutoilla tehdään paljon pieniä kauppvoja ja ne muistuttavat täten enemmän julkisesti noteerattuja arvopapereita, jotka on perustellusti jätetty varainsiirtoverovelvollisuuden ulkopuolelle.¹¹⁶

---

¹¹⁴ Rabinä, 2022, s. 612–613

¹¹⁵ Torkkel, 2020, s. 107

¹¹⁶ Torkkel, 2020, s. 112–114

4 Virtuaalivaluutoista saadut tulot

4.1 Tulolähdejako

Tässä tutkielmassa keskitytään tarkastelemaan virtuaalivaluuttojen luovutuksia sekä muita virtuaalivaluutoista saatuja tuloja luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. Luonnollisella henkilöllä voi olla kolme eri tulolähdettä. Nämä ovat henkilökohtainen tulo, elinkeinotoiminnan tulo ja maatilatalouden tulo.¹¹⁷ Tulolähdejako vaikuttaa siihen, kuinka verotettava tulo lasketaan.¹¹⁸ Henkilökohtaisen tulon verotusta säännellään tuloverolaissa. Aiheen rajauksella on rajattu ulos elinkeinotoiminnaksi katsottava virtuaalivaluuttojen louhiminen ja kaupankäyntitoiminta, jota säännellään laissa elinkeinotulon verottamisesta. Erityisesti luovutusten käsittely ja tappioiden vähennyskelpoisuus eroaa näiden kahden tulolajin välillä. Tulolähde ja omaisuuslaji voivat vaikuttaa myös esimerkiksi hankintahinnan määräytymiseen¹¹⁹. Harjoitetun toiminnan luonteella on sovellettavan verolain lisäksi vaikutusta siihen, onko toiminnanharjoittaja kirjanpito- vai muisiinpanovelvollinen.¹²⁰

Verovelvollisen tulolähde määräytyy harjoitetun toiminnan luonteen perusteella. Toiminnan harjoittamisen muodolla ei ole määrävää asemaa henkilön tulolähteen määrittelyssä.¹²¹ Lähtökohtaisesti sellainen toiminta, jota ei katsota elinkeino- tai maataloustoiminnaksi, on muuta tulonhankkimistoimintaa, harrastustoimintaa tai siihen rinnastettavaa toimintaa. Tällaisesta toiminnasta saadut tulot katsotaan kuuluvan henkilökohtaisen tulolähteeseen.¹²² Tulolähteen määrittelyssä on kyse tapauskohtaisesta kokouksen arvioinnista, jossa merkitystä annetaan vakiintuneille elinkeinotoiminnan tun-

---

¹¹⁷ Niskakangas ja muut, 2020, s. 32

¹¹⁸ Myrsky, 2012, s. 210

¹¹⁹ Verohallinto, 2020

¹²⁰ Verohallinto, 2019a

¹²¹ Penttilä, 2019, s. 132

¹²² Verohallinto, 2019a

nusmerkeille sekä oikeuskäytännölle. Vakiintuneina elinkeinotoiminnan tunnusmerkeinä pidetään voiton tavoittelua, itsenäisyyttä, riskinottoa, suunnitelmallisuutta ja toiminnan jatkuvuutta tulevaisuudessa.¹²³ Toiminnan laajuudella voidaan myös katsoa olevan merkitystä, kun määritellään toiminnan luonnetta.¹²⁴

Toiminnan, joka ei täytä elinkeino- tai maataloustoiminnan tunnusmerkkejä, ja sitä ei katsota harjoitettavan vakaassa tulonhankkimistarkoituksessa, katsotaan olevan harrastustoimintaa tai siihen verrattavissa olevaa toimintaa. Erityistä ammattitaitoa ja -välineistöäkin vaativa toiminta voidaan katsoa harrastustoiminnaksi, jos vakaa tulonhankkimistarkoitus puuttuu. Vakaan tulonhankkimistarkoituksen katsotaan puuttuvan esimerkiksi silloin, kun toiminta on useampana vuotena peräkkäin tappiollista.¹²⁵ Tappiollisuus itsessään ei ole este tulonhankkimistarkoituksen olemassaololle, jos tappiollisuudelle löytyy sellainen tulonhankkimistarkoitusta tukeva peruste esimerkiksi investoinnit tulevaa toimintaa varten.

Virtuaalivaluuttojen louhiminen ja niillä kaupankäynti voidaan tulkita elinkeinottominaksi, tulonhankkimistoiminnaksi tai harrastustoiminnaksi.¹²⁶ Tulonhankkimistoiminnan ja harrastustoiminnan rajanveto voi olla haastavaa erityisesti louhinnan osalta. Erityisesti PoW-louhinnan aloittamisesta voi aiheutua merkittäviä kustannuksia riittävän tehokkaan laitteiston hankinnasta ja louhinnan kuluttamasta sähköstä. Louhinta voi täten olla aluksi tappiollista. Erityisen haasteen tulkintaan tuo tilanne, jossa virtuaalivaluutan louhija odottaa louhimilleen virtuaalivaluutoille merkittävää arvonnousua tulevaisuudessa ja on valmis merkittäviin investointeihin louhintalaitteistoon saadakseen virtuaalivaluuttoa, jonka louhintahetken käypä arvo on matala. Tällaisessa tilanteessa varsinainen louhintatoiminta voi olla aluksi tappiollista ja merkittävä osa tuloista realisoituu myöhemmin, mahdollisesti jopa vuosien päästä louhintahetkestä.

---

¹²³ Myrsky, 2012, s .211

¹²⁴ Verohallinto, 2019a

¹²⁵ Myrsky, 2012, s .210

¹²⁶ Verohallinto, 2020

Verovelvollisella voi olla intressi siihen, että hänen toimintansa tulkittaisiin tietyn tulo-lähteen tuloksi. Harrastustoiminnaksi tulkitusta toiminnasta ei voi voida vähentää kuluja enemmän, kuin mitä tuloa on syntynyt ja toiminnan tappiota ei vahvisteta.¹²⁷ Tulonhankkimistoiminta voi sen sijaan olla tappiollista mutta menetyksiä tai arvonalentumisia ei katsota vähennyskelpoiseksi tappioksi. Elinkeinotoiminnassa virtuaalivaluuttojen arvonalaskut ja menetykset voivat olla vähennyskelpoisia riippuen siitä mihin omaisuuslajiin virtuaalivaluutat on katsottu kuuluneen.¹²⁸

Verovelvollisen intressinä ei yleensä toiminnan ja erityisesti louhinnan tulkitseminen harrastustoiminnaksi, sillä tällöin menoja ei voida vähentää kuin harrastustoiminnaksi katsotuista tuloista ja tappiota ei vahvisteta eikä toimintaan otettujen lainojen korkoja vähentää.¹²⁹ Kuten edellä mainittu louhintaa voi aluksi olla tappiollista ja täten verovelvollisella on lähtökohtaisesti intressi tulonhankkimistoiminnaksi tai elinkeinotoiminnaksi. Erityisesti satunnaisesti tai pieniä määriä louhivalla on selkeä intressi katsoa toimintansa nimenomaan tulonhankkimistoiminnaksi, koska tällöin hänelle ei muodostu kirjanpitovelvollisuudesta aiheutuvaa rasitetta mutta samalla hänen on mahdollista vähentää kuluja tai lainojen korkoja.

4.2 Tulolajijako

Henkilön tuloverotuksessa tulot jakautuvat ansio- ja pääomatuloksi.¹³⁰ Pääomatuloksi on määritelty TVL 32 §:ssä sellainen tulo, jonka voidaan katsoa kertyneen varallisuuden perusteella. Tuloverolaisissa ei ole tarkemmin määritelty varallisuuden käsitettä. Käsitteen määritelmänä käytetään kuitenkin yleisesti jo kumotun varallisuusverolain (jatkossa VVL) 9 §:n määritelmää.¹³¹ VVL 9 § mukaan veronalaisia varoja olivat rahanarvoinen omaisuus, jota ei erikseen ollut määritelty verovapaaksi. TVL 32 §:ssä on sisällytetty

---

¹²⁷ Verohallinto, 2019a

¹²⁸ Verohallinto, 2020

¹²⁹ Verohallinto, 2019a

¹³⁰ Rabinä, Myllymäki & Myrsky, 2019, s. 88

¹³¹ Nykänen, 2022, haettu 27.02.2023

esimerkinomainen luettelo pääomatuloiksi katsotuista omaisuuden kerryttämistä tuloista. Pykälän mukaan:

Pääomatuloa on muun ohessa korkotulo, osinkotulo siten kuin 33 a–33 d §:ssä säädetään, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, kapitalisaatio-sopimuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot, luovutusvoitto ja osakesäästötililtä nostettu tuotto. Pääomatuloa on myös jaettavan yritystulon, yhtymän osakkaan tulo-osuuden sekä porotalouden tulon pääomatulo-osuus.

On huomattava, että vaikka pääomatulo on nimenomaan varallisuuden kerryttämää tuloa, pykälässä mainittu luettelo ei ole tyhjentävä. Pääsääntönä on se, että jos tulo on varallisuuden kerryttämää, se katsotaan pääomatuloksi. TVL 61 §:n mukaan kaikki sellainen tulo, joka ei ole TVL 2 luvussa tarkoitettua pääomatuloa on ansiotuloa. Pääomatulo on määritelty tiukasti varallisuuden kerryttämäksi tuloksi, joten sellainen tulo, joka ei ole varallisuuden kerryttämää, on ansiotuloa. Täten perinteisesti ansiotuloksi mielletään yleensä verovelvollisen työpanoksesta tai osaamisesta aiheutunut tulo.¹³²

Virtuaalivaluutoista saatujen tulojen jakaminen pääoma- ja ansiotuloihin on lähtökohteisesti suhteellisen ongelmatonta, sillä virtuaalivaluutoiden myynneistä saatavat tulot ovat merkittävä osa niistä saatavia tuloja ja myyneistä saatavat tulot tulkitaan ongelmatomasti pääomatuloksi, koska kyse on varallisuuden arvon muutoksen realisoitumisesta. Tulolajijaottelun kannalta haasteellisempaa on arvioida muista virtuaalivaluuttoihin liittyvistä ilmiöistä saatavaa tuloa, sillä sen arviointi, onko tulo kertynyt varallisuuden perusteella vai ei, on haastavaa tulon kertyessä sellaisilla tavoilla, joita ei aikaisemmin ole juurikaan vero-oikeudellisesta näkökulmasta varsinaisesti käsitelty.

---

¹³² Nykänen, 2022, haettu27.02.2023

4.3 Louhinnasta saatu tulo

Tuloverolaki 29 §:n 1 momentissa säädetään pääsääntö, jonka mukaan verovelvollisen rahana tai rahan arvoisena etuutena saamat tulot ovat veronalaista tuloa, ellei tuloverolaissa ole erikseen jotain tuloa säädetty verovapaaksi. Poikkeus pääsääntöön on esimerkiksi TVL 51 §, jonka mukaan vastikkeettomat perhe- ja perintöoikeudelliset saannot, kuten lahja ja perintö, eivät ole veronalaista tuloa. Pääsäännön perusteella Suomen tuloverotuksessa tulon käsite on suhteellisen laaja ja täten myös muu kuin rahana saatu tulo katsotaan veronalaiseksi tuloksi. Sillä, onko tulo säännöllistä vai satunnaista, ei ole vaikutusta veronalaisuuteen.¹³³

Usein virtuaalivaluuttoihin liittyviin ilmiöihin osallistumisesta verovelvollinen voi saada palkkioksi lisää virtuaalivaluutusta. Louhinnasta saatava palkkio on usein louhinnan kohteena olevaa virtuaalivaluutusta. Täten, kun edellä mainitun pääsäännön mukaan rahan arvoinen etuus on veronalaista tuloa ja virtuaalivaluuttojen voidaan katsoa omaavan rahassa mitattavaa arvoa, ovat louhinnasta saadut virtuaalivaluutat ovat louhijan veronalaista tuloa riippumatta siitä, millä protokolalla tulo on saatu.

Louhinnasta saadun tulon tulolaji ja täten myös verotuskohtelu riippuu siitä, millä protokollalla tulo on saatu. Syy tähän on se, että Verohallinnon tulkinnan mukaan PoW-protokollalla ja PoS-protokollalla tulon kertymisen perusteet ovat erilaiset. Tämän tulkinnan mukaan PoW-louhinnasta saatu tulo katsotaan louhijan hallinnoiman laskenta-tehon luovuttamiseksi vertaisverkon käyttöön sattumanvaraisesti jaettua palkkiota vastaan ja täten ansiotuloksi koska sen ei katsota kertyneen varallisuuden perusteella. Sen sijaan PoS-protokollalla saadun tulon peruste katsotaan verovelvollisen varallisuus.¹³⁴

Verohallinnon tulkintaa PoW-louhinnan osalta voidaan kritisoida siitä, että käytännössä tuloshakuinen ja voittoa tavoitteleva PoW-louhinta vaatii merkittäviä alkuinvestointeja,

---

¹³³ Rabinä, Myllymäki ja Myrsky, 2019, s. 23–27

¹³⁴ Verohallinto, 2020

kuten tietokoneita, komponentteja, jäähdyttimiä sekä mahdollisesti jopa toimitilaa, jossa louhintaa voi tehdä ilman häiriötä. Lisäksi PoW-louhinta kuluttaa merkittävässä määrin energiaa. Toiminnasta siis syntyy alkuinvestointimenojen lisäksi myös juoksevia kuluja louhijalle. PoW-louhinnassa ei varsinaisesti tulon saamiseksi vaadita louhijan omaa aktiivista työpanosta. Louhijan saama tulo on sidoksissa hänen työpanoksensa sijasta toimintaan tekemiensä panosten määrään, sillä laskentatehon lisääminen lisää louhinnasta saatujen tulojen määrää.¹³⁵

Verohallinnon tulkinnan mukaan pääoman muoto, eli tietotekniset laitteet ja muut tarvittavat välineet, on ratkaiseva tekijä määriteltäessä louhinnasta saatua tuloa ansiotuloksi. Verohallinto katsoo PoS-louhinnalla saadun tulon olevan TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa. Tulkinta perustuu siihen, että PoS-louhinnalla saadun tulon perusteena on jo aikaisemmin verovelvollisen hallinnassa olevan virtuaalivaluutan määrä eli varallisuus, jolla voidaan katsoa olevan rahassa mitattavaa arvoa.¹³⁶ Täten abstraktimmassa muodossa oleva pääoman katsotaan olevan sellaista varallisuutta, jonka kerryttämä tulo katsotaan pääomatuloksi ja riittävän laskentatehon aikaansaamiseksi tarvittava laitteisto vertautuu työvälineiksi, joita tarvitaan tulon saamiseksi tulonhankkimistoiminnassa.

PoS-protokollalla saatujen tulojen tulkitsemiseksi pääomatuloksi ei liity samalla tavalla tulkinnanvaraa. PoS-protokollalla saatujen virtuaalivaluuttojen hankkiminen perustuu selkeästi aikaisemmin hallussa olevien virtuaalivaluuttojen arvoon. PoS-louhinnalla tulo saadaan arvoa omaavan varallisuuden asettamisesta transaktioiden vakuudeksi. Korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksessään KHO 2019:42 virtuaalivaluutan olevan VVL määritelmän mukaista varallisuutta. Tulkintaongelmaa ei synny, koska vaikka TVL 32 §:n esimerkkiluettelossa ei mainita PoS-louhintaa, tulo perustuu siihen, että verovelvollinen sitoo pääomaansa johonkin muotoon ja saa siitä korvausta. PoS-louhilla saatu tulo muistuttaa täten etäisesti arvopaperista irtoavaa osinkoa ja toimiikin osinkoa korvaavana passiivisen tulon lähteenä virtuaalivaluutoissa.

---

¹³⁵ Keskitalo, 2022b, s. 4–7

¹³⁶ Verohallinto, 2020

Keskitalo on kritisoinut Verohallinnon ohjeessa esitettyä tulkintaa vertaamalla sitä tilanteeseen, jossa verovelvollinen tarjoaisi ajoneuvoa muiden käyttöön korvausta vastaan. Keskitalon tulkinnan mukaan mainittu toiminta katsottaisiin todennäköisesti varallisuuden kerryttämäksi pääomatuloksi, koska vertauksessa ajoneuvon antaminen käyttöön ei vaatisi toimijalta työpanosta, vaan perustuisi toimijan omaisuuden käyttöön antamiseen korvausta vastaan, vaikka ajoneuvon vuokraamisesta aiheutuukin verovelvolliselle juoksevia kustannuksia ja pientä vaivaa, kuten ajoneuvon luovuttaminen, siivoaminen ja tankkaaminen. Louhinnan hän katsoo toimivan samalla tavalla, koska varsinaista työpanosta ei louhijalta itseltään vaadita.¹³⁷

Keskitalon esittämä kritiikki on perusteltua. Louhinnan voidaan katsoa perustuvan laskentatehon vuokraamiseen vertaisverkon käyttöön. Tällöin louhijan oma työpanos on varsin pieni ja ansaintalogiikka perustuu siihen, kuinka paljon laskentatehoa pystytään luovuttamaan kirjanpitomerkitöjen vahvistamiseksi. Laskentateho on sidoksissa käytettyyn laitteistoon ja täten omaisuuden määrä ja laatu vaikuttavat saadun tulon määrään. Samalla periaatteella mainitussa esimerkissä ajoneuvon vuokrauksesta vuokrattaviin ajoneuvoihin sijoitettu pääoma vaikuttaa siihen, kuinka paljon tuloja toimintaa harjoittaja voi saada. Lähtökohtaisesti henkilöverotuksessa omaisuuden, esimerkiksi auton tai työstökoneen antaminen vastiketta vastaan toisen käyttöön katsottaisiin pääomatuloksi.¹³⁸

PoW-louhintaa voisi verrata hyvin automatisoituun työstökoneeseen, jolla tehdään tuotteita. Työstökoneen avulla tilauksista saadut tulot katsottaisiin luonnollisen henkilön tuloverotuksessa todennäköisesti TVL 61 §:n mukaiseksi ansiotuloksi, vaikka pääomaa on sidottu työstökoneeseen paljon ja sen käyttö vaatisi varsin vähän työpanosta. Rajanvedon kannalta olennaista on se, onko kyse laitteen vuokraamisesta toisen käyt-

---

¹³⁷ Keskitalo, 2022b, s 7

¹³⁸ Keskitalo, 2022b, s. 7–8

töön vastiketta vastaan vai käyttääkö henkilö työstökoneetta itsenäisesti tilausten toteuttamiseen. Jos työstökoneella ei tehtäisi tuotteita asiakkaan tilauksesta, vaan asiakas saisi itse valmistaa tuotteita työstökoneella vastiketta vastaan omien piirustusten ja suunnitelmiansa perusteella, katsottaisiin toiminnasta saatu tulo todennäköisesti työstökoneen vuokraamiseksi ja täten TVL 32 §:n mukaiseksi varallisuuden kerryttämäksi tuloksi.

Kun PoW-protokollassa luodaan uusi lohko, samalla sen validoimiseksi luodaan kryptologinen laskutehtävä, jonka ratkaisusta louhintaan osallistuvat kilpailevat.¹³⁹ Prosessi on automatisoitu kokonaisvaltaisesti tietotekniikan avulla. Laitteiston omistajan rooli on minimoitu ja laitteisto suorittaa sekä laskutoimituksen ratkaisemisen ja validoinnin. Laitteiston omistajaa ei tarvita prosessin suorittamiseksi, eikä palkkion saamiseksi.¹⁴⁰ Se, että laitteiston omistajaa tarvitaan louhintaprosessin käynnistämiseksi, ei voida pitää yksinään perusteluna PoW-louhinnan tulkitsemiseksi ansiotuloksi. Esimerkiksi huoneiston vuokraamisesta saatava tulo vaatii vuokraajalta työpanosta, jotta sopiva vuokralainen löydetään ja vuokrasopimus allekirjoitetaan. Tulon kertymisen syynä on edellisen kuvauksen kaltaisessa tilanteessa huoneiston muodossa oleva varallisuus. PoW-louhinnassa tulon kertymisen perusteena on laitteiston aikaansaama laskentateho.

PoW-louhinnassa onkin siis kyse laskentatehon ja täten myös sen laitteiston, jolla laskentateho on saatu aikaiseksi, antamisesta vertaisverkon käyttöön siitä saatavaa vastiketta vastaan. Kyky ratkaista laskutehtävä ja täten saada palkkio on vahvasti riippuvainen louhijan laskentatehosta ja täten siis louhintalaitteistoon sidotusta pääomasta. Verohallinnon syventävässä ohjeessa on painotettu PoW-louhintatulon perustuvan satunnaisuuteen.¹⁴¹ Tämä tulkinta ei ota huomioon sitä, että laskentatehon määrä vaikuttaa louhijan todennäköisyyteen saada tuloa louhinnasta.¹⁴² Laskentatehon nousu lisää todennäköisyyttä saada palkkio ja täten louhintalaitteistoon sijoitettu pääoma vaikuttaa mahdollisuuteen saada tuloa ja täten ajan kuluessa myös tulon määrään.

---

¹³⁹ Schinckus, 2021, s. 2

¹⁴⁰ Keskitalo, 2022b, s. 3

¹⁴¹ Verohallinto, 2020

¹⁴² Keskitalo, 2022b, s. 6

PoW- ja PoS-louhinnassa kummassakin pyritään ylläpitämään vertaisverkon toimintaa palkkiota vastaan. Kummassakin protokollassa palkkion saamiseksi on sidottava pääomaa lohkoketjun ylläpitämiseksi. Merkittävä ero protokollien välillä on se, ettei juoksevia kuluja juurikaan synny PoS-protokollasta.¹⁴³ Kun otetaan huomioon se, että PoW-protokolla vaatii paljon pääomaa tarvittavan laskentatehon aikaansaamiseksi, louhijan omaa työpanosta ei juurikaan tarvita ja palkkion peruste on pääomalla saadun laskentatehon luovuttaminen vertaisverkon käyttöön, on katsottava, että PoW-louhintatulo olisi tulkittava TVL 32 §:n mukaiseksi varallisuuden kerryttämäksi pääomatuloksi.

Louhinnasta saadun tulon määräksi katsotaan saadun virtuaalivaluutan käypä arvo tulon realisoitumishetkellä. Protokollien välillä ei ole eroa tulon määrän määrittelyssä. Realisoitumishetkenä pidetään sitä hetkeä, kun se siirtyy louhijan haltuun. Virtuaalivaluutan katsotaan olevan verovelvollisen hallussa, kun se siirretään hänen hallinnoimalleen tilille, virtuaalivaluuttalompakkoon tai muutoin on hänen hallussaan¹⁴⁴. Käypä arvo määritellään lähtökohtaisesti virtuaalivaluuttapörssin tai virtuaalivaluuttaindeksin mukaan.

145

Louhimisesta saatujen virtuaalivaluuttojen verottaminen ansio- tai pääomatulona virtuaalivaluuttojen siirtyessä verovelvollisen haltuun jo louhiessa aiheuttaa ongelman realisoitumattoman tulon verotuksesta. Käytännössä Verohallinnon tulkinnassa oletetaan, että verovelvollinen todennäköisesti myy louhinnasta saamansa virtuaalivaluutat verovuoden aikana eikä jää odottamaan niiden arvonnousua. Mikäli verovelvollinen odottaa louhimilleen virtuaalivaluutoille arvonnousua tulevaisuudessa ja hän täten ei ole halukas myymään louhimiaan virtuaalivaluuttoja louhimisesta saatujen tulojen veron maksamiseksi, on hänen maksettava verot muualta saaduilla tuloilla tai velkarahalla. Tämä tulkinta ei kannusta kehittämään virtuaalivaluuttateknologiaa huomioimaan pidempiä aikavälejä.

---

¹⁴³ Keskitalo, 2022b, s. 4

¹⁴⁴ Verohallinto, 2020

¹⁴⁵ Lehtimaja, 2020, s. 280

PoW-louhinta vaatii paljon laskentatehoa ja täten tarvittavan laskentatehon saamiseksi louhijalle aiheutuu kustannuksia tietokoneista ja lisäkomponenteista. TVL 29 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Louhinnasta aiheutuneet kulut ovat täten vähennyskelpoisia louhinnasta saaduista tuloista.¹⁴⁶ Mahdollinen louhintaan käytetyn laitteiston yksityiskäyttö tulee huomioida vähennyksen määrää laskettaessa. Verohallinnon ohjeen mukaan pääasiallisesti louhintakäytössä olevan laitteiston hankintamenosta 100 % on vähennettävissä. Mikäli laitteistoa käytetään louhinnassa enemmän kuin satunnaisesti mutta ei pääasiallisesti, hankintamenosta vähennyskelpoista on 50 %. Satunnaisen louhinnan tapauksessa hankintamenosta vähennettävissä on 50 %. Laitteiston käyttötarkoituksen osoittamisen taakka on verovelvollisella.¹⁴⁷

Mikäli hankitun laitteiston tai muun välineistön hankintameno ylittää yli 1000 euroa tai, jos sen käyttöaika ylittää yli kolme vuotta, tulee sen hankintameno vähentää poistoina. Louhinnasta aiheutuvia louhintatulosta vähennyskelpoisia kuluja ovat myös siitä syntyneet sähkökustannukset. Verovelvollisen tulee pystyä osoittamaan, mikä määrä sähkön käytöstä aiheutuneista kustannuksista on aiheutunut louhintatulon hankinnasta. Louhinta-laitteiston mahdollinen yksityiskäyttö tai muu kuin louhintakäyttö tulee huomioida laskettaessa sähkön vähennyskelpoista osuutta. Mikäli yksityiskäytön määrää ei pystytä osoittamaan, se voidaan tarvittaessa arvioida.¹⁴⁸ Sähkökulujen lisäksi louhinnasta voi syntyä kustannuksia toimitilan vuokraamisesta, jossa louhintaa tehdään. Verovelvollisen louhintatulonhankkimiseen vuokraamaan tilan tulonhankkimistoiminnan kulut voidaan vähentää todellisten syntyneiden kulujen mukaan.¹⁴⁹

---

¹⁴⁶ Lehtimaja, 2022, s. 75

¹⁴⁷ Verohallinto, 2020

¹⁴⁸ Verohallinto, 2020

¹⁴⁹ Verohallinto, 2021a

4.4 Virtuaalivaluuttojen korkotili

Sijoittajan on mahdollista saada tuottoa omistamilleen virtuaalivaluutoille tallettamalla ne markkinoille ilmaantuneille virtuaalivaluuttojen korkotileille. Korkotilin palveluntarjoaja pyrkii saamaan eri tavoilla talletuksille tuottoa. Virtuaalivaluuttoja vuokrataan, luovutetaan tai niitä hyödynnetään PoS-louhinnassa. Asiakkaat, jotka ovat tallentaneet virtuaalivaluuttojaan, saavat talletuksestaan palkkioksi korkoa. Saatua koron määrä perustuu talletetun virtuaalivaluutan määrään. Saatua korko voi olla fiat-valuutta tai virtuaalivaluutta.¹⁵⁰ Tätä kutsutaan virtuaalivaluuttojen korkotiliksi. Virtuaalivaluuttojen korkotili pyrkii ratkaisemaan virtuaalivaluuttoihin sijoittamiseen liittyvää ongelmaa passiivisten tulojen puutteesta.

Virtuaalivaluuttojen korkotili voi muistuttaa pankkitoimintaa mutta merkittävin ero on se, että fiat-valuutan sijasta tuoton saamiseksi käytetään tallettajan virtuaalivaluuttoja. Tallettajan virtuaalivaluuttoja voidaan käyttää monella tavalla. Tämä synnyttää ongelman siitä, kuinka korkotilistä saatuja tuloja tulisi verottaa, sillä veroseuraamus riippuu siitä, mihin edellä mainittuun voittoon tavoittelemaan toimintaan korkotilillä olleita virtuaalivaluuttoja käytetään. Jos asiakkaan virtuaalivaluuttoja käytetään PoS-louhintaan, on toiminnasta saatua korko asiakkaan veronalaista pääomatuloa. Tilanteessa, jossa virtuaalivaroja vuokrataan, joko palveluntarjoajalle tai palveluntarjoajan toimiessa virtuaalivaluuttojen omistajan edustajana, kyse on myös veronalaisesta varallisuuden aiheuttamasta pääomatulosta.¹⁵¹

Palveluntarjoajan sopimusehdot vaikuttavat siihen, katsotaanko verovelvollisen siirtäneen omistuksen virtuaalivaluuttoihin palveluntarjoajalle. Tällaisessa tilanteessa palveluntarjoaja saa virtuaalivaluutat omistukseensa ja on sitoutunut palauttamaan samansuuruisen määrän virtuaalivaluuttoja takaisin verovelvolliselle.¹⁵² Jos korkotilillä olevien

---

¹⁵⁰ Keskitalo, 2022c, s. 413

¹⁵¹ Keskitalo, 2022c, s. 415-416

¹⁵² Lehtimaja, 2022, s. 77

virtuaalivaluuttojen omistusoikeus luovutetaan palveluntarjoajalle, katsottaisiin kyseessä olevan hybridilainasopimus, jossa luovutushetki määräytyy sen mukaan, milloin hankintahintaa verrataan luovutushetken käypään arvoon.¹⁵³ Jos palveluntarjoajan sopimusehtojen mukaisesti omistus ei siirry verovelvolliselta palveluntarjoajalle, vaan niiden varsinainen omistus säilyy verovelvollisella, vertautuu tilanne panttaukseen. Tällöin ei katsota, että on tapahtunut luovutusta mutta tilanteessa on oltava selvää, että omistus ei ole siirtynyt. Tämä on mahdollista esimerkiksi kirjaamalla verovelvollisen virtuaalivaluuttalompakkoon tieto siitä, että kyseessä olevat virtuaalivaluutat on pantattu.¹⁵⁴

4.5 Air Drop

Virtuaalivaluuttaprojekteja ja kolikkoanteja voidaan markkinoida siirtämällä kyseessä olevaa virtuaalivaluuttoa sellaisien henkilöiden virtuaalivaluuttalompakoihin, jotka ovat jäsenenä lohkoketjuyhteisössä, osallistuvat projektin markkinointiin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tai muutoin olisivat potentiaalisia osallistujia sijoittamaan projektiin.¹⁵⁵ Tällaista siirtoa kutsutaan nimellä air drop. Käsitteen määritelmä ei ole täysin vakiintunut virtuaalivaluuttayhteisössä ja oikeudellisessa kontekstissa se on varsin tuntematon.¹⁵⁶ Verohallinnon syventävässä ohjeessa ei ole mainittu air dropia tai sen verotusta. Verohallinto on kuitenkin julkaissut 22.3.2022 verkkoseminaarin virtuaalivaluuttojen verotuksesta. Verkkoseminaarissa käsitellään Verohallinnon tulkintaa air dropin verotuksesta. Verohallinnon tulkinta perustuu siihen, että tulot ovat joko pääomatuloa tai ansiotuloa.¹⁵⁷

---

¹⁵³ Keskitalo, 2022c, s. 417-418

¹⁵⁴ Lehtimaja, 2022, s. 77

¹⁵⁵ Verohallinto, 2022e, 42:32

¹⁵⁶ Bernstein ja muut, 2020, s. 54

¹⁵⁷ Verohallinto, 2022d

Air dropille tyypillistä on se, että siirretyn virtuaalivaluutan määrä ei ole suuri ja ne tehdään pyytämättä ilman odotusta vastasuorituksesta. Air drop voidaan tehdä myös maksuna saajan tuottamasta palvelusta. Yleisin vastikkeellinen air drop on lähettää markkinointityötä tehneelle henkilölle markkinoituja virtuaalivaluuttoja. Markkinointi voi olla esimerkiksi virtuaalivaluutan mainostamisessa sosiaalisessa mediassa tai virtuaalivaluutaprojektin sosiaalisen median päivitysten jakamista tai päivityksistä tykkäämistä sosiaalisen median palvelussa.^{158 159}

Air dropit voidaan täten jakaa vastikkeellisiin ja vastikkeettomiin, riippuen siitä, onko air droppia vastaan tehty palvelusuoritusta. Toiminta muistuttaa markkinointia ilmaisten näytteiden jakamiselle. Air dropissa vastiketta vastaan saadut virtuaalivaluutat voidaan kuitenkin katsoa olevan TVL 29 §:n 1 momentin mukaista veronalaista tuloa tuloverotuksessa, sillä verovelvollinen saa rahanarvoista etuutta (virtuaalivaluutaa) tehtyä työtä vastaan. Verohallinto tulkitsee julkaisemassaan webinaarissa kyseessä olevan tuloa.¹⁶⁰ Veronalaisen tulon määräksi tulee katsoa vastikkeena saadun virtuaalivaluutan käypä arvo saantohetkellä, eli kun virtuaalivaluutta on siirtynyt vastaanottajan haltuun. Vastikkeettoman ja vastikkeellisen air dropin rajanveto on hankalaa, sillä saannon perusteet voivat vaihdella ja saadut virtuaalivaluutan määrät ovat pieniä. Nykyisessä oikeustilassa on epäselvyyttä, vaikuttaako saannon vastikkeellisuus tai vastikkeettomuus air dropin verotukseen.

Saadun tulon tulolajin määräytyy sen mukaan, mihin air dropista saatu tulo perustuu. Kun virtuaalivaluutta on saatu air dropilla tehtyä suoritusta, esimerkiksi sosiaalisen median päivityksen jakamista, virtuaalivaluuttojen saamisen ei voida katsoa perustuvan omaisuuden tuottoon. Sen määrä ei perustu verovelvollisen aikaisemmin hallussa olevaan virtuaalivaluuttaan tai muuhun omaisuuteen, vaan virtuaalivaluutta saadaan lähtökohtaisesti tehtyä palvelua tai muuta työtä vastaan. Täten kyseessä ei ole TVL 32 §:n

---

¹⁵⁸ Lehtimaja, 2022, s. 78

¹⁵⁹ Verohallinto, 2022e, 42:32

¹⁶⁰ Verohallinto, 2022e,

mukaista pääomatuloa, vaan vastiketta vastaan air dropilla saadut virtuaalivaluutat ovat täten TVL 61 §:n mukaista ansiotuloa. Toisaalta, mikäli air dropilla saatu virtuaalivaluutta perustuu vastaanottajan aikaisempaan omistukseen kyseessä olevassa virtuaalivaluuttaprojektissa tai muuhun virtuaalivaluuttaomistukseen, olisi tällainen virtuaalivaluutta katsottava olevan varallisuuden kerryttämää pääomatuloa.

Verohallinnon antamien viranomaisohjeiden perusteella on epäselvää, laukaiseeko palvelua vastaan tehty air drop virtuaalivaluutan lähettäjälle luovutusvoittoverotuksen. Tuloverolaissa ei ole erikseen säädetty poikkeussäännöstä, jonka mukaan air drop vastiketta vastaan ei olisi luovutus, tai että tämä luovutus olisi verovapaa. Täten pääsäännön mukaan tulisi tulkita tällainen air drop Verohallinnon syventävässä ohjeessa mainituksi palvelun ostamiseksi virtuaalivaluutalla ja täten vaihdoksi, johon sovelletaan luovutusvoittoverosäännöksiä. Lähettäjän tuloksi tulisi siis katsota virtuaalivaluuttojen käyvän arvon hankintahinnan erosta syntynyt voitto tai vahvistaa syntynyt tappio TVL 50 §:n mukaisesti.¹⁶¹

Verohallinnon webinaarissa ei tehdä selkeää eroa sen välille, onko saaduissa virtuaalivaluutoissa kyse vastikkeesta palvelua vastaan vai markkinointimielessä vastikkeetta saatua virtuaalivaluutta. Esityksessä tuodaan esille, että air dropilla virtuaalivaluuttoja voidaan saada joko ilmaiseksi tai palvelusuoritusta vastaan, mutta eroa näiden kahden saannon välille ei tehdä. Esityksessä vedotaan laajaan tulokäsitteeseen, jonka mukaan veronalaista tuloa on rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo, jollei sitä erikseen ole määritelty verovapaaksi. Esityksen perustelulla voidaan katsoa, että Verohallinto tulkitsee air dropilla saadut virtuaalivaluutat verovelvollisen veronalaiseksi tuloksi riippumatta onko saanto vastikkeeton tai vastikkeellinen.¹⁶² Lehtimaja on käsitellyt aihetta ja päätenyt toiseen tulkintaan. Lehtimaja katsoo, että koska vastikkeettomassa air dropissa vastaanottajalle lähetetään ilman vastapalvelusta tai muuta vastiketta virtuaalivaluutta, tulisi tällainen air drop tulkita lahjaksi.¹⁶³

---

¹⁶¹ Lehtimaja, 2020, s. 280

¹⁶² Verohallinto, 2022e,

¹⁶³ Lehtimaja, 2020, s. 280

Lehtimajan tulkinnan mukaan virtuaalivaluutan tai projektin mainostamiseksi air dropilla vastikkeetta lähetetyt virtuaalivaluutat tekevät poikkeuksen virtuaalivaluutoista saatavien tulojen tuloveronalaisuuteen. Luonteeltaan tällaiset air dropit kuuluisivat lahjaverotuksen piiriin ja täten TVL 51 §:n mukaisen poikkeussäännön mukaan ne eivät ole tuloveronalaisia. Perintö ja lahjaverolain (jatkossa PerVL) 19 a §:n perusteella lahjaveroa tulee maksaa, jos virtuaalivaluuttojen saaja saa samalta taholta yli 5000 euron edestä virtuaalivaluutusta tai muita lahjoja. Lehtimaja perustuu tulkintansa siihen, että kun saatu virtuaalivaluutusta on saatu ilman vastiketta tai suoritusta, eikä poikkeusta ole säädetty, verotuksen yleisten periaatteiden mukaan tällainen saanto olisi lahja.¹⁶⁴ Lahjan arvoksi katsotaan virtuaalivaluuttojen käypä arvo euroina.¹⁶⁵

4.6 Virtuaalivaluutan jakautuminen

Lohkoketju voi jakautua kahteen tai useampaan haaraan. Tätä ilmiötä kutsutaan englanniksi termillä ”fork”. Suomen kielessä ei ole vakiintunutta vastinetta tälle ja termejä haarautuminen ja jakautuminen käytetään. Tässä tutkielmassa käytetään termiä jakautuminen sillä perusteella, että Verohallinto ohjeessaan puhuu jakaantumisesta.¹⁶⁶ Jakaantumisessa avoimeen lähdekoodiin perustuva lohkoketjun ohjelma kopioidaan ja sitä muokataan. Täten syntyy kaksi erillistä vertaisverkkoa. Kuviossa 4 kuvataan jakautuminen, jossa vanha ketju jakautuu päivityksen takia uuteen päivityksen jälkeisen ketjuun ja vanhaan ketjuun. Jakautumisessa verovelvollinen voi saada aikaisemman omistuksensa perusteella saman määrän uusia virtuaalivaluuttoja.^{167 168}

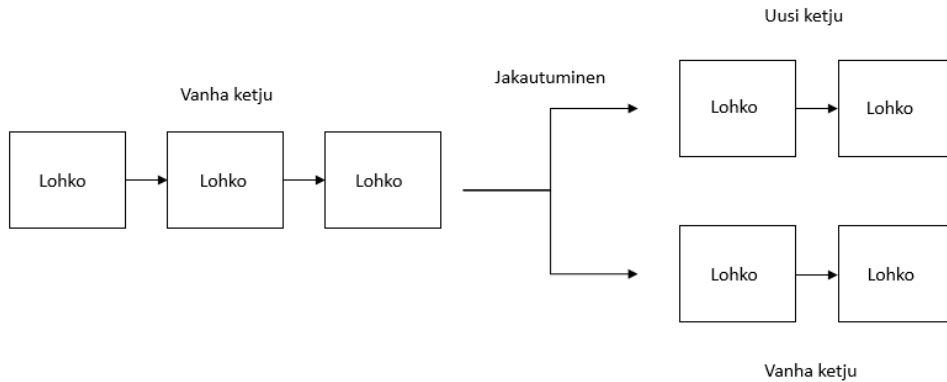
¹⁶⁴ Lehtimaja, 2020, s.280

¹⁶⁵ Verohallinto, 2021b

¹⁶⁶ Verohallinto, 2020

¹⁶⁷ Bernstein ja muut, 2020, s. 54

¹⁶⁸ Binance Academy, 2022

Kuvio 4. Jakautumisessa päivityksen jälkeen lohkoketjuja on kaksi; uusi päivitetty lohkoketju ja vanha lohkoketju.

Jakautumisessa syntyy uusia virtuaalivaluuttoja, joita ei ole aikaisemmin ollut olemassa. Täten katsotaan, että verovelvollinen on saanut uutta virtuaalivaluutta ja kyse ei siten ole aikaisempien virtuaalivaluuttojen arvon jakautumisesta uusien ja vanhojen virtuaalivaluuttojen kesken. Jakautumista ei täten voida verrata esimerkiksi osakkeen jakautumiseen. Jakautumisessa verovelvollinen säilyttää aikaisemmin omistamansa virtuaalivaluutat, joihin saadut uudet virtuaalivaluutat perustuvat. Jakautumisella ei ole vaikutusta aikaisempien virtuaalivaluuttojen hankintahintaa.¹⁶⁹

Jakautuminen voidaan tulkita vastikkeettomaksi saannoksi, sillä varsinaista vastiketta uusia virtuaalivaluuttoja vastaan ei makseta. Täten se olisi TVL 51 §:n mukaan tuloverotuksessa verovapaata tuloa. Tällä ei kuitenkaan ole suurta merkitystä, sillä jakautumisessa saatujen uusien virtuaalivaluuttojen arvoksi katsotaan 0 euroa.¹⁷⁰ Saatujen virtuaalivaluuttojen katsotaan olevan täysin uutta syntynyttä virtuaalivaluuttoa. Verotettava lahjaa ei täten synny jakautumisessa itsessään, sillä jakautumisen hetkellä niillä ei katsota olevan arvoa. Jakautumisesta saatuja virtuaalivaluuttoja verotetaan vasta, kun luovutetaan kaupalla tai vaihdolla.¹⁷¹

¹⁶⁹ Verohallinto, 2020

¹⁷⁰ Verohallinto, 2020

¹⁷¹ Lehtimaja, 2020 s. 280

4.7 Cashback

Virtuaalivaluuttapalveluiden tarjoajat voivat tarjota maksukortteja, jotka ovat liitetty kortin haltijan virtuaalivaluuttatiliin. Tällaisen maksukortin käytöstä maksetaan hyvitystä virtuaalivaluutan muodossa. Ilmiölle ei ole vakiintunut suomenkielistä nimeä ja tässä tutkielmassa käytetään nimeä cashback-hyvitys, sillä Verohallinto käyttää asiakasohjeistuksessaan tätä ilmaisua.¹⁷² Tällaiset hyvitykset muistuttavat asiakashyvityksiä tai bonuksia. Yleisesti asiakashyvitykset ja bonukset katsotaan verovapaaksi tuloksi. Ostohyvitykset, joissa hyvitys maksetaan rahana tai muuna etuutena, vertautuvat jälkikäteen myönnettyihin alennuksiin.¹⁷³

Virtuaalivaluuttatiliin liitetyn kortin käytöstä myönnetyt Cashback-hyvitykset maksetaan kuitenkin aina virtuaalivaluuttana, eikä sen käytölle mitään ehtoja. Tällöin verovelvollinen ei saa hyvityksenä virallista valuuttaa, vaan varallisuutta, jolla on rahassa mitattavissa olevaa arvoa. Palveluntarjoajat tarjoavat myös palveluita, joissa hyvityksen suuruus voi olla sidonnainen ostoksen suuruuden sijasta, siihen kuinka paljon virtuaalivaluuttaa verovelvollisella on talletettuna palveluntarjoajalle.¹⁷⁴

Pääsääntönä ostoksesta saatu asiakashyvitys vertautuu jälkikäteen myönnettyyn alennukseen, jos cashback-hyvitys on yleisesti jaossa kaikille palvelun käyttäjille ja hyvityksen saaminen ei edellytä virtuaalivaluuttojen tallettamista palveluntarjoajan palveluun eikä se ole sidonnainen talletetun virtuaalivaluutan määrään. Tällöin voidaan ostoksesta saatu cashback-hyvitys katsoa olevan ostoksen tehneen verovelvollisen verovapaata tuloa.^{175 176} Poikkeuksena tähän pääsääntöön, on tilanteet, joissa hyvityksen suuruus vaatii virtuaalivaluutan säilyttämistä palveluntarjoajan virtuaalivaluuttapalvelussa. Tällai-

---

¹⁷² Verohallinto, 2022g

¹⁷³ Nykänen, 2022, viitattu 16.03.2023

¹⁷⁴ Verohallinto, 2022g

¹⁷⁵ Verohallinto, 2022g

¹⁷⁶ Verohallinto 2019

sessä poikkeustilanteessa cashback-hyvitykset tulee katsota hyvityksen saajan veronalaiseksi tuloksi. Tällöin hyvitys perustuu verovelvollisen varallisuuteen, joten se tulee tulkita TVL 32 §:n mukaiseksi pääomatuloksi.¹⁷⁷

---

¹⁷⁷ Verohallinto, 2022g

5 Virtuaalivaluutat luovutusvoittoverotuksen näkökulmasta

5.1 Luovutusvoittoverosäännösten soveltaminen virtuaalivaluuttoihin

Ennen Korkeimman Hallinto-oikeuden tapausta 2019:42 virtuaalivaluuttojen katsottiin olevan käyttäjien välisiä sopimuksia ja niihin ei sovellettu luovutusvoittoverotuksen säännöksiä. Verohallinto katsoi virtuaalivaluutoista saadut tulot TVL 29 §:n mukaisesti veronalaisiksi tuloiksi. Virtuaalivaluuttojen realisoitu arvonnousu oli Verohallinnon syventävän ohjeen linjan mukaan TVL 32 §:n mukaista omaisuuden tuoton aiheuttamaa juoksevaa pääomatuloa. Verohallinnon tulkinnan mukaan virtuaalivaluuttojen ei voitu luonteeltaan katsoa muistuttavan arvopapereita tai muuta luovutusvoittosäännösten alaista omaisuuserää, vaan ennemminkin hinnanerosopimuksia, joissa ei luovuteta omaisuutta.^{178 179}

Hinnanerosopimukset ovat johdannaisopimuksia, jotka perustuvat vakuuden asettamiseen ja kohde-etuuden kurssin muutoksiin eikä niissä luovuteta omaisuutta. Korkein hallinto-oikeus katsoi tapauksessa KHO 2010:74, että hinnanerosopimukseen ei sovelleta luovutusvoittoverotukseen soveltuvia säädöksiä, koska niillä ei käydä kauppaa arvopaperipörssissä, niissä ei luovuteta omaisuutta eikä niiden ehtoja ole määritelty optioyhteisön säännöissä. KHO:n ratkaisun mukaan hinnanerosopimuksista aiheutuneet luovutustappiot tai arvonnousut eivät olleet vähennyskelpoisia.

---

¹⁷⁸ Verohallinto, 2018b

¹⁷⁹ Verohallinto, 2021c

Verohallinnon tulkinta virtuaalivaluuttojen sopimusluonteisuudesta johti siihen, että virtuaalivaluutoiden myynneihin ei sovellettu luovutusvoittoverotuksen säännöksiä. Täten virtuaalivaluuttojen myynneistä syntyneitä tappioita voitu vähentää eikä hankintameno-olettamaa voitu käyttää.¹⁸⁰ Tämä aiheutti epäsymmetrisen tilanteen, jossa virtuaalivaluuttojen realisoidut arvonnousut ovat veronalaisia mutta realisoiduista arvonnoususta aiheutuvat tappio eivät vähennyskelpoisia missään muodossa. Linjaa kritisoitiin esimerkiksi siitä näkökulmasta, että virtuaalivaluutoista saatava tulo aiheutuu lähes täysin samalla perusteella kuin arvopaperissa arvonnousun seurauksena. Virtuaalivaluuttojen arvo vaihtelee riippuen kysynnästä ja tarjonnasta markkinoilla.¹⁸¹

Keskusverolautakunta tarkasteli ratkaisussaan KVL:2017/54 virtuaalivaluutan arvonnousun realisoinnista syntyneen tulon verotusta. Tapauksessa verovelvollinen oli hankkinut Ether-virtuaalivaluutusta sijoitustarkoituksessa. Verovelvollinen oli pyytänyt ennakkoratkaisua siihen, sovelletaanko myyntiin luovutusvoittoverotuksen säännöksiä. Ennakkoratkaisussaan keskusverolautakunta katsoi, että virtuaalivaluutan hankintameno ja luovutusvoiton välisestä erotuksesta syntynyt voitto oli varallisuuden kerryttämää tuloa. Keskusverolautakunta ei kuitenkaan katsonut, että luovutusvoittoverosäännöksiä tulisi soveltaa virtuaalivaluuttojen verotukseen, koska Keskusverolautakunta katsoi virtuaalivaluutan vertautuvan lajiesineen kaltaiseen maksuvälineeseen, vaikkei virtuaalivaluutusta katsottukaan viralliseksi maksuvälineeksi Suomessa.

Verovelvollinen valitti keskusverolautakunnan linjauksesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Verovelvollinen perusteli valitustaan virtuaalivaluuttojen luonteella ja sijoitustarkoituksella. Verovelvollisen perustelujen mukaan virtuaalivaluutalla ei ole virallisen maksuvälineen asemaa Suomen tai EU:n lakien mukaan eikä virtuaalivaluutoilla ole itessään nimellisarvoa, vaan sen arvo määräytyy markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan. Perustelut pohjautuvat sille tosiseikalle, ettei maksun vastaanottajalla tai velko-

---

¹⁸⁰ Verohallinto, 2018b

¹⁸¹ Nykänen, 2018, s. 20–21

jalla ole velvollisuutta ottaa vastaan muuta kuin virallisia maksuvälineitä, kuten keskuspankin liikkeelle laskemia kolikkoja tai seteleitä. Velkoja ei ole velvoitettu ottamaan vastaan virtuaalivaluuttoja. Verovelvollinen katsoi perusteluissaan virtuaalivaluutta olevan verotuksessa omaisuutta käsitteen laajassa mielessä.¹⁸²

Korkein hallinto-oikeus käsitteli valituksen ja katsoi ratkaisussaan KHO 2019:42 virtuaalivaluuttojen arvonnousun realisoimisesta saadun tulon olevan TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa. Keskusverolautakunnasta poiketen Korkein hallinto-oikeus päätyi kuitenkin lopputulokseen, että luovutusvoittoverotussäännöksiä sovelletaan virtuaalivaluuttojen luovutusten verotuksessa. Perusteluissaan KHO mainitsee, että omaisuuden määritelmää ei löydy tuloverolaista ja viittaa aikaisempaan päätökseensä KHO 2018:170, jossa juoksevaan velkakirjaan pohjautuva vertaislainasaamisesta aiheutunut tappio katsottiin vähennyskelpoiseksi, koska se katsottiin jo kumotun VVL:n varallisuuskäsityksen mukaan varallisuudeksi.

Päätöksen KHO 2018:170 voidaan katsoa laajentaneen luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaa siten, että VVL mukaisten veronalaisten varojen luovutuksiin tulee soveltaa luovutusvoittoverotusta.¹⁸³ KHO:n ratkaisu 2019:42 noudatti samaa linjausta, sillä korkein hallinto-oikeus katsoi luovutusvoittosäädösten soveltuvan virtuaalivaluuttojen luovutuksiin, sillä virtuaalivaluutoilla on rahassa mitattavaa arvoa, jolloin niitä olisi pidetty VVL:n mukaisesti veronalaisina. KHO on vahvistanut luovutusvoittoverotussäännösten soveltamisen laajentamista myös päätöksessä KHO 2019:79, jossa samanlaisia perusteluita omaisuuden käsitteen määritelmästä jo kumotun VVL:n verollisen varallisuuden käsitteen pohjalta sovellettiin kapitalisaatiosopimuksen luovutukseen. KHO:n tulkinnan mukaan virtuaalivaluutat ovat omaisuutta, mutta ne eivät ole virallista valuuttaa.

---

¹⁸² Valituksessaan verovelvollinen katsoi kyseessä olevan ei-fyysistä irtainta omaisuutta ja vaati, että virtuaalivaluutoista saadut tulot katsottaisiin luovutusvoittoverotussäännösten piiriin, kts. KHO 2019:42

¹⁸³ Nykänen, 2019, s. 1

5.2 Verovelvollisuus

Luovutuksesta saatua voittoa pidetään TVL 32 §:n mukaisina omaisuuden tuotosta syntyneenä pääomatulona. Luovutusvoittoverotuksessa sovelletaan nimiperiaatetta. Nimiperiaatteen mukaan pääomatulosta veronalainen on se henkilö, jonka nimiin omaisuus on kirjattu.¹⁸⁴ Jos kyseessä on irtain omaisuus, esineen hallussapitäjää pidetään omistajana ja täten luovutuksessa verovelvollisena. Nimiperiaatteesta voidaan poiketa, jos on tosiasiallista näyttöä siitä, että omaisuuden hankintaan on taloudellisesti osallistunut esimerkiksi myös kirjatun omistajan puoliso omilla tuloillaan tai ollut velallisena, luovutuskirjassa on kummatkin puoliset on kirjattu luovuttajiksi ja omaisuus on osapuolien yhteisessä hallinnassa.¹⁸⁵ Tapauksessa KHO 1998-T-2973 nimiperiaatteesta poikettiin, kun pystyttiin osoittamaan, että leski oli osallistunut kuolinpesän nimissä olleelle kiinteistölle rakennetun asunnon rakennuskustannuksiin yhdessä otetuilla lainoilla sekä omilla palkkatuloillaan. Myös tilanne, jossa on siirretty omaisuutta keinotekoisella järjestelyllä toisen nimiin ulosmittaamisen välttämiseksi, mahdollistaa nimiperiaatteesta poikkeamiseen ulosottokearen 4 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti.¹⁸⁶

TVL 17 §:n mukaan kuolinpesää verotetaan kuolinpesän osakkaista erillisenä verovelvollisena. Luonnollisen henkilön kuollessa tämän yksin omistama omaisuus siirtyy kuolinpesälle. Lisäksi jäämistöön kuuluu samassa suhteessa osuudet siitä yhteisesti omistetusta omaisuudesta, mitä vainaja omisti ennen kuolemaansa yhdessä muiden kanssa.¹⁸⁷ Mahdollinen kuolinpesän ja lesken välillä tehtävä jäämistöositus voi vaikuttaa kuolinpesän omistusoikeuksiin. Jäämistöosituksessa omaisuus voi siirtyä osapuolelta toiselle vaikuttaen näin ollen luovutustilanteessa siihen, kuka on nimiperiaatteen mukainen verovelvollinen. Mikäli leski myy omissa nimissä olevaa omaisuuttaan ennen jäämistöositusta, on hän verovelvollinen tästä myymästään omaisuudesta.¹⁸⁸ Jos kuolinpesän

---

¹⁸⁴ Andersson, Linnakangas & Frände, 2016, s. 243–244

¹⁸⁵ Ossa, 2020, s. 174–175

¹⁸⁶ Nykänen & Rabinä, 2013, s.13–14

¹⁸⁷ Rabinä, Myllymäki & Myrsky, 2019, s. 239–240

¹⁸⁸ Nykänen & Rabinä, 2013, s. 127–130

omaisuutta myydään ennen kuin kuolinpesää on jaettu, kuolinpesä on luovutuksesta verovelvollinen. Tilanteessa, jossa kuolinpesän osakas myy osuutensa kuolinpesään, verovelvollinen tästä on osuutensa kuolinpesään myynyt osakas.

Jos omaisuutta luovutetaan vastikkeetta, kyseessä ei ole luovutus, vaan lahja. Tästä syystä luovutusvoittoverosäännöksiä ei sovelleta puhtaaseen lahjaan tai perintöön.¹⁸⁹ Mikäli omaisuutta luovutetaan vastiketta vastaan siten, että vastike on korkeintaan 75 % luovutettavan omaisuuden käyvästä arvosta, on kyseessä lahjaluontoinen kauppa. Lahjaluontoisessa kaupassa käyvän hinnan ja saadun vastikkeen välinen ero katsotaan lahjaksi PerVL 18 §:n 3 momentin mukaisesti ja omaisuuden ostaja voi olla verovelvollinen maksamaan lahjaveroa. Jäljelle jäävään osuuteen sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säännöksiä.¹⁹⁰

Virtuaalivaluutat katsotaan olevan irtainta omaisuutta. Suomen ulkopuolella asuvaa henkilö ei veroteta Suomessa irtaimen omaisuuden myymisestä saaduista luovutusvoitoista.¹⁹¹ TVL 11 §:n 1 momentin mukaan Suomessa asuva on sellainen henkilö, jolla on varsinainen asunto tai koti Suomessa tai jos henkilö oleskelee yhtäjaksoisesti Suomessa yli kuuden kuukauden ajan. Henkilön varsinaiseksi kodiksi katsotaan paikka, joka on henkilön elinetsujen keskusta. Lähtökohtaisesti henkilöllä voi olla vain yksi koti. Väliaikaiset asumiset ulkomailla ei katkaise jatkuvaa asumista¹⁹².

---

¹⁸⁹ Verohallinto, 2019b

¹⁹⁰ Verohallinto, 2019b

¹⁹¹ Andersson, Linnakanga & Frände, 2016, s. 242–243

¹⁹² Malmgrén ja Myrsky, 2017, s. 189–191

5.3 Luovutuksen tapahtuminen

Luovutuksen käsitteellä tarkoitetaan tilannetta, jossa verovelvollinen myy omaisuutta joko kaupalla rahaa vastaan tai vaihdossa jotain muuta vastiketta kuin rahaa vastaan.¹⁹³ Virtuaalivaluuttojen myymistä fiat-rahaa vastaan tai vaihtaminen toiseen virtuaalivaluuttaan tai virtuaalivaluutan käyttäminen palveluiden ja tavaroiden ostamiseen katsotaan luovutuksiksi. Luovutuksen määritelmässä omistuksen muuttuminen vastiketta vastaan on siis tärkeässä roolissa.

Verovelvollisella voi olla useita virtuaalivaluuttalompakoita. Virtuaalivaluuttoja voidaan siirtää verovelvollisen omien lompakkojen välillä. Tällainen siirtäminen on verrattavissa arvopaperien siirtämiseen verovelvollisen arvo-osuustililtä toiselle verovelvollisen omalle arvo-osuustilille, jolloin luovutusta ei katsota tapahtuneen.¹⁹⁴ Täten voidaan samaa periaatetta soveltaen katsoa, että verovelvollisen siirtäessä virtuaalivaluuttoja hallinnoimastaan lompakosta toiseen verovelvollisen itse hallinnoimaan lompakkoon ei voida katsoa tapahtuneen luovutusta, koska omistus ei ole muuttunut, ainoastaan säilytyspaikka.

Verovelvollinen voi myös siirtää virtuaalivaluuttoja virtuaalivaluuttalompakostaan virtuaalivaluuttapörssiin tai muun säilytyspalvelua tarjoavan palveluntarjoajan säilytettäväksi. Koska virtuaalivaluutat eivät vaihda omistajaa näissä siirroissa, sillä ne ovat yhä verovelvollisen hallinnassa ja verovelvollinen voi halutessaan siirtää ne takaisin omaan virtuaalivaluuttalompakkoonsa tai toiselle palveluntarjoajalle tai pörssiin ilman luovutusvoiton tai -tappion realisoitumista. Virtuaalivaluutan myyminen virtuaalivaluuttapörssissä tai sen ulkopuolella toiselle osapuolelle realisoi luovutusvoittoverotuksen.

---

¹⁹³ Wickström, Ossa & Urpilainen, 2015, s. 183

¹⁹⁴ Verohallinto, 2021d

5.4 Luovutushinnan määräytyminen

Virtuaalivaluuttoja voidaan käyttää sijoituskohteena tai vaihdannan välineenä.¹⁹⁵ Kun virtuaalivaluutat luovutetaan vastiketta vastaan, niiden arvonnousu realisoituu ja luovutusvoittoverotuksen säännöksiä TVL 45-50 §:iä sovelletaan. Vastikkeellinen virtuaalivaluuttoja käyttö voidaan luokitella kolmella eri tapaan riippuen vastikkeesta, jota saadaan virtuaalivaluutusta vastaan.

Ensimmäinen tapa on perinteinen tilanne, jossa virtuaalivaluuttoja vaihdetaan virallista fiat-valuutusta vastaan. Tällainen tilanne on kyseessä, kun sijoittaja myy virtuaalivaluuttoja markkinapaikalla esimerkiksi euroja tai dollareita vastaan. Toinen luovutusvoittoverotuksen laukaiseva tilanne on virtuaalivaluutan käyttäminen hyödykkeen tai palvelun ostamiseen esimerkiksi kahvin ostaminen kahvilassa virtuaalivaluutoilla. Kolmas tilanne on virtuaalivaluutan vaihtaminen toiseen virtuaalivaluutusta. Virtuaalivaluutan vaihtaminen hyödykkeisiin, palveluihin tai toisiin virtuaalivaluuttoihin katsotaan olevan vastikkeellisia luovutuksia, joissa vastikkeena ovat toiset virtuaalivaluutat, palvelut tai hyödykkeet.¹⁹⁶ Virtuaalivaluuttojen useat eri käyttötavat nostavat esille kysymyksen luovutushinnan ja hankintahinnan laskemisesta.

Luovuttaessa virtuaalivaluuttoja virallista valuutusta vastaan, luovutushinnan määrittäminen on yksikertaista. Luovutushinnaksi katsotaan tällöin myynnissä vastikkeeksi saatu virallisen valuutan määrä bruttona. Luovutushintana käytetään arvoa, josta ei ole vähennetty luovutuksessa syntyneitä kuluja, jotka ovat syntyneet luovutusvoiton hankkimisesta. Nämä kulut sekä hankintameno vähennetään luovutusvoittoa laskettaessa. Mikäli virtuaalivaluutat luovutaan jotain muuta virallista valuutusta kuin euroja vastaan, on luovutusvoiton laskemiseksi ensin muutettava luovutuspäivän kurssin mukaisesti vieras

---

¹⁹⁵ Nykänen, 2019, s. 2

¹⁹⁶ Fasoúlas, Manninen & Niiranen, 2019, s. 46–47

valuutta euroiksi.¹⁹⁷ Verohallinto käyttää Euroopan keskuspankinkin vaihtokurssia luovutushinnan saantipäivältä, ellei muuta selvitystä anneta.¹⁹⁸

Virtuaalivaluutoille tyypillistä on se, että niitä voidaan hankkia toisilla virtuaalivaluutoilla. Esimerkiksi tutkielman luvussa 2.4 mainittuja vakaavaluutta tyypisiä virtuaalivaluuttoja käytetään usein muiden virtuaalivaluuttojen tai virtuaalivarojen hankkimiseen. Suomen tuloverotuksessa virtuaalivaluutoilla ei ole erityistä määritelmää tai asemaa ja täten vakaavaluuttoja ei mainita Verohallinnon syventävässä ohjeessa tai lainsäädännössä erikseen.

Helsingin hallinto-oikeus katsoi ennakkoratkaisussaan 18/0426/3, että virtuaalivaluutaa on pidettävä varallisuusarvoa omaava omaisuutena, johon virtuaalivaluuttojen välisessä vaihtotilanteessa sovelletaan luovutusvoittoverosäännöksiä. Hallinto-oikeus perusteluissaan painotti, että koska tuloverolainsäädännössä ei ole määritelty virtuaalivaluutan asemaa, ei täten ole perustetta olla soveltamatta luovutusverosäännöksiä, vaikka verovelvollinen ei tässä virtuaalivaluutan välisessä vaihdossa hyötyisikään vaihdossa luovuttamansa virtuaalivaluutan arvonoususta.

Täten luonteeltaan erilaisten virtuaalivaluuttojen, esimerkiksi kiinteällä kurssilla viralliseen fiat-valuuttaan tai johonkin hyödykkeeseen sidottuja vakaavaluuttojen ja vapaasti markkinoilla kelluvien virtuaalivaluuttojen, välillä ei katsota olevan mitään eroa, vaan jokaista virtuaalivaluutta käsitellään sijoituskohteena, jonka arvonousu realisoituu kaupassa tai vaihdossa. Tämän linjan takia virtuaalivaluuttojen osto toisella virtuaalivaluutalla vertautuu vaihtoon ja realisoi arvonousun tai arvonlaskun jokaiselle vaihdon osapuolelle ja täten myös luovutusvoittoverotussäännöksiä sovelletaan vaihtotilanteessa.

---

¹⁹⁷ Nykänen ja Rabinä, 2013, s. 67

¹⁹⁸ Verohallinto, 2019b

Luovutusverosäännösten soveltamisesta kaikissa virtuaalivaluutan vaihtotilanteissa johtuen, virtuaalivaluuttoja ei tällä hetkellä Suomen verolainsäädännöstä juohtuen voida käytännössä käyttää maksuvälineenä tehokkaasti.¹⁹⁹ Tuloveroseuraamuksen syntyminen virtuaalivaluutan käytöstä ei kannusta ostamaan tavaroita ja palveluita virtuaalivaluutoilla. Lisäksi virtuaalivaluuttaan sijoittaminen on kannattavampaa fiat-valuutalla. Tulkinta herättää kysymyksen siitä, tulisiko lainsäädännössä huomioida virtuaalivaluutat siten, että niiden käyttö olisi mahdollista maksuvälineenä Suomessa.

Ulkomailla on tehty erilaisia ratkaisuja virtuaalivaluuttojen luovutusten verotuksessa. Yksityishenkilön virtuaalivaluuttojen myynnit Saksassa ovat veronalaisia, jos virtuaalivaluutta on ollut verovelvollisen hallussa alle vuoden. Yli vuoden omistettujen virtuaalivaluuttojen myynnit ovat verovapaita.²⁰⁰ Ratkaisu on mielenkiintoinen, sillä se tekee aktiivisesta kaupankäynnistä veronalaista mutta aikahorisontiltaan pidemmät sijoituksista saatu voitto vapautuisi verosta ja jopa kannustaa pidempiaikaisiin sijoituksiin. Tällä tavalla pidempään omistetuilla virtuaalivaluutoilla on mahdollista tehdä ostoja ilman veroseuraamusta.

Saksan ratkaisu ei kuitenkaan mahdollista virtuaalivaluuttojen alkuperäistä ajatusta niiden käyttämisestä maksuvälineenä, sillä vuoden pitoaikaa saannosta voidaan pitää varsin pitkänä. Päinvastoin se vahvistaa virtuaalivaluuttojen roolia sijoitusvälineenä, koska se kannustaa omistamaan virtuaalivaluuttoja vähintään vuoden, jolloin mahdollista arvon nousua ei veroteta myynnin yhteydessä. Virtuaalivaluuttoja vastaanottanut tavarantai palvelun myyjä joutuisi odottamaan vuoden, jotta voisi käyttää saamiaan virtuaalivaluuttoja verovapaasti ja täten niiden vastaanottamisen yleistymisen ei mainitulla ratkaisulla onnistuisi.

---

¹⁹⁹ Keskitalo, 2022a, s. 229–231

²⁰⁰ Richter, 2020, s. 300

Yhdysvalloissa on käyty keskustelua ja ehdotettu lainsäädäntöä, joka vapauttaisi pienet virtuaalivaluutoilla tehdyt transaktiot verosta. Ehdotuksen taustalla on tarkoitus mahdollistaa virtuaalivaluuttojen käyttö päivittäisissä pienissä ostoksissa ja siirroissa sekä tuoda täten virtuaalivaluutat virallisen valuutan rinnalle esimerkiksi päivittäistavarakaupassa. Ehdotuksessa alle viidenkymmenen yhdysvaltain dollarin suuruiset suoritukset virtuaalivaluutalla palvelua tai tavaraa vastaan olisivat verovapaita. Mahdollisia väärinkäytöksiä pyrittäisiin estämään kokoamissäännöllä, jonka mukaan kaikki ne myynnit ja vaihdot, jotka koskisivat tiettyä transaktiota, katsottaisiin yhdeksi transaktioksi. Täten transaktion pilkkominen keinotekoisesti alle viidenkymmenen dollarin suuruisiin eriin ei mahdollistaisi veron kiertämistä isommissa transaktioissa.^{201 202}

Poikkeuksena luovutusvoittoverosäännösten soveltamisesta vaihtoon on 45 §:n 2 momentti, jossa säädetään vaihtovelkakirjan vaihtaminen velkakirjan liikkeelle laskeneen yhtiön osakkeisiin luovutusvoittoverotuksen ulkopuolelle.²⁰³ Poikkeussäännöksellä ei kuitenkaan ole merkitystä virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteissa. Vaihtotilanteessa vastikkeeksi katsotaan vaihdossa saatu omaisuus. Täten luovutushinnaksi vaihdossa luovutetulle omaisuudelle tulee vastikkeena saadun omaisuuden arvo.²⁰⁴ Virtuaalivaluuttojen vaihtotilanteessa vastikkeena saadut virtuaalivaluutat tulee arvostaa luovutuspäivän mukaiseen käypään arvoon esimerkiksi virtuaalivaluuttapörssin tai muun markkinapain kurssin mukaisesti.

Virtuaalivaluuttojen vaihdossa voidaan törmätä ongelmaan käyvän arvon määrittelyssä vaihtohetkellä. Jos vaihdetaan virtuaalivaluutaa, jolle ei voida määrittellä euromääräistä käypää arvoa, toiseen virtuaalivaluuttaan, jolle ei myöskään voida määrittää käypää euromääräistä arvoa, ei pystytä luotettavasti laskemaan luovutusvoittoa tai tappiota. Tällainen tilanne voi tulla vastaan esimerkiksi, kun vaihdetaan sellaista virtuaalivaluutaa,

---

²⁰¹ Virtual Currency Tax Fairness Act, 2022

²⁰² United states committee on Banking, housing, and Urban Affairs, 2022

²⁰³ Ossa, 2020, s. 182

²⁰⁴ Andersson, 2016, s. 228–229

jolla ei käydä aktiivisesti kauppaa toiseen samankaltaiseen valuuttaan. Mikäli luotettava tietoa virtuaalivaluuttojen käyvästä arvosta ei ole, Verohallinto katsoo virtuaalivaluutan hankintahinnan olevan luovutushinta, ellei muuta selvitystä asiasta esitetä. Vastikkeena saatujen virtuaalivaluuttojen hankintahinnaksi tulee luovutettujen virtuaalivaluuttojen hankintahinta. Luovutusvoittoa tai -tappiota ei synny, jos virtuaalivaluuttojen käypää arvoa ei voida ilmoittaa euromääräisesti. Tämä koskee kuitenkin vain sellaisia verovelvollisia, jotka eivät ole kirjanpitovelvollisia.²⁰⁵

Tavaroiden tai palveluiden myyjä voi halutessaan ottaa maksuna vastaan virtuaalivaluuttoja. Velvollisuutta vastaanottaa virtuaalivaluuttoja ei kuitenkaan, ole sillä se ei ole virallinen maksuväline. Virtuaalivaluuttojen käyttäminen tavaroiden ja palveluiden ostamiseen laukaisee myös TVL 45 §:n mukaisen luovutusvoittoverotuksen virtuaalivaluutan käyttäjälle. Kuten virtuaalivaluuttojen ostaminen ja myyminen toisia virtuaalivaluuttoja vastaan, myös virtuaalivaluuttojen käyttämisessä hyödykkeiden ostamiseen käsitellään verotuksen näkökulmasta vaihtona.

Tilanteessa, jossa virtuaalivaluutoilla ostetaan tavaroita tai palveluita, katsotaan kyseessä olevan vaihto ja virtuaalivaluutasta vastikkeena katsotaan olevan tavara, hyödyke tai palvelu. Maksamiseen käytettyjen virtuaalivaluuttojen luovutushinnaksi tulee tavarain tai palvelun euromääräinen arvo. Periaatteessa tämä on varsin ongelmaton, kun kyseessä on tavara, jota myydään säännöllisesti tai sen hinta on selkeästi tiedossa. Ongelmia voi syntyä, kun tavarain tai palvelun hintaa ei euromääräisesti tiedetä luovutusta tehtäessä.

Voimassa oleva tilanne, jossa virtuaalivaluuttojen välisissä vaihtotilanteissa ei virtuaalivaluuttoja eritellä millään tavalla niiden luonteen tai käyttötarkoituksen mukaisesti, aiheuttaa että verotuksen näkökulmasta ei voida katsoa olevan mahdollista käyttää virtuaalivaluuttoa fiat-raham tyyppisenä vaihdannan välineenä, vaan palveluiden ostaminen

---

²⁰⁵ Verohallinto, 2020

tai virtuaalivaluutan ostaminen toisella virtuaalivaluutalla aiheuttaa aina luovutusvoitoverotuksen. Tämä ja virtuaalivaluuttojen voimakas hinnanvaihtelu kannustavat käyttämään virtuaalivaluuttoja vaihdannan välineen sijasta sijoituskohteina.

5.5 Hankintamenon määräytyminen

Luovutusvoiton tai -tappion laskemisessa säädetään TVL 46 §:ssä. Pykälän mukaan luovutushinnasta vähennetään hankintamenon poistamatta olevan osan sekä voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen yhteismäärä tai vaihtoehtoisesti hankintameno-oletama. Verohallinto valitsee verovelvolliselle edullisimman ratkaisun. Hankintameno voi määräytyä monella eri tavalla riippuen siitä, millä saannolla luovuttaja on alun perin saanut omaisuuden omistukseensa. Perinteisten saantojen, kuten kaupan, lahjan ja perinnön lisäksi virtuaalivaluuttojen tapauksessa on huomioitava sille tyypilliset muut erityisemmät saannot.

5.5.1 Louhinta

Louhinnasta saatujen virtuaalivaluuttojen hankintameno määräytyy louhitun virtuaalivaluutan saantoajankohdan käyvän arvon mukaan. Pääsääntö hankintamenon määräytymisessä on, että louhinnasta saadun virtuaalivaluutan saantoajankohdaksi katsotaan louhinnasta saadun virtuaalivaluutan siirtyminen louhijalle esimerkiksi tämän virtuaalilompakkoon tai muulle tilille. Louhittujen virtuaalivaluuttojen hankintamenona käytetään virtuaalivaluutan saantoajankohdan markkinoiden mukaista käypää arvoa.²⁰⁶

Merkitystä louhinnasta saatujen virtuaalivaluuttojen hankintahinnan määräytymiseen ei ole sillä, onko virtuaalivaluutat saatu haltuun PoW -protokollalla vai PoS -protokollalla.

---

²⁰⁶ Verohallinto, 2020

Hankinta-ajankohta määräytyy kummassakin protokollassa siksi hetkeksi, kun virtuaalivaluutta siirtyy louhijan hallintaan esimerkiksi tämän virtuaalivaluuttalompakkoon. Samalla louhinnasta saatu tulo realisoituu louhijan verotettavaksi tuloksi.²⁰⁷ Louhinnasta saatujen virtuaalivaluuttojen hankintamenoksi ei katsota louhinnasta aiheutuneita kustannuksia eikä niitä täten voida vähentää luovutuksen yhteydessä.²⁰⁸ PoW-louhinnasta aiheutuvat kustannukset kuten sähkö ja tarvittava laitteisto ovat louhintatulon hankkimisesta aiheutuneita kustannuksia ja täten vähennyskelpoisia louhinnasta saadusta tuloista TVL 29 §:n 1 momentin mukaisesti.

Louhinnan osalta voidaan poiketa saantoajonkohdan mukaisesta markkina-arvosta ja käyttää kertymisajan mukaista keskipurssia. Keskipurssia käytettäessä tulo lasketaan päivä- tai kuukausikohtaisesti. Käytetyn keskipurssin tulee perustua tunnetun virtuaalivaluuttapörssin mukaisiin arvoihin. Verohallinto ei syventävässä ohjeessaan ole tarkemmin määritellyt, mitä se tarkoittaa tuloverotuksen yhteydessä tunnetulla virtuaalivaluuttapörssillä. Varojen arvostamista perintö- ja lahjaverotuksessa koskevassa ohjeessaan Verohallinto kuitenkin viittaa muutamaaan virtuaalivaluuttaindeksiin. Verovelvollisen ilmoitustavan tulee keskipurssia käytettäessä olla johdonmukainen. Verovelvollinen ei voi vaihtaa ilmoitustapaa tai keskipurssin määrittelemiseen käytettyä virtuaalivaluuttapörssiä ilman perusteltua syytä verovuoden aikana.²⁰⁹

Verohallinto ei ole ottanut kantaa ilmoitustavan muuttamiseen verovuosien välillä eikä siihen, voiko useaa virtuaalivaluutta louhiva verovelvollinen käyttää eri arvostustapoja tai eri virtuaalivaluuttapörssien keskipurssia eri virtuaalivaluutoille. Käytännössä eri virtuaalivaluuttapörssien käyttäminen eri virtuaalivaluuttojen arvostamiseen keskipurssin mukaan on välttämätöntä, jos verovelvollinen louhii sellaista virtuaalivaluutta, jota ei löydy siitä virtuaalivaluuttapörssistä, jota hän on aikaisemmin käyttänyt muiden louhitujen virtuaalivaluuttojen arvostamiseen.

---

²⁰⁷ Verohallinto, 2020

²⁰⁸ Verohallinto, 2020

²⁰⁹ Verohallinto, 2020

5.5.2 Vastikkeellinen saanto

Jos verovelvollinen on hankkinut virtuaalivaluuttoja ostamalla tai vaihtamalla vastiketta vastaan, katsotaan kyseessä olevan vastikkeellinen saanto. Vastikkeellisen saannon hankintameno on vastikkeen määrä, jolla verovelvollinen on hankkinut omaisuuden. Vastikkeeksi katsotaan rahana tai rahanarvoisena etuutena tai omaisuutena kaupassa tai vaihdossa saatu määrä.

Vaihdossa vastikkeen määräksi katsotaan vaihdossa saadun omaisuuden käypä arvo luovutushetkellä. Jos verovelvollinen ostaa virtuaalivaluutalla toista virtuaalivaluuttoa, katsotaan hankitun virtuaalivaluutan hankintahinnaksi ostoon käytetyn virtuaalivaluutan käypä arvo luovutushetkellä. Mikäli vaihdossa omaisuuden luovutuksen lisäksi maksettu välirahaa, saadun omaisuuden hankintahinnaksi muodostuu luovutetun omaisuuden käyvän arvon ja välirahan yhteismäärä.²¹⁰

5.5.3 Vastikkeeton saanto

Vastikkeettomalla saannolla tarkoitetaan sellaisia saantoja, jotka verovelvollinen on saanut ilman, että hän maksaa vastiketta, esimerkiksi perintönä tai lahjana. Tuloverolain 47 §:n 1 momentin mukaan vastikkeettomalla saannolla saadun omaisuuden hankintahintana pidetään pääsääntöisesti sen lahja- ja perintöverotuksessa käytettyä lahja- tai perintöverotusarvoa. Poikkeuksena tästä pääsäännöstä ovat samassa momentissa mainittu tilanne, jolloin omaisuus myydään ennen kuin lahjoituksesta on kulunut yksi vuosi. Tällöin hankintamenoa käytetään lahjan antajan hankintamenoa. Lahjaveroarvoa ei kuitenkaan vähennetä, jos lahjaverotusta ei ole lainkaan toimitettu. Tapauksessa KHO

---

²¹⁰ Verohallinto, 2019b

2000:59 lahjaksi saatujen pörssiosakkeiden hankintamenoksi katsottiin TVL 46 §:n 1 momentin mukainen hankintameno-olettama lahjaveroarvon sijasta, kun lahjan arvon oli ollut alle verotettavan määrän ja täten lahjaveroilmoitusta ei ollut annettu.

Perintöverotuksessa perintöverotusarvona käytetään lähtökohtaisesti omaisuuden käypää arvoa. Käyvällä arvolla tarkoitetaan sitä, kuinka paljon omaisuudesta saataisiin kyseessä olevalla hetkellä vapailla markkinoilla euromääräisenä. Käyvän arvon määrittelyssä keskeiseksi muodostuu verovelkasuhteen syntyhetki, koska omaisuus arvostetaan sen päivän käypään arvoon. Perintöverotuksen tapauksessa varat arvostetaan pääsääntöisesti perinnönjättäjän kuolinpäivän käypään arvoon.²¹¹ Käypä arvo vahvistetaan perunkirjoituksessa. Verohallinto ei kuitenkaan ole velvoitettu käyttämään perukirja-arvoa, mikäli se voi osoittaa, ettei perukirja-arvo vastaa todellista käypää arvoa.^{212 213} Jos Verohallinto päättää poiketa perukirja-arvosta, on sen vastuulla todistaa, että perukirja-arvo ei vastaa varojen todellista käypää arvoa arvostushetkellä.⁴⁵

Perintö- ja lahjaverotuksessa Verohallinnon tulkinnalla on paljon merkitystä käyvän arvon määrittelemisessä.²¹⁴ Virtuaalivaluuttojen tapauksessa Verohallinto on tehnyt päätöksen hyödyntää useasta vaihtokurssista laskettua markkinahintaindeksejä käyvän arvon määrittelyssä. Päätöstä on perusteltu sillä, ettei virtuaalivaluutoille ole yhtä keskeistä kauppapaikkaa kuten esimerkiksi osakkeille Helsingin pörssi, vaan kaupankäynti virtuaalivaluutoilla on hajautettu useammalle verkossa toimivalle kauppapaikalle. Virtuaalivaluuttojen arvo voi vaihdella riippuen siitä, mitä kauppapaikkaa käytetään. Voimakkaan hinnanvaihtelun vuoksi myös arvostuksen aika voi olla vaikuttamassa merkittävästi käyvän arvon määrittelyyn.²¹⁵

---

²¹¹ Aarnio, Kangas, Puronen & Rabinä, 2016, s. 178–180

²¹² Niskakangas, Viitala & Hokkanen, 2020, s. 149

²¹³ Aarnio, Kangas, Puronen & Rabinä, 2016 s. 181

²¹⁴ Aarnio, Kangas, Puronen & Rabinä, 2016, s. 178

²¹⁵ Verohallinto, 2021b

Verohallinto on syventävässä ohjeessaan maininnut esimerkkejä virtuaalivaluuttojen hintaindekseistä. Ohjeen lista markkinaindekseistä on vain esimerkinomainen eikä se ole siis tyhjentävä. On epäselvää, mitä indeksiä tai indeksien keskiarvoa käytetään sellaisessa tilanteessa, jossa verovelvollinen ja veroviranomainen ovat keskenään eri mieltä siitä, minkä indeksin mukaan virtuaalivaluutat arvostetaan tai jos virtuaalivaluutta ei löydy hintaindekseistä ja sen hinta eri kauppapaikoilla vaihtelee merkittävästi. Mikäli asia katsotaan tulkinnanvaraiseksi tai epäselväksi, luottamuksen suoja koskevia periaatteita verovelvollisen kannalta edullisimman ratkaisun valitsemisesta tulisi soveltaa.

TVL 46 §:n 2 momentin mukaisesti osituksessa saadun omaisuuden omistusaika ja hankintameno lasketaan ositussaantoa edeltäneestä saannosta. Jos osituksessa saatu omaisuus on saatu alun perin kaupalla, omaisuuden hankintamenoksi tulee kauppahinta. Jos omaisuus on ennen ositusta saatu omistukseen vastikkeettomalla saannolla kuten perintönä tai lahjana, käytetään perintö- tai lahjaverotuksessa vahvistettua arvoa. Mikäli edellinen saanto on ollut myös ositus, käytetään sen saannon hankintamenoa, joka edeltää aikaisempaa ositusta ²¹⁶

Air dropilla saadun virtuaalivaluutan voidaan tulkita lahjaverotuksen piiriin, mikäli virtuaalivaluuttojen saamiseksi ei ole toimitettu palvelua.²¹⁷ Tällöin se katsottaisiin vastikkeettomaksi saannoksi. Air dropilla vastikkeetta saatujen virtuaalivaluuttojen hankintahinnaksi muodostuu täten lahjaverotusarvo. Mikäli palvelu on annettu air dropia vastaan, hankintahinta määräytyy vaihdon periaatteilla.

5.5.4 Kolikkoannit (ICO)

Kolikkoannissa ongelmaksi lainsäädännön näkökulmasta nousee, millä tavoin virtuaalivaluutan siirtyminen liikkeellelaskijalta sijoittajalle tulisi tulkita. Mikäli saatu kolikko ver-

---

²¹⁶ Nykänen, 2013, s. 134

²¹⁷ Lehtimaja, 2020, s. 280

tautuu arvopaperiin, vaikuttaa tämä siihen, kuinka anti tuli järjestää ja syntykö vero-seuraamusta.²¹⁸ Mikäli virtuaalivaluutan ei katsota vertautuvan arvopaperiin, on tarkas-teltava, vertautuuko kolikkoannissa tapahtuva virtuaalivaluutan siirtyminen luovu-tukseksi. Tällaisessa tulkinnassa, että liikkeellelaskija luovuttaa vastiketta vastaan virtu-aalivaluuttoa sijoittajalle katsotaan luovutukseksi verotuksen näkökulmasta, liikkeelle-laskija olisi velvollinen maksamaan mahdollisesta realisoituneesta luovutusvoitosta ve-roa.

Finanssivalvonta katsoo, että kolikkoannit tulisi tulkita aina tapauskohtaisesti ominai-suuksiensa perusteella.²¹⁹ ²²⁰ Verohallinto syventävässä ohjeensa yhtyy finanssivalvon-nan näkemykseen ja katsoo, että kolikkoantien suhteen tulee noudattaa tosiseikat en-nen muotoa -ajattelua, joten verotuskohtelun ratkaisee kolikkoannin luonne. Lähtökoh-taisesti Verohallinnon syventävän ohjeen mukaan liikkeellelaskijan tekemän annin ei katsota kuuluvan luovutusverotuksen piiriin mutta sitä ei ole myöskään selkeästi pois-suljettu.²²¹ Riippuen annin luonteesta kolikkoanti itsessään voitaisiin siis myös tulkita teoriassa liikkeellelaskijan luovutukseksi. Jos kolikkoannin muotoon järjestetyn annin ai-nut tarkoitus on välttyä tuloveroseuraamukselta siirtäessä virtuaalivaluuttoa taholta toi-selle, olisi annin tulkitseminen luovutukseksi perusteltua.

Sijoittajan näkökulmasta kyse on virtuaalivaluutan hankinnasta. Kolikkoannissa saadun virtuaalivaluutan hankintahinnaksi katsotaan sijoituksen määrä. Mikäli sijoittaja on teh-nyt sijoituksen kolikkoannissa toisella virtuaalivaluutalla, katsotaan kolikkoannissa saa-tujen virtuaalivaluuttojen hankintahinnaksi sijoituksena käytettyjen virtuaalivaluuttojen käypä arvo sijoitushetkellä. Sijoituksen tekeminen muilla virtuaalivaluutoilla kolikkoan-nissa realisoi virtuaalivaluuttojen arvonmuutoksen.²²² Tämä tulkinta tekee kolikkoan-

---

²¹⁸ Howell ja muut, 2020, s. 3931

²¹⁹ Finanssivalvonta, 2017

²²⁰ Finanssivalvonta, 2019

²²¹ Verohallinto, 2020

²²² Verohallinto, 2020

teihin osallistumisen muilla virtuaalivaluutoilla epäedulliseksi virallisella fiat-rahalla tehtyyn sijoitukseen nähden, koska mahdollisesta luovutusvoitosta aiheutuu veroseuraamus, jota ei synny fiat-valuutalla kolikkoantiin osallistuessa.

5.5.5 Osinkona saadun virtuaalivaluutan hankintahinta

Osakeyhtiön on mahdollista jakaa in natura -osinkona virtuaalivaluuttoja osakkeenomistajille.²²³ In natura -osinkona saadun omaisuuden hankintamenoksi muodostuu nostettavissaolopäivän mukainen käypä arvo. TVL 33 a §:n ja 33 b §:n mukaisesti osingosta osa voi olla verovapaata. Hankintahintana huomioidaan koko käypä arvo huolimatta siitä, että tuloverotuksessa osingosta osa voi olla verovapaata.²²⁴

Mikäli osinkoa maksetaan vain virtuaalivaluutoissa, osingonmaksajan ei ole mahdollista pidättää osingosta EPL 9 §:n mukaisesti ennakonpidätystä, sillä Verohallinto ei hyväksy maksuja virtuaalivaluuttoina.²²⁵ Tällaisessa tilanteessa osinkoa saanut verovelvollinen on velvollinen maksamaan veron jälkiverona tai halutessaan hakemaan ennakoveroa tai lisäennakkoa. Jos osinkoa on maksettu virtuaalivaluuttana ja fiat-valuuttana, voidaan ennakonpidätys tehdä fiat-valuuttana maksetun osingon osuudesta. Tällöin ennakonpidätys voidaan tehdä maksimissaan fiat-valuuttaosingon suuruisena ja mikäli fiat-valuuttaosingon määrä ei riitä ennakonpidätyksen tekemiseen, erotus tulee maksettavaksi jälkiveroina.²²⁶

---

²²³ Verohallinto, 2020

²²⁴ Verohallinto, 2021e

²²⁵ Lehtimaja, 2020, s. 281–282

²²⁶ Verohallinto, 2021e

5.5.6 Cashback

Virtuaalivaluuttatiliin liitetyn maksukortin käytöstä saatujen virtuaalivaluuttojen hankintameno riippuu siitä, onko saadut virtuaalivaluutat luvussa 4.7. mainitulla tavalla verovapaita vai veronalaisia. Mikäli saadut virtuaalivaluutat katsotaan veronalaisiksi, niiden hankintahintana käytetään tuloverotuksessa veronalaiseksi pääomatuloksi ilmoitettua määrää. Jos hyvityksenä saadut virtuaalivaluutat on katsottu tuloverotuksessa verovapaiksi, on niiden hankintahinta 0 euroa ja täten niiden luovutuksessa käytetään hankintameno-olettamaa samalla tavalla kuin jakautumisessa. Hankintapäivänä pidetään sitä päivää, kun verovelvollinen on saanut virtuaalivaluutan hallintaansa.²²⁷

5.5.7 Hankintameno-olettama ja hankinta-ajankohta

Tuloverolain 46 §:n 1 momentissa säädetään, että luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta voidaan vähentää poistamaton hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut tai hankintameno-olettama. Hankintameno-olettamalla tarkoitetaan prosentuaalista osaa luovutusvoitosta, mihin vaikuttaa omistuksen pituus. Hankintameno-olettama on 20 % luovutushinnasta, jos omaisuus on omistettu alle kymmenen vuotta. Mikäli omaisuus on omistettu yli kymmenen vuotta, hankintameno-olettamaksi tulee 40 % luovutushinnasta.²²⁸

Hankintameno-olettaman tarkoituksena on huomioida mahdollinen inflaatiosta aiheutunut omaisuuden arvon nousu ajan myötä. Se myös sujuvoittaa luovutusvoiton määrän laskemista tilanteissa, joissa luovutetun omaisuuden hankintahinnan määrittäminen on vaikeaa, ja täten vähentää hallinnollista taakkaa. Hankintameno-olettamaa voidaan käyttää luonnollisen henkilön ja kuolinpesän verotuksessa.²²⁹

---

²²⁷ Verohallinto, 2022g

²²⁸ Nykänen & Rabinä, 2013, s. 10

²²⁹ Nykänen, 2022, haettu 19.12.2022

Luovutus on hankintameno-olettamalla aina voitollinen. Hankintameno-olettamaa voidaan käyttää vain TVL 45 §:n mukaisessa omaisuuden luovutuksessa. Juoksevista pääomatuloista ei voida vähentää hankintameno-olettamaa, joten korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 2019:42 virtuaalivaluuttojen käsittelystä luovutusvoittoverotuksen mukaan osoittautui merkittäväksi.²³⁰

Hankintameno-olettaman käyttäminen voi tulla verovelvolliselle edullisemmaksi, jos virtuaalivaluuttojen hankintahinta tai louhinnan mukaan määräytynyt arvo on luovutus hintaan nähden alhainen. Virtuaalivaluuttojen hinnanvaihtelun takia, niiden hinnat voivat lyhyessä ajassa muuttua markkinoilla merkittävästi. Erityisesti tilanteessa, jossa verovelvollinen on louhinut virtuaalivaluuttoja, joiden käypä arvo louhintahetkellä, on ollut matala, voi hyötyä hankintameno-olettamasta merkittävästi. Myös jakaantumisessa saadun virtuaalivaluutan osalta hankintameno-olettaman mahdollisuus on edullista verovelvolliselle, koska näiden hankintahinnan katsotaan olevan 0 euroa.

Luovutusta käsitellessään Verohallinto käyttää verovelvollisen kannalta edullisinta vaihtoehtoa.²³¹ Täten verovelvollinen voi hyötyä tilanteessa, jossa virtuaalivaluuttojen hinta on noussut merkittävästi ja hankintameno-olettaman suuruus ylittää varsinaisen hankintahinnan kuluineen. Hankintameno-olettaman lisäksi ei voi vähentää muita virtuaalivaluuttojen myymisestä tai säilyttämisestä aiheutuneita kuluja.

Hankintameno-olettamaa käytettäessä omistusajan laskenta tuloverotuksessa tehdään siten, että tietty määrä vuosia täyttyy luovutusvuonna omistusajan alkamisen päivämäärää edeltävän numeroisena päivänä. Merkitystä ei siis ole pyhäpäivillä tai muilla vastavilla omistusajan laskentaan.²³² Hankinta-ajankohdan määräytymiseen vaikuttaa, millä saannolla virtuaalivaluutta on saatu ja mikä omaisuusluokka on kyseessä.²³³

---

²³⁰ Nykänen, 2019, s. 2

²³¹ Verohallinto, 2019b

²³² Verohallinto, 2019b

²³³ Ossa, 2020, s. 174

Vastikkeellisella saannolla saadun omaisuuden hankinta-ajankohdaksi katsotaan pääsääntöisesti luovutussopimuksen tekohetki. Käytännössä tämä tarkoittaa kauppakirjan allekirjoitushetkeä. Maksuajankohdalla tai omistuksen siirtymisajankohdalla ei lähtökohtaisesti ole merkitystä hankintapäivän määräytymisessä. Kaupan peruuntumista pidetään uutena luovutuksena ja se ei peru jo tehtyä luovutusta verotuksen näkökulmasta.²³⁴

Vastikkeettomalla saannolla saadun omaisuuden hankinta-ajankohta riippuu mistä vastikkeettomasta saannosta on kyse. Lahjana saadun omaisuuden hankinta-aika määräytyy lahjaverovelvollisuuden alkamisen mukaan. Lahjassa hankinta-aika määräytyy irtaimen omaisuuden osalta omaisuuden hallinnan siirron mukaan. Perintö saadun omaisuuden omistusaika lasketaan perittävän kuolinhetkestä. Perinnönjakopäivällä ei ole merkitystä, kun lasketaan omistusaikaa verotuksessa.^{235 236}

Louhitun virtuaalivaluutan hankinta-ajaksi katsotaan se hetki, kun se siirtyy verovelvollisen hallintaan. Väliä ei ole sillä, millä protokollalla virtuaalivaluutta on saatu hallintaan. Hallintaan siirtyminen tarkoittaa sitä, että virtuaalivaluutta on siirtynyt verovelvollisen virtuaalivaluuttalompakkoon, verovelvollisen virtuaalivaluuttatilille tai on muutoin verovelvollisen hallinnassa.²³⁷

Jakautumisessa saatujen virtuaalivaluuttojen luovutuksissa käytetään aina hankintameno-olettamaa, sillä niiden todellinen hankintahinta on aina 0 euroa.²³⁸ Verohallinto ei kantaa siihen, mikä on jakautumisessa saatujen virtuaalivaluuttojen hankintapäivä.²³⁹ Aikaisemmin omistetun virtuaalivaluutan määrä vaikuttaa siihen, kuinka paljon uutta virtuaalivaluutta verovelvollinen jakautumisessa saa.

---

²³⁴ Andersson, Linnakangas & Frände, 2016, s. 236

²³⁵ Ossa, 2020, s. 212

²³⁶ Andersson, 2016, s. 238

²³⁷ Verohallinto, 2020

²³⁸ Verohallinto, 2020

²³⁹ Lehtimaja, 2020 s. 280

Kyseessä oleva virtuaalivaluutta on uutta valuuttaa ja vaikka se perustuu aikaisempaan omistukseen, aikaisemman omistettujen virtuaalivaluuttojen arvo ei jakaudu uusille virtuaalivaluutoille. Tästä voidaan tulkita, ettei alkuperäisen omaisuuden hankintapäivä siirry samalla tapaa alkuperäiseltä omaisuudelta kuin esimerkiksi osakkeiden jakamisessa (split), jossa alkuperäisten osakkeiden arvo jaetaan uusien saatujen osakkeiden kesken. Täten jakautumisessa saadun virtuaalivaluutan hankintapäivänä voidaan pitää jakautumisen päivää.²⁴⁰ Maksukortilla tehdystä ostoksesta cashbackhyvityksenä saadun virtuaalivaluutan hankintapäiväksi tulee tulkita yleisten periaatteiden perusteella se päivä, kun virtuaalivaluutta siirtyy verovelvollisen hallintaan.²⁴¹

5.6 Virtuaalivaluuttojen luovutusjärjestys

Pääsääntöisesti virtuaalivaluutoista saatua luovutusvoittoa laskettaessa hyödynnytetään arvo-osuusjärjestelmään kuuluvan omaisuuden, sijoitusrahasto-osuuksien ja yhteissijoitusyritysten osuuksiin sovellettavaa TVL 47 §:n 3 momentin mukaista Fifo-periaatetta. Periaate määrittää, missä järjestyksessä eri aikaan eri saannoilla hankittu sellainen omaisuus, jota ei voida yksilöidä, luovutetaan. Tätä periaatetta soveltaessa katsotaan, että ensimmäiseksi hankittu omaisuus luovutetaan ensimmäisenä, ellei muusta ole näyttöä.²⁴² Mikäli luovutetaan omaisuutta, jota on saatu usealla eri saannolla, lasketaan luovutetun omaisuuden hankintamenoksi fifo-periaatteen mukaisesti hankinta-aikajärjestyksessä eri saantojen hankintamenot yhteen.

Fifo-periaatteesta voidaan poiketa, mikäli verovelvollinen pystyy osoittamaan, ettei fifo-periaate vastaa todellista käyttäjärjestystä.²⁴³ Virtuaalivaluuttojen kannalta tätä poikkeussääntöä voidaan pitää merkittävänä, sillä vaikka virtuaalivaluuttaa ei voida yksilöidä

---

²⁴⁰ Verohallinto, 2021d

²⁴¹ Verohallinto, 2022g

²⁴² Niskakangas, 2020, s. 42–43

²⁴³ Fasoúlas, Manninen & Niiranen, 2019, s. 47

samalla tavalla kuten vaikka asunto-osakkeita, sijoittajalla voi olla useita eri virtuaalivaluuttalompakoita, joihin virtuaalivaluuttoa voidaan ostaa. Sijoittaja voi myydä virtuaalivaluutat haluamastaan lompakosta. Virtuaalivaluuttojen todellisen luovutusjärjestyksen voi siis todistaa suhteellisen helposti osoittamalla, mistä virtuaalivaluuttalompakosta tai säilytyspalvelusta virtuaalivaluutat ovat luovutettu.

Edellä mainitussa tilanteessa voidaan poiketa fifo-periaatteesta ja käyttää hankintajärjestyksessä tuoreempien virtuaalivaluuttojen hankintahintoja. Tosin mikäli verovelvollinen osoittaa, että virtuaalivaluutat on luovutettu tietystä lompakosta, virtuaalivaluuttatililtä tai muusta säilytyspalvelusta, tämän tietyn virtuaalivaluuttojen säilytysmuodon sisällä olevien virtuaalivaluuttojen luovutuksessa käytetään fifo-periaatetta.

Fifo-periaatteesta poiketessa on kuitenkin pystyttävä esittämään Verohallinnolle selvitys siitä, että periaatteen mukaisesta luovutusjärjestyksestä on tosiasiallisesti poikettu. Tämä on mahdollista esimerkiksi osoittamalla muistiinpanoista ja muusta dokumentaatiosta, että virtuaalivaluuttoa on luovutettu vain yhdestä tietystä virtuaalivaluuttalompakosta. Näyttötaakka asian suhteen on täysin verovelvollisella ja muistiinpanovelvollisuuden merkitys korostuu jälleen, koska Verohallinnolla ei ole pääsyä sellaisiin tietoihin, joista todellisen luovutusjärjestyksen voisi todentaa.²⁴⁴

Todellisen luovutusjärjestyksen todentamiseen tarvittava dokumentaatio vaihtelee hieman siitä, onko verovelvollinen käyttänyt useampaa virtuaalivaluuttapörssiä tai palveluntarjoajaa vai onko verovelvollinen myynyt virtuaalivaluutat suoraan virtuaalivaluuttalompakostaan. Jos verovelvollinen on käyttänyt useampaa virtuaalivaluuttapörssiä tai muuta palveluntarjoajaa, verovelvollinen voi osoittaa, että virtuaalivaluutat on myyty tietystä palvelusta toimittamalla raportit tapahtuneista talletuksista, myynneistä ja ostoista. Palveluntarjoajat tarjoavat yleensä yksityiskohtaisia erittelyitä kaikista transaktioista. Tällaisesta raportista selviää, mistä säilytyspalvelusta tai virtuaalivaluuttapörssistä

---

²⁴⁴ Verohallinto, 2020

luovutettu virtuaalivaluutta on peräisin, jos verovelvollinen käyttää useaa palvelua samanaikaisesti sekä sen avulla on mahdollista osoittaa, että vain yhdestä pörssistä tai säilytyspalvelusta säilytettyjä virtuaalivaluuttoja on myyty.

Mikäli verovelvollinen on myynyt virtuaalivaluutat suoraan virtuaalivaluuttalompakostaan, lohkoketjun avoimuuden avulla hän pystyy myös osoittamaan transaktion tapahtuneen tietystä virtuaalivaluuttalompakosta, jos hänellä on useita lompakoita. Tämä onnistuu lohkoketjutyökaluilla, joilla voi tarkastella lohkoketjussa tapahtuneiden transaktion tietoja. Esimerkiksi Etherscan-nimisen lohkoketjutyökalun avulla on mahdollista tarkastella tiettyä transaktiota ja selvittää luovutetun virtuaalivaluutan määrä, mihin lompakoon transaktio on kirjattu, mihin aikaan transaktio on kirjattu ja mistä lompakosta mihin lompakkoon virtuaalivaluutta on siirtynyt.²⁴⁵

5.7 Jaksotus

Pääsäännön mukaan TVL:n alainen tulo katsotaan lähtökohtaisesti TVL 110 §:n 1 momentin mukaan sen verovuoden tuloksi, jolloin verovellinen on nostanut tulon, se on merkitty verovelvollisen tilille tai verovelvollinen on jollain muulla tavalla saanut tulon hallintaansa. Luovutusvoittojen verotukseen on kuitenkin säädetty TVL 110 §:n 2 momentissa poikkeus henkilökohtaisen tulon verotuksen pääsäännöstä. Luovutusvoitto katsotaan sen vuoden tuloksi, jona omaisuuden kauppa tai vaihto on tehty tai luovutus on muulla tavalla tosiasiallisesti tapahtunut. Kassaperiaatteen sijasta luovutusvoittoverotuksessa on olennaisessa roolissa kaupantekopäivä.²⁴⁶

---

²⁴⁵ Binance Academy, 2022, haettu 20.02.2023

²⁴⁶ Rabinä, Myllymäki & Myrsky, 2019, s. 228

Pääsääntöisesti kaupantekopäivänä pidetään sitä päivää, jolloin kauppakirja tai muu luovutus sopimus tai -asiakirja on tehty ja allekirjoitettu. Ostajan ei siis tarvitse olla maksanut tai vastaanottanut luovutettavaa omaisuutta. Tämä voi aiheuttaa tilanteen, jossa luovutuksen verovuosi on eri kuin maksuvuosi.²⁴⁷

Virtuaalivaluutoilla käydään useasti kauppaa virtuaalivaluuttapörssissä tai muussa vastaavassa kauppapaikassa. Tällöin varsinaisia kauppakirjoja harvemmin tehdään. Virtuaalivaluuttojen kaupankäynnissä on varsin paljon samoja piirteitä kuin julkisesti noteerattujen arvopaperien kaupankäynnissä. Täten on varsin luontevaa soveltaa virtuaalivaluuttojen luovutuspäivään samoja periaatteita kuin arvopaperipörssikaupan kohteena olevan arvopaperin luovutuspäivään. Arvopaperin luovutuspäiväksi katsotaan se päivä, jolloin myynti rekisteröidään pörssin kaupankäyntijärjestelmään.²⁴⁸

5.8 Luovutusvoiton ja veron määrän laskeminen

Pääsääntönä luovutusvoiton määrän laskemisessa on TVL 46 §:n 1 momentin mukaan, että omaisuuden luovutuksesta saatu luovutusvoiton määrä lasketaan vähentämällä luovutushinnasta omaisuuden hankintameno. Hankintameno koostuu omaisuuden hankintahinnasta ja hankintaan liittyvistä kuluista. Vähennyskelpoisina kuluina voidaan pitää esimerkiksi virtuaalivaluuttapörssin perimiä transaktiomaksuja. Vaihtoehtoisesti voidaan vähentää hankintameno-olettama, joka on 20 % tai jos omaisuus on omistettu yli 10 vuotta 40 %. Hankintameno-olettamalla luovutus on aina voitollinen.

Mikäli luonnollisen henkilön tai kuolinpesän verovuonna luovutetun omaisuuden luovutushinnat eivät ylitä 1000 euroa, luovutusvoitto on TVL 48 §:n 6 momentin mukaan ve-

---

²⁴⁷ Ossa, 2020 s. 174–175

²⁴⁸ Nykänen & Rabinä, 2013, s. 55

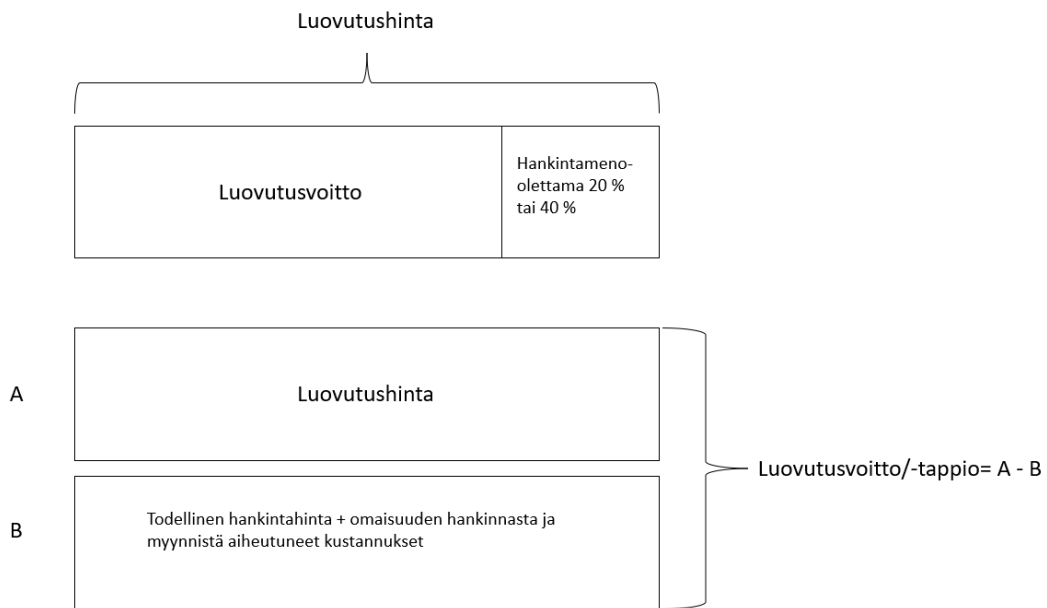
rovapaa. Samalla periaatteella luovutustappiot eivät ole vähennettävissä, jos 1000 euron raja ei verovuonna ylity. Lain mukaan muita verovapaiksi määrättyjä luovutuksia ja niiden luovutushintoja ei oteta mukaan 1000 euron rajaan.

TVL 48 § 6 momentti mahdollistaa tällä hetkellä rajatusti virtuaalivaluuttojen verovapaan käytön palveluiden ja tavaroiden ostamiseen virtuaalivaluutoilla, jos verovelvollisen veronalaisten luovutusten yhteenlasketut luovutushinnat eivät ylitä 1000 euroa verovuonna. Jos verovelvollisella ei ole muita veronalaisia luovutuksia, kuin virtuaalivaluutoilla tehtyjä ostoja, mahdollistaa säännös pienten ostojen tekemisen virtuaalivaluutoilla verovapaasti varsin hyvin. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, että jos verovelvollisella on verovuonna muita luovutuksia, esimerkiksi veronalainen asunnon myynti, myös virtuaalivaluutalla tehdyt ostokset tulevat veronalaisiksi.

Kun luovutushinta on hankintamenoa suurempi, syntyy luovutusvoitto. Luovutusvoitto katsotaan olevan omaisuuden synnyttämää tuottoa ja täten TVL 45 §:n 1 momentin mukaan luovutusvoitto on veronalaista pääomatuloa. Kuviossa 5 on kuvattu luovutusvoiton ja -tappion laskeminen todellisilla kustannuksilla ja hankintameno-olettamalla. TVL 124 §:n mukaan pääomatulosta suoritetaan tuloveroa 30 % ja siltä osin kuin verovelvollisen verotettavan pääomatulon määrä ylittää 30 000 euroa, pääomatulosta suoritetaan veroa 34 prosenttia. Pääomatulon verottamisessa on siis käytössä lievä progressioporras, jossa veronmaksukykyyn perustuen laissa määritetyn 30 000 euron rajan ylittyessä pääomatulojen verotus kiristyy hieman. ²⁴⁹

---

²⁴⁹ Nykänen, 2022, haettu 19.12.2022

Kuvio 5. Ylempänä luovutusvoiton laskeminen hankintameno-olettamalla ja alhaalla luovutusvoiton tai -tappion laskeminen todellisilla kustannuksilla.

5.9 Vähennyskelpoinen tappio

Hankintamenon ja kulujen summan ollessa suurempi kuin luovutushinnan, erotuksesta syntyy luovutustappio. Luovutustappio voi syntyä vain vastikkeellisesta luovutuksesta. TVL 50 §:n mukaan luovutustappio vähennetään ensisijaisesti verovelvollisen verovuoden aikana syntyneistä luovutusvoitoista ja tilanteessa, jossa tappiot ovat suurempia kuin luovutusvoitot, jäljelle jäävä tappio voidaan vähentää muista pääomatuloista.²⁵⁰

Omaisuuden luovutuksesta syntyneitä tappioita ei oteta huomioon TVL 60 §:n mukaista alijäämää vahvistettaessa. Luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentäminen on siis rajatumpaa kuin muiden pääomatulojen tappioiden, koska luovutustappioita ei ole

²⁵⁰ Nykänen, 2022, haettu 19.12.2022

mahdollista vähentää alijäämähyvityksenä ansiotuloista. Mikäli verovelvollisen luovutustappiot ovat suuremmat kuin verovuoden luovutusvoitot ja muut pääomatulot, vahvistetaan verovelvolliselle luovutustappio.^{251 252}

Vahvistettu luovutustappio on mahdollista vähentää seuraavana viitenä vuotena verovelvollisen luovutusvoitoista ja pääomatuloista. Tappio vähennetään ensin luovutusvoitoista ja tämän jälkeen pääomatuloista samalla tavalla kuin verovuonna syntynyt tappio. Luovutustappiot vähennetään pääomatuloista, joista on ensin vähennetty pääomatulojen hankkimisesta aiheutuneet kulut. Ennen vuotta 2016 syntyneet luovutusvoitot on mahdollista vähentää vain luovutusvoitoista. Vahvistettujen luovutusvoittojen käyttöjärjestys vanhimmosta uusimpaan.^{253 254}

Luovutustappio ei ole vähennyskelpoinen, jos kyse on keinotekoisesta tappiosta. Tällainen voi kyseessä, jos omaisuutta on myyty alle sen käyvän arvon esimerkiksi verovelvollisen lähipiirille tarkoituksena synnyttää luovutustappio verovuodelle. On huomattava, että luovutushinnan on alitettava käypä arvo markkinoilla myyntihetkellä, ei hankintahintaa, joka voi olla ollut hankintahetkellä korkea. Alihintaishinnassa luovutuksessa verovelvollisen lähipiirille veron maksamisen välttämiseksi veroviranomaiset voivat veronkiertösäännöksen VML 28 §:n nojalla evätä luovutustappion syntymisen, jos viranomaiset pystyvät osoittamaan veronvälttämistarkoituksen.²⁵⁵

Pörssinoteerattujen osakkeiden edestakainen kauppa, jossa verovelvollinen myy osakkeen käypään hintaa osakkeita tappiolla saadakseen luovutustappion ja ostaa saman päivän aikana saman määrän osakkeita takaisin samaan hintaan, voidaan katsoa veronkiertämiseksi ja luovutustappiota ei vahvisteta. Tällöin verovelvollisen tulee olla myynyt osakkeita luovutustappion saamiseksi välttääkseen muista luovutuksista syntyneistä

---

²⁵¹ Ossa 2020, s. 258–260

²⁵² Nykänen, 2022, haettu 19.12.2022

²⁵³ Nykänen, 2022, haettu 19.12.2022

²⁵⁴ Verohallinto, 2019b

²⁵⁵ Verohallinto, 2019b

luovutusvoitoista syntyvät verot, ja hän ei pysty antamaan taloudellista perustelua toimilleen, kuin veron maksun välttäminen.²⁵⁶

Oikeuskäytännössä on useita tapauksia, joissa on käsitelty osakkeiden edestakaista kauppaa luovutusvoiton saamiseksi. Tapauksessa KHO 2012:56 syntynyttä luovutustappiota ei voitu vähentää, kun osakkeiden myynnin jälkeen välittömästi samoja osakkeita ostettiin sama määrä. Tapauksessa KHO 2004:8 luovutusvoitosta ei voitu vähentää luovutustappiota, kun tappio oli syntynyt verovuoden lopussa edestakaisella osakekaupalla ja tarkoituksena oli hyödyntää luovutustappio, jotta se voitaisiin vähentää toisesta kaupasta syntyneestä voitosta. Oikeuskäytäntö sekä Verohallinnon antama syventävä ohje Veron kiertämissäännöksen soveltaminen, käsittelevät nimenomaan arvopaperikauppaa. Nykyisessä oikeustilassa on epäselvää, sovelletaanko virtuaalivaluutoilla tehtyyn edestakaiseen kauppaan luovutustappion saamiseksi, jotta se voitaisiin vähentää muusta saadusta luovutusvoitosta veron maksun välttämiseksi.

On perusteltua olettaa, että edestakainen kauppa virtuaalivaluutoilla katsottaisiin vertautuvan edestakaiseen kauppaan pörssiosakkeilla, vaikkei virtuaalivaluuttojen katsota olevan arvopapereita. Virtuaalivaluuttoja on mahdollista myydä ja ostaa nopeasti ilman merkittävää vaivaa tai transaktiokustannuksia hieman samaan tapaan kuin pörssiosakkeilla. Mikäli virtuaalivaluutoilla tehtyä edestakaista kauppaa ei tulkittaisi samalla tavalla, järjestelmään jäisi aukko, jossa esimerkiksi arvopapereista saatuja luovutusvoittoa olisi mahdollista mitätöidä edestakaisilla virtuaalivaluuttakaupoilla. Nopean ja voimakkaan hinnanvaihtelun takia verovelvollisella voi olla merkittävästi tappiolla olevia virtuaalivaluuttoja, joiden edestakaisella kaupalla olisi mahdollista saada merkittävää verohyötyä.

Virtuaalivaluutoille on kuitenkin tyypillistä nopea kaupankäynti lyhyellä aikavälillä jopa saman päivän aikana. Toiminta on verrattavissa osakkeiden päiväkauppaan, jossa lyhyen

---

²⁵⁶ Ossa, 2020, s. 263

ajan kurssivaihtelulla pyritään tavoittelemaan voittoa. Tältä osalta edestakaiselle kaupalle löytyy perusteet harjoitetun toiminnan luonteesta ja veron välttämisen tarkoitusta ei samalla tavalla katsota olevan. Verovelvollisen on kuitenkin pystyttävä osoittamaan harjoittavansa päiväkaupankäyntiä.²⁵⁷

Oikeuskäytännön mukaan edestakaisessa kaupankäynnissä luovutustappiota ei synny, kun omaisuus myydään ja ostetaan saman päivän aikana takaisin. Tapauksessa KHO 2009:53 Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kun mydyt osakkeet ostettiin takaisin seuraavan päivänä, syntynyt luovutustappio oli vähennettävissä, koska kyse oli tavallisesta pörssikaupasta. Virtuaalivaluuttojen suhteen samaa periaatetta olisi perusteltua soveltaa, koska korkean volatilitiitin vuoksi hintojen vaihtelua päivien välillä voi olla merkittävä ja seuraavana päivänä tapahtunut takaisinostoa voidaan pitää tavallisena virtuaalivaluuttakaupankäyntinä. Mikäli edestakainen kauppa on sovittu etukäteen, voidaan luovutusvoittoa pitää vähennyskelpoisena, vaikka takaisinosto olisi tehty seuraavana päivänä.^{258 259}

TVL 50 §:n 2 momentissa määritellään sellaiset luovutukset, joissa syntynyt luovutustappio ei ole vähennyskelpoista. Tavanomainen koti-irtaimiston ja siihen verrattavissa oleva henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu omaisuuden sekä oman vakituisen asunnon verovapaan luovutuksen ehdot täyttävän asunnon luovutuksesta syntynyt luovutustappio ei ole vähennyskelpoista. Lisäksi vähennyskelvottomia ovat TVL 48 §:n 6 momentin mukaisista vähäisistä luovutuksista aiheutuneet tappiot, missä hankintahinnat alittavat 1000 euroa. Tämä on virtuaalivaluuttojen osalta ainut vähennyskelvoton tappio henkilöverotuksessa, jos keinotekoiset järjestelyt rajataan pois.

---

²⁵⁷ Verohallinto, 2022h

²⁵⁸ Verohallinto, 2022h

²⁵⁹ Nykänen, 2022, haettu 3.2.2023

5.10 Arvonmenetys

Luovutustappioon voidaan rinnastaa TVL 50 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan johdannaisopimuksen raukeaminen tai johdannaisopimuksesta aiheutunut tappio, jos johdannaisella käydään kauppaa säännellyllä markkinapaikalla. Lisäksi TVL 50 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan sellainen arvopaperin arvonmenetys, jota voidaan konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi pitää lopullisena.

Tuloverolaissa ei ole omaa määritelmää sille, mikä katsotaan arvopaperiksi. Täten on arvonmenetyksen soveltamisalan määrittelemiseksi tukeuduttava siviilioikeuden määritelmään.²⁶⁰ Täten virtuaalivaluuttojen arvonmenetyksiin ei voi soveltaa TVL 50 §:n 3 momentin mukaista luovutustappioon rinnastettavaa arvonmenetystä. Verohallinto tulkitsee myös ohjeessaan, että henkilöverotuksessa virtuaalivaluuttojen arvonmenetykset eivät vähennyskelpoisia, sillä sitä pidetään muuna omaisuutena.²⁶¹ Elinkeinoverotuksessa virtuaalivaluutan arvonmenetys sen sijaan voi olla vähennyskelpoinen, jos virtuaalivaluutat kuuluvat elinkeinotoiminnan varoihin.²⁶² Henkilön tuloverotuksessa vähennyskelpoisena ei voida pitää myöskään sellaisia varoja, jotka ovat menetetty virtuaalivaluuttalompakon yksityisavaimen katoamisen tai rikoksen seurauksena.²⁶³

---

²⁶⁰ Nykänen, 2022, haettu 3.2.2022

²⁶¹ Verohallinto, 2020

²⁶² Lehtimaja, 2020, s. 278

²⁶³ Lehtimaja, 2022, s. 74

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Virtuaalivaluutat katsotaan oikeuskäytännön perusteella sellaiseksi varallisuudeksi, jolla on rahassa mitattavaa arvoa. Virtuaalivaluuttoja voidaan myydä fiat-valuuttaa vastaan, vaihtaa toiseen virtuaalivaluuttaan tai käyttää tavaroiden ja palveluiden ostamiseen. Kaikissa näissä mainituissa tilanteissa katsotaan virtuaalivaluutan arvon nousun tai laskun realisoituvan. Syntyvän voittoon tai tappioon sovelletaan tuloverolain luovutusvoittoverosäännöksiä. Luovutusvoitto on TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa. Erittelyä ei tehdä eri virtuaalivaluuttatyypin, kuten vakaavaluuttojen ja muiden virtuaalivaluuttojen välillä.

Luovutusvoittoverosäännökset sopivat suhteellisen hyvin virtuaalivaluuttojen luovutukseen, jos ne mielletään vain sijoituskohteeksi ja varallisuudeksi, joita hankitaan fiat-valuutalla. Luovutus- ja hankintahinnan määrittely on suhteellisen selkeää. Haasteita voivat aiheuttaa sellaiset saannot, jotka on saatu virtuaalivaluuttoihin liittyvät erityistilanteista. Luovutusvoittoverolainsäädännön soveltaminen kaikkiin virtuaalivaluuttoihin voidaan kuitenkin katsoa olevan ristiriidassa virtuaalivaluuttojen alkuperäisen tarkoituksen eli toimimisen kolmansista osapuolista riippumattoman maksuvälineenä kanssa.

Luovutusvoittoverotuksen realisoituminen kaikissa virtuaalivaluuttojen käyttötilanteissa asettaa ne sellaiseen asemaan, ettei virtuaalivaluutoilla kannata tehdä esimerkiksi päivittäistavaraostoksia, sillä samalla realisoituu luovutusvoitto- tai tappio, jonka verovelvollinen on velvoitettu ilmoittamaan Verohallinnolle. Laillisella maksuvälineellä tällaista velvollisuutta ei synny, joten on kannattavampaa käyttää fiat-valuuttaa ostosten tekemiseen. Mikäli virtuaalivaluuttojen käyttöä haluttaisiin helpottaa, tulisi tarkastella, voitaisiinko virtuaalivaluuttoja eritellä niiden ominaisuuksien perusteella siten, että esimerkiksi vakaavaluutan käyttö ei laukaisisi luovutusvoittoverotusta. Vaihtoehtona voisi toimia myös Yhdysvalloissa ehdotettu malli, jossa pienet vaihdot olisivat verovapaita.

Virtuaalivaluuttoja on mahdollista monilla erilaisilla saannoilla. Useimmat näistä saannoista ovat henkilön tuloverotuksessa veronalaista ansio- tai pääomatuloa. Useimmat näistä saannoista ovat suhteellisen selkeitä. Esimerkiksi PoS-protokollalla saatujen virtuaalivaluuttojen katsominen pääomatuloksi on suhteellisen ongelmaton. Osa tavoista saada virtuaalivaluuttoja tai tuloja virtuaalivaluutoista ovat kuitenkin varsin uusia ja tästä syystä tulkintaan voi liittyä epäselvyyksiä. Verohallinnon syventävä ohje ei riittävän kattavasti käsittele virtuaalivaluutoista saatuja tuloja. Osa näistä tuloista on mainittu vain asiakasohjeissa tai webinaareissa. Esimerkiksi air droppien ja virtuaalivaluuttojen korkotilin sisällyttäminen syventävään ohjeeseen vähentäisi kyseistä epävarmuutta.

Lisää tutkimusta tarvittaisiin erityisesti liittyen tulolajijakoon virtuaalivaluutoista saatavista tuloista. Erityisesti PoW-louhinasta saatujen tulojen tulkitsemista ansiotuloiksi tulisi tarkastella lisää. Tässä tutkielmassa on tarkasteltu asiaa, ja päädytty tulokseen, että PoW-louhinta tulisi tulkita pääomatuloksi. Nykyinen virallinen tulkinta, joka perustuu Verohallinnon syventävään ohjeeseen, vaatisi päivitystä ja jatkotarkastelua. Verohallinnon ohjeessa esitetyt perustelut tuntuvat puutteellisilta, koska niissä ei varsinaisesti tuoda esille tulkinnan taustoja. Jatkotutkimukselle oli myös aihetta verotusmenettelyn toteuttamisen suhteen siten, että menettely olisi verovelvollisen kannalta selkeää ja tiedonsaanti varmistuisi.

Verotusmenettelyn näkökulmasta virtuaalivaluutoista saatavien luovutusvoittojen ja tappioiden sekä muiden tulojen verotus nojautuu vahvasti verovelvollisen ilmoittamisvelvollisuuteen. Verohallinnolla ei ole samanlaisia tehokkaita keinoja valvoa ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä, kuin esimerkiksi julkisesti noteerattujen arvopaperien osalta sivullisten yleisen tiedonantovelvollisuuden avulla tai kiinteistöjen osalta varainsiirtoveroilmoitusten avulla. Tällä hetkellä Verohallinnolla on mahdollisuus tietopyynnöillä ke-

rätä tietoaaineistoja, joiden avulla on mahdollista valvoa ilmoittamisvelvollisuuden täyttämistä. Keinoa ei voida kuitenkaan pitää tehokkaana, sillä Verohallinnon on tehtävä tietopyyntöjä useille tahoille ja saadun aineiston perusteella toteuttaa valvontaa. Lisäksi laajojen tietoaaineistojen hankkiminen voi vaarantaa verovelvollisten tietosuojaa. Mikäli verovelvollinen ei täytä velvollisuuttaan ilmoittaa tulonsa, virtuaalivaluutoista saatujen tulojen verottaminen vaarantuu. Myös muistiinpanovelvollisuuden laiminlyönti voi vaikeuttaa tulojen verottamista.

Verohallinto voi velvollisuuksien laiminlyöntien seurauksena arvioida tulojen määrän. Lisäksi Verohallinnolla on käytössään tuloverotuksen seuraamusmaksut, joita Verohallinto voi määrätä ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella. Virtuaalivaluuttojen osalta olisi syytä tarkastella tulisiko virtuaalivaluuttojen tarjoajat asettaa samanlaisen sivullisten tiedonantovelvollisuuden alaiseksi kuin arvopaperinsäilyttäjät. Ongelmaksi muodostuu kuitenkin se, että virtuaalivaluuttojen tarjoajat ovat usein kansainvälisiä ulkomaille sijoittuneita yrityksiä. Pitkän aikavälin tavoitteena verotusmenettelyn osalta tulee olla, että virtuaalivaluuttojen luovutukset kirjattaisiin esitäytetylle veroilmoitukselle. Tällöin menettely ei poikkeaisi muista luovutuksista ja selkeyttäisi verovelvollisen kannalta menettelyä, kun eri omaisuususerien välillä menettelyssä ei ole suuria eroja. Verohallinnon tiedonsaanti kuitenkin varmistettava, jotta menettely olisi tehokas.

Lähteet

- Aarnio, A. (1978). *Mitä lainoppi on?* Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Aarnio, A., Kangas, U., Puronen, P., & Räbinä, T. (2016). *Perunkirjoitus ja perinnön veroseuraamukset* (8., uudistettu painos.). Talentum Pro.
- Ammous, S. (2019). *Bitcoin Standardi – Kohti avointa rahajärjestelmää*. Konensus Network.
- Andersson E., Linnakangas E & Frände J. (2016). *Tuloverotus*. Talentum Pro.
- Andersson, E. (2006). *Johdatus vero-oikeuteen* (13., uudistettu painos.). Talentum.
- Ari, L, & MacKenzie, S. (2022) *Crypto peaked a year ago investors have lost more than \$2 trillion since*. <https://www.cNBC.com/2022/11/11/crypto-peaked-in-nov-2021-investors-lost-more-than-2-trillion-since.html>
- Binance Academy. (2022). *Hard Forks and Soft Forks Explained*. <https://academy.binance.com/en/articles/hard-forks-and-soft-forks>
- Bernstein, J., Cura, M., Geest, A. Nainifard, S., Resas, D., Richter, S., Schmidt, N. & Zarlenga, L. (2020). Introduction. Teoksessa J. Bernstein, S. Richter, S. Schmidt & L. Zarlenga (toim.), *Taxation of crypto assets*. (s. 28-83). Kluwer Law International B.V.
- COM(2022) 707 final. Ehdotus: Neuvoston direktiivi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla annetun direktiivin 2011/16/EU muuttamisesta.
- EUVL, N:o L 156/43. EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2018/843, annettu 30 päivänä toukokuuta 2018, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta
- Fasoúlas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. (2019). *Sijoittajan verotus ja verosuunnittelu*. Alma Talent.
- Finanssivalvonta, (2022). *Valvottavaluettelo*. <https://www.finanssivalvonta.fi/rekisterit/valvottavaluettelo/> Haettu 14:48 17.02.2023

- Finanssivalvonta, (2021). *Virtuaalivaluutan liikkeeseenlasku edellyttää lupaa Finanssivalvonnalta – keskiössä asiakkaansuoja ja rahanpesunestäminen.* <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/blogit/2021/virtuaalivaluutan-liikkeeseenlasku-edellyttaa-lupaa-finanssivalvonnalta--keskiossa-asiakkaansuoja-ja-rahampesun-estaminen/>
- Finanssivalvonta, (2019). *Mitä tarkoittaa virtuaalivaluutta, kryptovaluutta, kryptovara, ICO tai lompakkopalvelu?* <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/virtuaalivaluutat/>
- Finanssivalvonta, (2017). *Kryptovaluutat ja ICO (Initial Coin Offering) sijoituskohteina, onko kyse kuplasta?* <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/blogit/2017/kryptovaluutat-ja-ico-initial-coin-offering-sijoituskohteina-onko-kyse-kuplasta/>
- Grym, A. (2018). *Crypto assets are not money. Bank of Finland Bulletin: Bank of Finland articles on the economy.*
- Hautamäki, J., Atallah, M. & Koskikare. (2019). *Virtuaalivaluutan tarjoaminen.* Edita Publishing Oy.
- HE 167/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi
- Hedman, A., & Nieminen M. (2017). *Laillisen Maksuvälineen juridiikasta.* Suomen Pankki.
- Hendrickson, J. R., & Luther, W. J. (2021). *Cash, crime, and cryptocurrencies. The Quarterly review of economics and finance, 85, 200-207.* <https://doi.org/10.1016/j.qref.2021.01.004>
- Hirvonen, A. (2011). *Mitkä metodit?: Opas oikeustieteen metodologiaan.* [Ari Hirvonen].
- Howell, S. T., Niessner, M. & Yermack, D. (2020). *Initial Coin Offerings: Financing Growth with Cryptocurrency Token Sales. The Review of financial studies, 33(9), 3925-3974.* <https://doi.org/10.1093/rfs/hhz131>
- Isomaa-Myllymäki, A. & Lilja, J. (2018). *Sivullisen tiedonantovelvollisuus verotusmenettelyssä ja henkilötietojen suoja. Defensor Legis N:o 3/2018, 390–403.*

- Johansson, P. E., Eerola, M., Innanen, A., Viitala, J. & Alasaarela, M. (2019). *Lohkoketju: Tiekartta päättäjille*. Alma Talent Oy.
- Kauppi, N. (2019). ICO rahoituskeinona – oikeudellinen asema sijoitus- ja hyödykemuo-
toisen joukkorahoituksen rajapinnassa. *Helsinki Law Review*, 2/2019 s. 32-63.
- Keskitalo, K. (2022a). *Suomen rahan sääntelyn oikeushistoria – raha oikeudellisena maksuvälineenä ennen ja nyt*. Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta.
- Keskitalo, K. (2022b). Virtuaalivaluutan louhiminen: Ansio- vai pääomatuloa? Edilex
- Keskitalo, K. (2022c). Virtuaalivarojen korkotili verotuksessa. *Verotus*, 4/2022, 409–418.
- Kuutti, W. (2017). *Kryptovaluutat ja lohkoketjut, mahdollisuus vai uhka?* Books on Demand.
- Lee, D. (2015). *Handbook of Digital Currency: Bitcoin, Innovation, Financial Instruments, and Big Data*. <https://doi.org/10.1016/C2014-0-01905-3>
- Lehtimaja, A. (2022). Virtuaalivaluuttojen verotus. *Verotus*, 1/2022, 71–78
- Lehtimaja, A. (2020). Finland. Teoksessa J. Bernstein, S. Richter, S. Schmidt & L. Zarlenga (toim.), *Taxation of crypto assets*. (s. 277-285). Kluwer Law International B.V.
- Leppiniemi, J. & Kisanlahti, T. (2016). *Kirjanpitolaki: Kommentaari* (4. uudistettu painos.). Talentum Pro.
- Malmgrén, M., & Myrsky, M. (2017). *Kansainvälinen henkilö- ja yritysverotus* (3., uudistettu painos.). Alma.
- Myrsky, M. & Svensk, N. (2016). *Vero-oikeuden oppikirja*. Talentum Pro.
- Myrsky, M. & Rabinä, T. (2015). *Verotusmenettely ja muutoksenhaku* (7., uud. p.). Talentum Media.
- Myrsky, M. (2012). Milloin verotuksessa on kysymys elinkeinotoiminnasta? *Defensor Legis*, 2/2012, 209–223.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. [Bitcoin.org/bitcoin.pdf](https://bitcoin.org/bitcoin.pdf).
- Niskakangas, H., Viitala, T. & Hokkanen, M. (2020). *Johdatus Suomen verojärjestelmään* (4., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.
- Nykänen, P. (2022). *Tuloverolain kommentaari*. Alma Talent.

- Nykänen, P. (2019). Virtuaalivaluutan myyntiin sovelletaan luovutusvoittoa koskevia säännöksiä – KHO 2019:42. *Edilex*.
- Nykänen, P. (2018). Luovutusvoittoverotuksen soveltamisalasta – erityisesti juoksevan pääomatulon ja luovutusvoiton välisetä rajanvedosta. *Edilex*.
- Nykänen, P. & Rabinä, T. (2013). *Yksityishenkilöiden luovutusvoittojen verotus* (3. uud. p.). Talentum.
- Ossa, J. (2020). *Tuloverolaki käytännössä* (2., uudistettu painos.). Alma Talent Oy.
- Penttilä, S. (2019). Uudistettu yhteisöjen tulolähdejaottelu. *Verotus*, 2/2019. s 132–145
- Pernice, I. A. G. & Scott, B. (2021). Cryptocurrency. *Internet Policy Review*. 10(2), 2-8.
- Pohjola, M. (2014). Taloustieteen oppikirja. Sanoma Pro Oy.
- Quinones, A., & Nakamoto, S., (2021). *Bitcoin ja Monero kryptovaluuttojen kuninkaat*. Oppian.
- Richter, S., (2020). Germany. Teoksessa J. Bernstein, S. Richter, S. Schmidt & L. Zarlenga (toim.), *Taxation of crypto assets*. (s. 299-321). Kluwer Law International B.V.
- Rabinä, T. (2022). *Verotusmenettely ja muutoksenhaku* (8. [uudistettu] painos.). Alma Talent.
- Rabinä, T., Myllymäki, J. & Myrsky, M. (2019). *Henkilökohtaisen tulon verotus* (3., uudistettu painos.). Alma Talent.
- Rabinä, T., Myllymäki, J. & Myrsky, M. (2017). *Verotusmenettelyn perusteet*. Alma Talent.
- Saleh, F. (2021). Blockchain without Waste: Proof-of-Stake. The Review of financial studies, 34(3), 1156-1190. <https://doi.org/10.1093/rfs/hhaa075>
- Schinckus, C. (2021). Proof-of-work based blockchain technology and Anthropocene: An undermined situation? *Renewable & sustainable energy reviews*, 152, 111682. <https://doi.org/10.1016/j.rser.2021.111682>
- Tether. (2022). *What are Tether Tokens and how do they work*. <https://tether.to/en/how-it-works/>
- Torkkel, T. (2020). *Vastikkeellisten saantojen varainsiirtoverotus*. Kauppakamari.
- United States Senate Committee on Banking, Housing, And Urban Affairs. (2022). *Toomey and Sinema Introduce Bipartisan Legislation to Simplify Use of Digital*

Assets for Everyday Purchases. <https://www.banking.senate.gov/newsroom/minority/toomey-and-sinema-introduce-bipartisan-legislation-to-simplify-use-of-digital-assets-for-everyday-purchases>

Valtiovarainministeriö. (2023). *Muistio. EU/2020/1146. Ehdotus Neuvoston Direktiiviksi Hallinnollisesta Yhteistyöstä Verotuksen Alalla Annetun Direktiivin 2011/16/EU Muuttamisesta.*

Verohallinto. (2022a). *Virtuaalivaluutoista viime vuodelta lähes 140 miljoonan euron veropotti – luovutushintoja ilmoitettiin kahden miljardin euron edestä.* <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/virtuaalivaluutoista-viime-vuodelta-l%C3%A4hes-140-miljoonan-euron-veropotti-luovutushintoja-ilmoitettiin-yli-kahden-miljardin-euron-edest%C3%A4/>

Verohallinto. (2022b). *Verohallinto odottaa ennätysellisen paljon ilmoituksia virtuaalivaluutoilla voittoja tehneiltä.* <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/verohallinto-odottaa-enn%C3%A4tyksellisen-paljon-ilmoituksia-virtuaalivaluutoilla-voittoja-tehneilt%C3%A4/>

Verohallinto. (2022c). *Ilmoita virtuaalivaluutoista saadut tulot.* <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/virtuaalivaluutat/>

Verohallinto. (2022d). *Verohallinto on saanut ulkomaisesta virtuaalivaluuttapörssistä paljon suomalaisia koskevia tietoja – tehostaa verovalvontaa.* <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/lehdist%C3%B6tiedotteet/2022/verohallinto-on-saanut-ulkomaisesta-virtuaalivaluuttap%C3%B6rssi%C3%A4-paljon-suomalaisia-koskevia-tietoja--tehostaa-vero-valvontaa/>

Verohallinto. (2022e, 23. maaliskuuta). *Virtuaalivaluutat ja verotus – erityistilanteita ja ilmiöitä.* Youtube. Noudettu 2.12.2022 osoitteesta https://www.youtube.com/watch?v=RPEry6Dk_SY

Verohallinto. (2022f). *Arvopaperisijoittamisen tulolähde.* Diaarinumero: VH/850/00.01.00/2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48514/arvopaperisijoittamisen-tulol%C3%A4hde/>

- Verohallinto. (2022g). *Virtuaalivaluuttaan liittyvät cashback-hyvitykset.*
<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/virtuaalivaluutat/cashback-hyvitykset/>
- Verohallinto. (2022h). *Veronkiertämissäännöksen soveltaminen.* Diaarinumero: /822/00.01.00/2022. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49027/veron-kiertamissaannoksen-soveltaminen/>
- Verohallinto. (2021a). *Tulohankkimiskulut ansiotuloista.* Diaarinumero VH/6411/00.01.00/2021 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48490/tulohankkimiskulut-ansiotuloista7/>
- Verohallinto. (2021b). *Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa.* Diaarinumero: VH/6166/00.01.00/2021. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47834/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa5/>
- Verohallinto. (2021c). *Johdannaisten verotus.* Diaarinumero: VH/2632/00.01.00/2021 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48914/johdannais-ten-verotus/>
- Verohallinto. (2021d). *Arvopaperien luovutusten verotus.* Diaarinumero: VH/4177/00.01.00/202. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus3/>
- Verohallinto. (2021e). *Muuna kuin rahana jaetun osingon verotus.* Diaarinumero: VH/2650/00.01.00/2021. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/101475/muuna-kuin-rahana-jaetun-osingon-verotus/>
- Verohallinto. (2020). *Virtuaalivaluuttojen verotus.* Diaarinumero: VH/5083/00.01.00/2019 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus3/>
- Verohallinto. (2019a). *Yritystoiminta, tulohankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa.* Diaarinumero: VH/417/00.01.00/2019

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yrittystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkil%C3%B6verotuksessa/>

Verohallinto. (2019b). *Omaisuuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa*. Diaarinumero: VH/330/00.01.00/2019.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48935/omaisuuden-luovutusvoitot-ja--tappiot-luonnollisen-henkil%C3%B6n-tuloverotuksessa/>

Verohallinto. (2018a). *Seuraamusmaksut tuloverotuksessa*. Diaarinumero A66/200/2018. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/66816/seuraamusmaksut-tuloverotuksessa/>

Verohallinto. (2018b). *Virtuaalivaluuttojen verotus*. Diaarinumero: VH/1982/00.01.00/2019 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48411/virtuaalivaluuttojen-verotus/>

Verohallinto. (2017). *Verohallinnon päätös muistiinpanovelvollisuudesta*. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/60371/verohallinnon-p%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s-muistiinpanovelvollisuudesta/>

Virtual Currency Tax Fairness Act. (2022). https://www.banking.senate.gov/imo/media/doc/virtual_currency_tax_fairness_act.pdf

Wikström, K., Ossa, J. & Urpilainen, M. (2015). *Vero-oikeuden yleiset opit*. Helsingin Kamari Oy.

Äimä, K. (2011). *Veroprosessioikeus: Ihmis- ja perusoikeuksien sekä EU-oikeuden vaikutukset verotusmenettelyyn ja muutoksenhakuun erityisesti tuloverotuksessa*. Talentum Media.

Oikeustapausluettelo:

KHO 2019:79	s. 64
KHO 2019:42	s. 13, 28, 49, 62, 64 ja 81
KHO 2018:170	s. 64
KHO 2012:56	s. 90
KHO 2010:74	s. 62
KHO 2009:53	s. 91
KHO 2004:8	s. 90
KHO 2000:67	s. 35
KHO 2000:59	s. 75-76
KHO 1998-T-2973	s. 65
Helsingin HAO 6.7.2018 18/0426/3	s. 69
KVL 2017/54	s. 63-64